

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Tertia Pars. Dispositiones divinæ Vnionem fruitivam præcedentes, ac mirabiles effectus eam consequentes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

per collum ejus, & inter amplexus flevit, dixitque ad Joseph: *am latius moriar, quia vidi faciem tuam.*

Gen. 46. Si sic exaltat spiritus per presentiam carnis, quid ager amantis spiritus cum revisit Verbum? nemo exprimit Verbi hujus gaudia reditus. Quis valet dicere, quanta hinc inde resonent dilectionis eloquia? pro presentia, exultationes; gemitus pro dilatione, compunctiones pro culpa, pro venia emendationes, amplexus pro fiducia, ardores pro amplexibus, pro ardoribus humiles liquefactiones, pacisque suavissimam abundantiam post animae liquefactionem. Hæ nempe spirituales vicissitudinum deliciae sunt sponsi & sponsæ, ista sunt sancti tripodis amoris. Nullus experietur talia, nisi qui ardentem diligit; ignitus verò amor ex privatione agnoscitur.

Qui parum amat, nec dilecti recessus causas inquit, nec exoritur ut quærat, non gemit pro dilecto, neque dolet pro delicto. Non ita autem qui diligit multum; nonquam enim sine dolore amittitur, quod cum maximo amore possidetur. Amoris vehementia ex inquisitione colligitur. Legitimus namque amator, mox ut abest sponfus, redit ad se, cordis sui latebras perlustrat, diligenter intentiones, cogitationes, affectionesque examinat, si quid in verbis, si in factis deliquerit, subtiliter judicet. Utrum erga fratrem peccaverit; aut proximo suo aliquod scandali posuerit offendicu-

lum, rememorat. Quod si errasse deprehenderit, tam diu dolore affligitur, donec pacatam in se videat conscientiam.

Et paulo infra: Nemo enim, nisi post paupertatis æ umbras, & necessitatis angustias, divitiarum novit commoda; nullus sanctorum bonum, sospitatisque dulcedinem, nisi ex crebris languoribus, & ex diversorum comparatione dolorum sufficienter valet agnoscere. Ex tenebris lux, ex bello pax, ex jucunditate tristitia, ex abundantia egestas, ex bono malum, ex spei claritate desperationis caligo, & ex suavissimo Verbi contubernio, absentia illius cruciatus intelligitur. Ille igitur veraciter penes se totis sponsum conservat conatibus, qui pro amoris vehementia passus est vicissitudinis damnum. Proximis comparitur amantibus, præcavet pericula, causa, que discessus prodenter devitat, suis sapiens efficitur penis, suisque tentationibus eruditus. Planè laudabilis paupertas, quamvis non in se, sed propter fructum, quæ amorem acrit divitarum. Commendabilis castus, & non reipienda tentationum molestia, per quam mens ad virtutum exercitia robustior assurgit. Non enim minus honore dignus est miles Christi, qui posteaquam prostratus est, viriliter pugnam relinquit, gloriosum triumphum obtinet, quam qui sine ullo belli discrimine perseveravit in certamine. *Hæc tenus S. Laurentius Justinianus.*

TERTIA PARS.

Dispositiones divina Unionem fructivam præcedentes, ac mirabiles effectus eam consequentes.

CAPVT XX.

De dispositionibus hanc divinam Unionem præcedentibus.

NON est una ad fructivam Unionem, quam DEUS solet communicare, dispositio: nam cum sit multiplex Spiritus divini gratia, variaque ejusdem charismata, sic diversimodè ad divinæ suæ voluntatis nutum animam ad fructivam unionem pertrahit. Omnes tamen ferè dispositiones ad duplex genus reduci jure possunt. Alteram, quod in nostra situm est voluntate, non tamen sine divini auxilii infuso lumine. Quod quidem dispositionis genus, activum merito nuncupari potest, quia nunquam sine nostro conatu cooperatione, & solet contingere. Alterum dispositionum genus, passivum in eo sensu dicitur, quia anima divinitus à DEO præventa, ad hanc arcanam cum ipso conjunctionem, non tam ducti, quam trahi rapique videtur.

De utroque dispositionum genere mentio fit tam apud Patres, quam apud alios non infimæ notæ Auctores. D. Dionysius Areopagita pluribus in locis modum tradidit, quo ad hanc unionem pervenitur: præsertim in Mystica Theologia, & in Epistolis, postissimum in his quas Timotheo discipulo exaravit, ubi omni intellectu discipulo præmissa, omni inordinata affectione penitus mortificata, voluntatem ad divinam hanc unionem erigere aperit docet sequentibus verbis: *Et*

si sit possibile ignotè consurgere ad ejus unionem, qua est super omnem substantiam & cognitionem, etiam excessus suspensus ab omni irretenti bili & absoluto, mundè ad super substantialem divinam tenebrarum radium sursum ageris. Et de Divinis nominib. cap. 7. Est iterum divinis, aut, cognitio DEI, in qua ipse cognoscitur per ignorantiam, quando scilicet mens ab omnibus intellectualibus & intelligibilibus recedens, & tandem seipsam excedens, unitur radii æternæ sapientia instruatibus profunditatu.

Ex hæc divini Dionysii doctrina duo colligit D. Bonaventura pluribus in locis, præcipue in *lib. de Mystica Theologia*, quorum alterum est, medium magis idoneum ad elevationem animæ ad hanc unionem, esse consuetudinem per viam affectivam, quæ præcipue anagogicis actibus, sive aspirationibus ad DEUM continuè exercetur; quæ de re pluribus in locis egit D. Bonaventura, in *Tract. Mystica Theologia*, præsertim in *Cap. 3. De via Unionis*, & hoc ipsè in quod insinat D. Dionysius in verbis illis: *Consurge ignotè.* Et in his quæ præmiletur. *Forti consuetudine sensus derelinquo, & intellectuales operationes, & sensibiles, & intellectuales omnia.* Quasi diceret, in hac via non utendum esse notis & cognitionibus particularibus intellectus, propter plenius D. Bonaventura *disso. cap. 3. p. 4.* docet; sed potius elevationem sive consuetudinem per viam affectivam. Ecce dispositionem activam, quam primo loco D. Dionysius omnibus ad hanc Unionem operantibus exponit.

Alterum est, cum anima ingenio DEI desiderio afficitur & crecit, & in abnegatione seu mori-

Thom. I.

Oper. Spirit. II.

catione rerum omnium proficit, (quod ad al-
 tum dispositionum genus à DEO infusum,
 quod passivum appellamus, spectat) tunc enim
 divinitus rapitur, absorbetur, & unitor radio te-
 nebrarum, nimirum DEO, qui ob lucis suæ in-
 comprehensibilitatem à D. Dionysio nominatur
 obscuritas, & radius tenebrarum, quod significa-
 vit *Cap. 7. de Divin. nominib.* illis verbis: *Quando
 scilicet mens ab omnibus intellectualibus & intelligibi-
 libus recedens, & tandem seipsam excedens, unitor ra-
 dii æternæ Sapientiæ. Et ut ostendat istam unionem
 non esse in potestate nostra, addit in Epistol. ad Tri-
 motheum, Ad substantiam, in divinarum tene-
 brarum radium sursum egerit.*

At hinc summo opere considerandum est, id, quod
 à nonnullis Theologis Mysticis traditur, non tam
 esse verum, quantum ipsi existimant, cum aiunt,
 his motibus anagogicis vel aspirationibus secun-
 dum divi Dionysii mentem, omni intellectu actu
 prætermissio, voluntatem ad divinam unionem er-
 rigi debere, ac in sua actione mysticè intellectum
 prætermittere, quæ quidem valde aliena sunt à men-
 te D. Dionysii, qui si attendi legatur, (ut in superi-
 oribus annotavimus) non omnem intellectus ac-
 tionem videtur excludere, sed forsitan vel medi-
 tationem discursive alios, quibus in via DEI
 proficientibus, ac medioctiter in contempla-
 tione exercitatis opus non est: quia illi, qui in via Pur-
 gative & Illuminative profecerunt, affectum ita
 excitare perquam sedulo didicerunt, ut ad tantam
 interitum voluntatis agilitatem pertingere so-
 leant, ut simplici dumtaxat rerum divinarum
 conceptione præmissa, statim (quod sæpè ipsi non
 advertunt) sine alio intellectu actu fecantur in
 DEUM.

D. Bernardus *Serm. 2. de Ascens.* duplicem hanc
 viam, tam activam quam passivam, tendendi ad
 divinam unionem exposuit, dicens: *Quidam tra-
 huntur, qui dicere possunt: Trade me post te. Nonnulli
 ducuntur, qui dicunt: Introduxit me Rex in cellam vi-
 nariam. Alii capiuntur, sicut Apostolus rapitur est ad
 tertium cælum. Et primi quidem felices, qui in patien-
 tia sua possident animas suas. Secundi feliciores, qui
 ex voluntate sua consentiunt Domino. Tertiù felicissi-
 mi, qui in profundissima DEI misericordia, quasi sep-
 ulta arbitrii libertate, in divinis gloria, in spiritu ar-
 doris rapiuntur, qui spretò ac suppresso adminiculo re-
 rum ac sensuum, non ascensoris gradibus, sed inopina-
 tis instantaneisque excessibus feruntur in Patrem.
 Priores duo à DEO tracti, dispositioni activæ;
 tertii verò rapti, passivæ deputantur.*

Clariù adhuc duplicem hanc dispositionum
 modum distinxit Dionysius Carthusianus in *Com-
 mentarij Mystica Theologia divi Dionysii Areopagi-
 tæ*, verbis sequentibus: *Porrò viri fideles heroici &
 perfecti longè sublimiù mysticam Theologiam ser-
 tiuntur, experiuntur, venantur per supernaturalia
 charismata Spiritus sancti; quod & dupliciter accide-
 re solet. Primò, per eorum præparationem, cooperatio-
 nem, & conatum, ad hoc dando seipsos, ad abstractio-
 nem à cunctis creatis, & ad servidam unionem cum
 DEO per recollectionem mentis suæ ad intra, & per
 affectuosissimam divini invocationem auxilij, & con-
 siderando inflammativa divini amorù. Secundo fit is-
 tud modo mirabili & eminentiori, quamvis forsitan non
 magis meritorio semper; videlicet dum servens amor
 absque conamine proprio, præparationeque prævia re-
 pente prævenitur, præstringitur, inflammat, & su-
 per se tollitur, contemplationis, luce exuberanter per-
 funditur, præoccupatur, ac vincitur in tantum, ut, et*

Thom. à Jesu Oper. Tom. II.

iamsi velit, resistere nequeat, neque evadere possit su-
 pergratiosissimi spirituum amplexum sponsi, à quo in
 regione luminis insinuiti transfertur, in quo verè idem
 sunt, regio, & habitator.

Duplex igitur hoc dispositionis genus ex Pa-
 trum doctrina plenius explicemus. De prima dis-
 positione, quam activam appellamus, egregiè Ber-
 nardus *Serm. 9. in Cantica*, ita scribit: *Si quis in nobis
 est ita desiderii vir, ut cupiat dissolvi, & cum Christo
 esse, cupiat autem vehementer, ardens sitiat, absidè
 medietur hic profectò non secus quam in forma sponsi
 suscipit Verbum in tempore visitationis, hoc scilicet,
 qua se adstringi intus quibusdam brachiis sapientiæ,
 atque inde sibi insinuat senserit sancti suavitatem amo-
 ris, siquidem desiderium cordis ejus tribuitur ei, etsi ad-
 huc peregrinanti in corpore, ex parte tamen, idque ad
 tempus, & tempus modicum. Et hoc tandiu necesse est
 pati dilectam, nempe absentiam sponsi, donec semel
 posita corpore, sarcinâ molis avolet; & ipsa levata
 pennis desideriorum suorum, liberè iter carpens per
 campos contemplationis, & mente sequens expedita di-
 lectum quocumque ierit. Nec tamen vel in transitu
 præstò erit omni anima, nisi illi dumtaxat, quam in-
 gens devotio, & desiderium vehementer, & prædulcis af-
 fectus sponsam probat, & dignam ad quam gratia visi-
 tandi accessurum Verbum decorem induat, formam
 sponsi accipiens.*

D. Bernardi sententiæ consentit Dionysius Car-
 thusianus *lib. de Fonteluce, art. 16.* ubi sic inquit
 DEUS sublimiù cum videris mentem hominis spiritua-
 li zelo justitia penetratam, claritate inflammatam,
 puritate ac omni virtute fuleatam, ad divina fortiter
 aspirantem, mox dignaustimè, exuberantissimè, amo-
 rose ac frequentissimè ei occurrit, succurrit, coopera-
 tur, seque ei communicat, manifestat, insinuat, eam ad
 se elevat, intra se rapit, deculatur, amplectitur, at-
 que se ei intuentum, gustandum, fruendum offert ac
 exhibet, habetque complacentiam suam in ea, &
 tamquam amicam ac sponsam apprehendit, facundat,
 & sibi adstringit: eandem lucem quoque, quam in
 manibus absconsam tenet, etiam præpalat ad horam.
 aut horulam, prout sibi omnium sapientissimo mode-
 ratori placuerit.

Si horum Patrum aliorumque Mysticorum,
 qui hanc Viam experti sunt, sententiæ credendum Plurimù
 est, (quam quidem verissimam existimo) nullam ad hanc
 compendiosiorè viam, nullumve alium in DE-
 UM assurgendi modum faciliorem ac nobilio-
 rem eo (quem Sapientiam unitivam, sive Amorem anagog,
 unitivum Mystici appellant) invenies; qui qui aspira-
 dem in motibus anagogicis sive aspirationibus, tionum
 quibus cor enittitur ad DEUM assurgere, ac illi a-
 vidissimè adherere, consistit: quibus in motibus
 sive aspirationibus, intellectus ab opere quasi des-
 sistens, omnis ferè conatus in unam voluntatem
 incumbit, quæ in DEUM seipsam erigit, ac ad e-
 jus fores iteratis idibus pulsat. Quæ quidem exer-
 citatione inardescit miro modo voluntas, & bre-
 vi tempore majora lucra conquirit, meliorique
 modo ad DEI sublimem unionem se præparat,
 quam si modis aliis se prolixius exerceret.

Hoc autem nobilissimum aspirationum exer-
 citium, non omnibus ad perfectionem tendenti-
 bus debet esse commune, sed illis tantum, qui
 bus viæ Purgativæ & Illuminativæ superatis ex-
 ercitiis, ad Unitivam patet ingressus. Hi intelle-
 ctum satis aliàs meditationibus sive contempla-
 tionibus piis instructum requiescere contentes, vol-
 untatem sursum debent impellere, ut ea frequen-
 tissimis desideriis inflammata, solùm cum DEO

Quibus
 potissi-
 mum il-
 lud con-
 veniat.

erasse deprehendit
 donec pacatum in re
 im, nisi post pugnam
 angustias, dimittat
 inanis bonorum solum
 crebris languoribus
 ne dolorem si fletu
 ebriis lux, et bello per
 bundantia egredi, et
 ate deleratiotio
 ontributio, abire
 ligant venaciter per
 rar conatibus, quæ
 et vicissitudinis des-
 mantibus, præter
 os præcedent dicitur,
 fuisseque tenuioribus
 operas, quamvis ma-
 que amorem accit
 as, & non respice
 quam mens ad ve-
 uigi. Non enim mi-
 Christi, qui postea
 pugnam retinuit,
 et, quæ in fine al-
 vi in cernunt. Ha-
 ma.

S.
 S. AC MITA-

esque animam, qua
 cogitationem, etiam
 tentibus & abstin-
 erant in hactenus
 nis omnibus, cap-
 tione DEI, in qua
 ando felicitas non
 quibus recedens &
 adit æterna sepa-
 rina duo colligè
 ita, præcipue in ab-
 stractionem est, medi-
 in anime ad hanc
 per viam affecti-
 onibus, sive assi-
 o exercetur; qui
 onaveniunt, à
 in Cap. 3. De
 inat D. Diony-
 è. Et in 3. q. 7
 ses derelinq. &
 ta, & in 3. q. 4
 ularibus ineb-
 ara dido cap. 3.
 e sive conatu
 e dispositio
 onyus oratio-
 bus exponit.
 DEI delictio
 ne seu mori fi-

arctissimam hanc conjunctionem appetat ardentissimè.

CAPVT XXI.

Formula aspirationum, & modus, quo simul cum introversione exerceri debent.

SED ut ad felicem huiusmodi exercitium usum voluntas atollatur, exempli gratia hic aliquas aspirationes inseremus, ut sic detur methodus practici quod in nobis est, ut clementissimus Deus nostros adjuvet perficiatque conatus.

Quid in earum praxi observandum.

Hæ autem aspirationes non quidem cum immoderato impulsu, aut capitis violentia exerceri debent, ne spiritus gravatus succumbat, sed potius suaviter & placidè, ut sic diuini in hoc sancto exercitio perdurare possit. Aliquot igitur formulas prædictarum aspirationum hic adscribemus, quibus, vel aliis similibus, spiritualis athleta ad divinam unionem conscendere possit.

Vid. quæ circa e- jus pra- xim tra- dit Ven. P. Joan. à JESU- MARIA

cap. 9. Theolog. mystic. Tom. 2. o. per. suo- rum. & Ven. P. Domi- nicus à JESU- MARIA 3. part. sentent. cap. 4. punct. 6. & seq. sim.

O Domine DEUS, ego vilissimus peccator indignus sum quem terra sustineat. Heu! procul à te, qui es summum bonum, recessi, & habito in regione longinqua, in regione dissimilitudinis. Miser & tacui sum, nihil possum sine te. Eia, pie & dulcis JESU, miserere mei. Ablue me pretioso sanguine tuo, & ab omni peccato emunda, perfecteque sana, ut tibi placeam.

O quando mihi plenè moriar, & ab omnibus creaturis liber ero? O utinam verè vitu & humilis corde, verè pauper & nudus spiritus essem! Præsta Domine, ut per perfectam mei abnegationem, per perfectam visorum omnium mortificationem, per veniam ad perfectum tui amorem. Tu iussisti ut diligam te, da quod iubis, & iube quod vis. Da ut diligam te ex toto corde meo, ex tota anima mea, ex omnibus viribus meis, atque ex tota mente mea. Ipsas vires anima mea confractas & corruptas dignè redintegrate atque reformare per vires sanctissima anima tua. Expedi mentem meam ab omni multi- plicitate, denuda eam imaginibus & formula rerum caducarum. Concede mihi liberam introver- sionem; concede ut stabili cogitatione, clara cog- nitione, & ferventi amore semper in te fluere pos- sim.

O bone JESU! o spes mea & refugium meum! o dilecte, dilecte, dilecte! o charorum omnium charissime! o amor meus unice! o sponse floride, sponse mellifue! o dulcedo cordis mei, & vita ani- me mea! o essentia essentia mea, & jucunda re- quies spiritus mei! o optata consolatio mea, & sin- cerum gaudium meum! o speciosa dies aterngitatis, & serena lux incimorum meorum! o resurgens con- clavo meum, & vernantissima hereditas mea! o ama- bile principium meum, & sufficientia mea, DEUS meus! Quid volo præter te: Tu es verum & æternum bonum meum. Eia, trahè me post te, ut alacriter, purè & perseveranter curram in odorem vivificantium un- guentorum tuorum.

Præpara, dilecte mi, præpara tibi gratam & amor- nam habitationem in me, ut ad me venias, & mansio- nem apud me facias. Mortifica in me, & repelle à me quidquid tibi displicet. Avelle ac separa me ab omni- bus quæ sunt infra te. Effice me hominem secundum cor tuum, effice me conformem sacrae humanitati tuæ. Vulnèra cor meum medullitus jaculo amoris tui. In- ebria spiritum meum vino perfectæ charitatis, uni me tibi intimè, & totum transmuta in te, ut delicias tuas in me habere possis.

O quando sibi per omnia placebo? quando in me perempta erit omnis proprietas? quando tuus totus erit quando nihil præter gratissimam voluntatem tuam, nihil præter te vivet in me? quando ardentissimè di- ligam te? quando me totum concremabo flammâ tui vivi incendiij? quando me totum liquefacies pe- netratum efficaci suavitate tua? quando mihi pul- santi aperies, & manifestabis pulcherrimum reg- num tuum, quod intra me est, & quod ipse es cum universis divitiis tuis? quando me totum in te rapies, absorbis, & abscondes? quando sub- latis omnibus impedimentis ac mediis, me totum u- num spiritum efficies, & tibi inseparabiliter agglu- tinabis? Eia unica cordis mei, digneris hoc citius perficere, quia te desidero, ad te anheo, tui amore lan- guo.

CAPVT XXII.

Cautela in divinarum aspirationum exercitatione adhibenda.

IN NUMERA sunt aliæ aspirationes (hoc enim no- mine vocamus istas Oratiunculas jaculatorias) quæ formari vel ex sacra Scriptura, vel ex propriis affectibus, quos unicuique Spiritus sancti gratia suggerit, peti poterunt: hi enim sapidiores sunt il- lis, quos sensus affectusque alienus submini- strat.

Affidua igitur aspirationum sive Orationum jaculatoriarum, ferventiorumque desideriorum ad DEUM emissio, verè mortificationi atque abnegationi conjuncta, certissimum & brevissi- mum est medium quo citò facileque pervenitur ad istam sapientiam unitivam. Aspirationes verò exerceri debent, non utcumque, sed simul cum in- troversione, ita ut in DEUM non ut in cælo, sed intra nos, hoc est, in ipso fundo & essentia ani- mæ habitantem jaculentur. Est autem DEUS ubi- que: in mente verò humana, & animæ fundo, sive essentia animæ, singulariter tamquam in sua imagine habitans: in iustis verò non solum per es- sentiam, sicut in ceteris rebus creatis; sed etiam per gratiam felicissimè adest, dicente Domino Luc. 17. Regnum DEI intra vos est. Regnum verò DEI est ipse DEUS cum universis divitiis suis. Ergo his Orationibus jaculatoriis introvertat se, id est, convertat se ad DEUM habitantem intra se: sibi enim si perseveret DEUM queritando, tan- dem eum feliciter inveniet.

In hac verò introversione, seu ad DEUM con- versione, caveat ne nimis ex-endar in intellectum suum; ne, si altius quàm oporteat volare tentaverit, à simplicitate abstrans, in ternis tenebris involvatur, ex quibus intolerabiles miseræ & an- xietates oriri solent. Introvertat se igitur simplici- ter, oculo intellectus diligenter (cum suavitate tamen) deprimens atque ex æcans. Nec tam tunc alias DEI perfectiones scrutetur, quàm ipsum summum esse bonum sapidissimum, suavissi- mum, infinitè amabilissimum sibi proponat, in ejusque unionem ardentissimo feratur desiderio. Caveat præterea violentum etiam voluntatis impulsum, ne nimis natura prægravata ac debili- tata succumbat.

Nonnulli in fervidis ad DEUM aspirationibus se exerceant, grandem sæpè in initio cruciatum sentire solent, donec dono DEI, & perseveranti consuetudine eò tandem pertingant, ut sese lim- pli-

pliciter ac facile exercere norint. Si tamen non poterit semper similem afflictionem effugere, nequaquam ob id turbetur, neque despondeat animum, sed humiliter patienterque hæc omnia de manu Domini suscipiens, ea æquanimiter toletet. Quod quidem si fecerit, & exercitium hoc sanctæ introversionis prudenter constanterque retineverit, celesti manna tandem abundè reficietur, atque aliquando satiabitur.

Præterea, neque propter nimiam instabilitatem suam, qua tam citò desistit distrahiturque, spem abiciat, sed animo invicto in sancto labore persistens, incessanter recolligat sui cordis dispersiones, sequæ in DEUM summum bonum refleat. Nam ubi hæc laudabilis consuetudo in eo firmata fuerit, incipiet jam sentire rem non esse ita difficilem, quò verò ipsa consuetudine tandem quasi in naturam transiente, tam facile DEO rebusque divinis intentus erit, quàm facile spirat ac vivit.

Hoc demum introversionis exercitium, quo anima in DEUM ipsum in propria essentia, seu in animæ fundo commorantem intimis desiderii aspirationibus, quæ ferventissimis se extendit, omnia alia longè superat exercitia. De hoc animæ fundo, ac exercitio introversionis, piissimus hujus temporis Auctoritas scripsit: *O nobilem fundum, divinumque templum, à quo DEUS numquam recedit. O fundum præclarissimum, in quo S. Trinitas habitat, & in quo ipsa æternitas gustatur, vel una perfecta in hunc fundum, ad DEUM ipsum, conversio multis alius exercitiis atque operibus præstantior est, & vel decem pluriumve annorum amissa tempora revocare potest. Nimirum fons aquæ salientis in vitam æternam, in hoc fundo saturus, quæ quidem aqua tantæ efficacis ac suavitatis est, ut omnem vitiorum amaritudinem facile depellat, facile omnem naturæ rebellionem evincat ac superet: mox enim, ut bibita est per totam animam & corporis regionem diffundit, & miram puritatem intram, secundum aeternam utriusque præstat.*

Non debemus cessare ab oratione, donec ex eo fonte bibere mereamur: nam ubi vel unicam ejus guttulam per ceperimus, iam res vanas labentesque creaturas sentire non poterimus, sed solum DEUM, solum DEI amorem sitiemus; in quo amore quantum amplius creverimus, tanto magis in unione divina proficiemus, & quo perfectius DEO uniti profundius, in eum immergi fuerimus, hoc clarior eum in ipso & per ipsum cognoscemus. Rursum quantum lucidius eum cognoverimus, tanto ardentius diligemus. Aliqui serius, alii qui citius ad venam illam aquæ vivæ pervenientes supernaturali lumine excellenter illustrantur. Sed & nonnullos DEUS celerrimè ad perfectionem perducit, quos etiam repente plerumque præveniens, tam vapidè in se rapit, ut resistere nequeant. Beatus est, qui vel post plurimos annos in continuo labore atque conatu sodiendi transactos, tandem ipsam aquam viventium venam in fundo animæ suæ invenire mereatur. Non est mirum, si oporteat hominem ante cubiculum Regis æterni diu excubare, disque pulsare & expectare priusquam intro admittatur.

Ad hanc verò felicissimam cum DEO unionem non potest anima pertinere, nisi vitia omnemque fugiat humanam consolationem, & tota munda & simplex effecta, similitudinem DEI in seipsa habeat. Quare non solum ab omni peccato atque ab omni delectatione liberam, quantum fieri potest, seipsam servet; sed & affectum & intellectum ab omni creatura expedit. Oret DEUM ut se tam puram nudamque faciat, quàm pura natura à Iesu Oper. Tom. II.

lib. 3. A- scensus anima ad DEUM. daque erat, quando in fonte sacri Baptisimatis renata est. Modicus enim amor tenuissimus affectus, quo quis mortali creaturæ adhaeret, atque alia hujusmodi leviores offensa & inordinationes, non permittunt ut DEUS, qui summa puritas est, intimè uniatur animæ, nisi prius expientur. Imò & tempore, quo anima sentit se amore DEI vehementer inflammari, ac sursum ad istam divinam unionem trahi, relinquenda sunt omnes cogitationes quantumvis piæ, propterandumque est ipso affectu ad Sancta sanctorum, & ad internum illud silentium, ubi amantis animæ viribus silentibus atque ab omni imagine liberis DEUS loquitur, ac nobilissimum opus in anima per agit. Unde mystica Theologia, ut bene notavit Gerion Tom. 3. de Mystica Theologia, Confid. 30. potius acquiritur per scholam affectus, quàm intellectus. Quare (ut inquit ille) ad comparandum hujus mysticæ Theologiæ doctrinam, non est magna sicutia opus: nam cognitio ex fide, quod DEUS est totus desiderabilis, totus amabilis, si afflictiva portio sit purgata, si illuminata, si disposita, si exercitata sit, cur non in illum totaliter desiderabilem & totum amabilem, sine plurimorum laborum studio tota feratur, totaque rapiatur?

Qua vero ratione possit affectus in DEUM ferri per anagogicos excessus, oculo intellectus ferè clauso, ac ejus loquitis discumbens, explicat idem Gerion Tractat. de Mystica Theologia practica, Indolctia 12. Spiritum, inquit, à phantasmatis avertere oportet. Possimus itaque mysticam Theologiam esse amorem ecstasticum, qui consequitur ad intelligentiam puram ipsius spiritus, quæ intelligentia caret utique nubibus phantasmatis: propterea necesse est eum, qui vult mysticam Theologiam se tradere, conari ad hanc puram intelligentiam.

Et infra: Dicamus, si possumus, quo pacto poterit spiritus à phantasmatis se avertere, dum anagogicos quarit excessus. Et forsitan hoc poterit fieri, si in omni cognitione & meditatione sua de DEO, nequaquam siffit homo in cognitione, sed aspirat vim affectivam, quasi cordis ore inhiante, in suam potentiam, & in suam sapientiam, in suam bonitatem saporandam & gustandam, tanquam ejus, qui totus est terribilis in consiliis, super filios hominum per majestatem potentia dominantis judicantisque, totus magnus est & mirabilis in sapientia, cujus non est numerus, totus denique suavis, totus desiderabilis, totus amabilis valde in bonitate & torrente voluptatis suæ. Occurrat tibi sic nitenti, sic intento plurima turba phantasmatum. Credo equidem irruent importune phantasmata, & irrumpent in utroque oculos tuos interiores. Tu verò fortiter abice seorsum ea, quantum potes, manu meditationis, & velut excusso capite spiritus, liber evadere labora; aut tu, quasi dissimulatis eu sprete, perge quod pergi, & per medium agmen illud alacer erumpere. Sicut te spiritualis existimulet, ut quemadmodum desiderat cervus, undique canem moribus patens, & supercalescens, ad gelidos tutosque fontes aquarum; sic tu labora contra impediencia phantasmata, ut possis & tu dicere voce sancti spiritus calisfactus: Desiderat anima mea ad DEUM fontem vivum, quando veniam, & appredo ante faciem DEI.

Docu-
menta
impen-
se
adver-
tenda.

vid. nost.
Joseph à
JESU-
MARIA

DE ORATIONE DIVINA
CAPVT XXIII.

Omnes ferè, DEI amen gratia fretos, debere ad divinam hanc Unionem aspirare & contendere.

Legend. noit. Phil. lip. art. 6. disc. 1. 3. part. Tra. cat. 1. Theolog. myst. & scilicet. 6. Tract. 4. disp. 1. di. rectory mystic. noit. Antonii.

Hæ sunt igitur dispositiones à nobis jam superius relatæ, quas divinâ adjutus gratiâ nullus est qui non possit præstare, atque mediis iis ad divinam unionem totis viribus conari, maximè illi, qui in via Purgativa & Illuminativa mediocriter versati, ad Unitivæ exercitia descendunt: iis enim non solum desiderare, sed & toto conatu hanc intimam animæ cum DEO adhesionem procurare licebit. Nos enim, qui ad hoc conditum, ut fruamur DEO, & immensam ejus bonitatem agnoscamus, atque ei in hoc exilio arctissimè tamq̃ iam supremæ hujus viæ felicitati uniamur, ac futuram beatitudinem aliquo modo in hac peregrinatione inchoatam prægustemus, ut latius cap. 2. pertractavimus.

Ad hoc enim donata nobis memoria est, ut DEI reminiscamur; ad hoc concessus Intellectus, ut per fidem & contemplationem ad altissimam DEI cognitionem assergamus; ad hoc præstita voluntas, ut DEUM summo amore prosequamur, eique intimè uniamur: ita ut tota anima cum omnibus potentis & viribus suis in DEUM collecta, unus spiritus fiat cum eo, ut nihil meminerit nisi DEI, nihil sentiat inelligatve nisi DEUM, & omnes affectus in amoris gaudio uniti, in sola Conditiois fruitione suavitè quiescant. Quare ergo has excellentissimas animæ vires in nobis marcescere sinemus, illasq̃ ad solas res infimas cogitandas & amandas deieciemus? Vocat nos Deus, qui est summum & incommutabile bonum, & planè invitat ad suipsum intimam unionem, ac felicissimam, quantum fieri potest in hac vita, fruitionem, sæpè in Scripturis clamans: *Omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, prope- rante, & emite vinum & lac absque ulla commutatione: quare appenditis argentum, & non in panibus; laborem & non in saturitate? & alibi: Bibite amici, & inebriamini charissimi. & nos, spreis bonis non perituris, labimur ad terrena. Vocamur ad magna, & volumus in minimis esse contenti. DEUS paratissimus est dona amplissima nobis elargiri, imò seipsum excellentissimo modo animæ communicare & unire, satiare seipso omnes animæ rationalis sinus cupit: nos verò argentum & laborem nostrum non in inquirendis cælestibus panibus, id est, in DEO, qui solus potest satiatam ac felicem reddere animam; sed potius in rebus caducis & transitoris vitæ & laborem insumimus.*

Solus Deus potest quietare & satiare cor nostrum.

Naturalis quidem locus animæ à vitis purgata: DEUS ipse est, quia appetitu naturali tendit in originem suam, sicut ignis sursum, & lapis deorsum naturali impetu fertur; quare in solo DEO quietescere potest, in quietumq̃ est cor nostrum, donec ad illum finem pertingat, ad cuius quidè adaptionem conditum fait à DEO. *Fecisti nos Domine* (inquit D. Augustinus) *ad te, & in quietum est cor nostrum, donec perveniat ad te.* id est, arctissimo amoris vinculo tecum conjugatur. Solo DEO Conditor potest rationalis animæ satiari, sine quiete & vagus, sine refectione famelicus homo aberrat, quamdiu brachiis charitatis DEUM perfectè non constringit. Quibuslibet divinis spiritibus, quibuslibet consolationibus affluat, quibus-

libet virtutibus abundet, satiari nequit, nisi per amoris contactum & unionem DEUM consequatur, eique feliciter copuletur, qui est torrens & perlagus inestimabilem voluptatum, exuberantique plenitudo omnium bonorum.

Unde multam planè lugendi sunt (ut in eodem sermone proposito pius quidam Auditor prosequitur) *quis sensibus dedit, ac solum externis exercitiis per omnem vitam contenti, interiorum animæ fundum, beatamq̃, illam cum DEO unionem negligunt: ipsi enim, dum veram sui mortificationem parvi faciunt, & atatem viresq̃, in his, que præcipue necessaria non sunt, absumunt, nimirum parum, aut nihil in spiritu proficiunt, semper in eodem loco hærentes. Hæc autem verba si non ore, solum corde & opere dicunt: Uniat se DEO qui vult, nos quidem id non curamus, cum ad eam rem apti non simus. Atqui etiam simplices & idiotæ possunt ad ipsam Theologia mysticæ sapientiam & unionem pertinere: neque enim hic ingenium singulare acumen, sed puritas ac humilitas cordis, & libertas nuditasque mentis, ac fervens amor requiritur. Planè humilis ardensque affectus, magis quàm subtilis & investigans intellectus hominem eò perducit.*

Et infra: *Bona quidam & Domino grata sunt externa exercitia, laudes divinas piè decantare, multas preces ore proferre, genua flectere, devotions sensibus DEUM colere, jejunare, vigilare, ac similia peragere; sed incomparabiliter melius est exercitium internum, quo homo desideranter ardentè que se ad DEUM non per sensus & imagines, sed modo quodam supernaturali se extendit, ut eis uniat.*

Ea verò que hæcenus diximus, eo quidem sensu accipienda sunt (ut jam sæpè prænotavimus) ut liceat expediatque mediocriter saltem exercitatis ad Unionem divinam aspirare; nam in exercitatis, & qui non ita dudum Ægyptum reliquerunt, & quos vitiorum qualor, sive habitus nondum ab anima eradicari adhuc eam deformant, non debent ita esse impudentes, ut relicto osculo pedum ac manuum, ad oris osculum ac sacratissimos cælestis sponsi amplexus temerè aspirent. Pius igitur ad pedes Domini residens, sordes abluat, formam excolat, habitum componat, abnegationi mortificationiq̃ sui ipsius strenuè studeat, virtutum exercitiis insiliat, Christi Domini imitationi det operam. Et tunc demum liberius (servata tamen filiali verecundia) ad DEUM per jaculatorias Orationes, ac sanctam introversionem aspiciet, erigatq̃ seipsū cū fiducia magna, & ad sublimiora Regis æterni oscula humiliter affargat, quousque ab ipso gloriæ Rege sursum actus, ac proximioribus dispositionibus præparatus, ad cellam vinariam introducatur. *Tunc enim* (ut rectè Cassianus sermone in hoc proposito Collat. 10. cap. 7. scilicet cum fuerint hæc dispositiones perfectæ) *consummatur in nobis illa Salvatoris nostri oratio, qua pro suis Discipulis oravit ad Patrem, dicens: Dilectio, qua me dilexisti, in eum sit, & ipsi in nobis. Et iterum: Ut omnes idem sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint, quando illa DEI perfecta dilectio, qua prior nos ille dilexit, in nostri quoque transfuerit cordis affectum, hæc Dominica oratione completa, quam credimus nullo modo posse cessari. Quod ita sit, cum omnis amor, omne desiderium, omne studium, omnis conatus, omnis cogitatio nostra, omne quod videmus, quod loquimur, quod speramus, DEUS erit: illaque unitas, qua nunc est Patri cum Filio, & Filij cum Patre, in nostrum fuerit sensum mentemque transfusa: id est, ut quemadmodum nos ille su-*

711.15
SERV

cera, & pura atque indissolubili diligit charitate, nos quoque ei perpetua & inseparabili dilectione jungamur, ita eidem scilicet copulati, ut quidquid speramus, quidquid intelligimus, quidquid loquimur, DEUS sit. In illum, inquam, pervenientes quem praediximus finem, quem idem Dominus orans in nobis optat implevi. Ut omnes sint unum, sicut nos unum sumus, ego in eis, & tu in mi, ut sint & ipsi consummati in unum. & iterum: Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi ego sum, & ipsi sint mecum. Haec tenus Cassianus.

Illud verò ad veritas oportet, quòd postquam haec omnia exactè praestiteris, ne putes te sublimem hanc unionis gratiam ex justitia meruisse, tibi que infallibiliter concedendam; quae quidem cum donum si DEI ad salutem aeternam non necessarium, non ex justitia obtineri, sed ex misericordia & liberalitate divina, laboribus & gemitibus impetratur. Gratia quidem DEI est, & ut accipias, desideras, & petes; humilis servata est, ut magnum in oculis DEI fiant. In terrena republica, prima loca & dignitates ambire, superbia est: in domo DEI ad altiorem sedem & sanctitatem contendere, magnanimitas est.

CAPVT XXIV.

De dispositionibus aliis, quae ad solo DEO infunduntur.

NOBILIS quidem est hoc ad arcanam cum DEO unionem dispositionis genus, ut fore à solo DEO infusum; quod sane neque in doctrina neque cooperatio nostra, etiam divinitus ordinario gratiae influxu adjuta, pertingere valent succedat verò aliquando priorum dispositionum generi, si perfectè exerceatur, hoc secundum, quòd divinis simum quidem est, & proximior ad illam Unionem, de qua differimus, dispositio.

S. Bonaventura Opusculo de septem gradibus Contemplationis, priusquam attingat unionem illam felicissimam, de qua sermo noster instituitur, praemittit duas in anima dispositiones, veluti in ea alias huic unioni propinquiores, magisque immediate, his verbis: Secundus gradus est, Unctio, id est, visus quidam liquor, qui per totam animam diffusus eam erudit, corrumpit, confortat, disponens ipsam suaviter, ad veritatis caritatis suscipiendas pariter & contemplandas.

Et infra: Unctio mulcet, pinguedinem suam infundens, ut anima ad suscipiendos divinos radios se optior maneant. Tertius est, Voluptuosa interiorum bonorum elevatio supra seipsum; id est, deservit exteriori bonum, ut propius ad fontem divini amoris accedat: nam obliquo exteriori bonum, anima pro viribus se ad externa & altissima sursum extollit, mediantibus activis virtutibus, puritate scilicet & humilitate: humilitate deservit homo exterior, puritate sursum agitur interior, ut divinos radios suscipere possit. Haec est dispositio, juxta viri sancti senentiam, quae in anima sole praecedere, cum à DEO hac deliciolissima unionem reficitur.

Est autem bipartita. Prima est, Liquor quidam caelestis, per oram animam diffusus, eandem confortans, corroborans, instillans, intenetescens ac disponens ad receptionem & ad contemplationem radiorum veritatis. Secunda est Volatus sive elevatio quaedam animae supra seipsum, quo oblita hominis exterioris, propius accedit ad fontem divini amoris, sequeque erigit, quantum fieri potest, ad aeterna.

Thom. à Jesu Oper. Tom. II.

Præcipua verò dispositio ad hanc felicissimam animae cum DEO desponsationem, est ardentissimi divini amoris violentia, quae DEUS animam amoris jaculo vulneratam ad ipsius unionem & amplexum perducit: quae dispositio propria est viginti Unitivæ supernaturalis & insule, de qua in hac tractatione differimus. Hujus amoris violenti gradus, quibus anima mirificè ad hanc unionem à DEO effertur & sublimatur, accuratius alius Richardus à S. Victore in Gradibus amoris violenti perstrinxit, ubi quatuor hujus amoris violenti gradus eruditè designat; quorum tres priores sunt instar dispositionum ad quartum, quem non immeritò appellat deficientem, in quo ista divina unio perficitur & consummatur. Interim Auditoris verba, quanta potero brevitate, Lectorem proponam: digna sunt enim, ut ab omnibus huic divinae unionis statuentibus sepe simè evolvanur.

Vis magna, inquit, dilectionis, magna virtus charitatis, multi gradus in ea, & in eis magna differentia, & eos qui distinguere, vel falsè dinumerare sufficit. Et dinumeratis aliquibus gradibus, infra addit: Supra tamen omnes gradus dilectionis est amor iste ardens & fervens, qui cor necipit, & medullas transfigit, ut veraciter dicat: Vulnerata charitate ego sum.

Et sequitur: Cogitemus ergo quae sit super eminentia charitatis Christi, quae dilectionem parentum vincit, amorem proli superat, affectum carnis transcendit vel extinguit, insuper & animam suam in odium vertit. O violentia dilectionis! o violentia charitatis Christi! hoc est de quo loqui volumus, de vehementia charitatis, de supereminenti perfectione amulationis, ascendendo ad opera violentiae charitatis, & invenio quòd charitas vulnerat, charitas ligat, charitas languorem facit, charitas defectum inducit. Quid horum non violentum? quid horum non validum? Haec omnia Richardus. Et post pauca prosequitur, dicens: Primus igitur gradus violenti amoris est, quando mens desiderio suo resistere non potest quin vulneretur. Non tibi cor parvulum videtur, quando ille igneus amor acutus mentem hominis mihi dillus penetrat, affectumque transverberat in tantum, ut desiderium sive vulnere concipere animo non valeat, desiderium ardet, affectus astringat, anhelat profundè ingemiscens, & longa suspiria trahens ut dicat: Vulnerata charitate ego sum.

De signis hujus amoris Richardus inferius addit, dicens: Haec tibi anima vulnerata certa sunt signa, gemitus & suspiria, vultus pallens atque cabescens, qua omnia operatur amor vehemens. Sed post subiungit utilitatem istius gradus, dicens: In primo isto gradu Spiritus iste intrat super mel dulcis ad animam, & inebriat eam in tantum, ut habere dicat mel & lac sub lingua sua. Et parum post: Hic est ille cibus caelestis, qui egredientem de Aegypto solet reficere, & per solitudinem ducere, & pasce. Hoc est illud manna absconditum, quod nemo scit nisi qui accipit, non per doctrinam, sed per experientiam. Et hic est ille dilector suavitatis spiritalis, haec tenera suavitatis, qua solet labare & alere, & ad maturitatem paulatim perducere. Et infra: Hoc ergo altissimo per dilectionem gradum agitur, ut dum mens saepe visitatur, saepe resistitur, saepe inebriatur, quandoque ad majora audenda provocatur, & ad secundum gradum charitatis disponitur, Haec ille.

Secundum gradum amoris violenti, inquit Richardus, diximus illum qui ligat, sicut primum diximus qui vulnerat. Nonne, inquit, sine omni contradictione animus ligatus est, quando omnium obliviscitur, ut aliud meditari non possit: quia quidquid agit.

Et 3

Vis charitatis Christi omnem superat.

Primus igitur gradus violenti amoris est, quando mens desiderio suo resistere non potest quin vulneretur. Non tibi cor parvulum videtur, quando ille igneus amor acutus mentem hominis mihi dillus penetrat, affectumque transverberat in tantum, ut desiderium sive vulnere concipere animo non valeat, desiderium ardet, affectus astringat, anhelat profundè ingemiscens, & longa suspiria trahens ut dicat: Vulnerata charitate ego sum.

Ejus signa & effectus,

Secundus amoris violenti, inquit Richardus, diximus illum qui ligat, sicut primum diximus qui vulnerat. Nonne, inquit, sine omni contradictione animus ligatus est, quando omnium obliviscitur, ut aliud meditari non possit: quia quidquid agit.

guide

quidquid dicat, semper hoc mente evolvit, perennique memoria retinet, hoc dormiens somniat, hoc vigilans omni hora tractat. Unde facile est perpendere (ut arbitror) quando hic gradus priorem gradum transcendit, qui mentem hominis nec ad horam quietam esse permittit. Sequitur. Reclē igitur dictum est, quod prior gradus sit qui vulnerat, secundus sit iste qui ligat. Licet ergo ligare minus sit quandoque quam vulnerari, tamen major violentia videtur esse, si postquam aliquis percussus deicitur, dejectus deprehenditur, deprehensus abducitur, abductus incarceratur, incarceratus catenatur atque ligatur, & jam omnino captivus tenetur. Quid horum, quasi, majus & violentius? Ille liber est, iste autem à loco in quo detinetur recedere non potest. Sic utique qui à secundo gradu violenta charitatis abso- sorptus est, quidquid agat, quocumque se vertat, ab illa una & intima solitudinis suae cura avelli non potest, quia ligatus est. Hæc ille.

Præterea, in hunc secundum amoris gradum perficiat, ita inferius scribit: Sicut in priore gradu degustata suavitas satiat animum, transfigitque affectum; sic in hoc secundo gradu inspicit a charitatis cogitatione ligat, ut illius obliviscitur, vel aliud cogitare non possit. Vincula illius Alligatora salutis dicuntur in Ecclēsiastico.

Tertius amor languet.

Ad tertium itaque gradum violenti amoris ascendit, quando omnem alium amorem excludit, quando nihil præter unum, vel nisi propter unum diligit, in quo sponsa languete divino amore dicitur. In hoc igitur tertio, aut, gradu violenta charitatis, nihil omnino satisfacere potest præter unum, sicut & nihil sapere potest nisi & unum, unum amat, unum diligit, unum sinit, unum concupiscit, ad unum anhelat, in unum suspirat, & in uno inardescit, in uno requiescit, unum solum est in quo reficitur, unum solum ex quo satiatur, nihil dulcescit, nihil sapit, nisi hoc uno solo condatur.

Ejus miris & proprietates.

Sequitur: Quidquid ultra se offerat, quidquid sponte occurrat, cito rejicitur, cito conspuatur quod suo affectui non militat, vel ejus desiderio non deserviat. Sed qui is hujus affectus tyrannidem dignè describat, quoniam omne desiderium expellit, omne studium excludit, omne exercitium violenter opprimit quod sua concupiscentia deservire non conficit. Quidquid agat, quidquid dicat, quidquid cogitet, inutile, imò intolerabile videtur, nisi in unum sui desiderij finem concurrat. Cui autem frui potest eo quem diligit, omnia pariter se habere videtur: sine illo autem horret omnia, corpore desinit, corde tabescit & languescit, consilium non accipit, rationi non acquiescit, nullam consolationem admittit, sed clamat cum sponsa: Nuntiate dilecto, quia amore languet. Ubi ait Glossa: Pra amoris magnitudine omnia temporalia sunt mihi fastidio.

Et infra: Tertius itaque gradus amoris est, quando mens rapitur in DEUM luminis abyssum, ita ut humanus animus in hoc statu omnium exteriorum oblitus, penitus nesciat seipsum, totumque transcat in DEUM suum. In hoc itaque gradu compescitur plene carnalium desideriorum turba, & fit in celo silentium quasi dimissa hora. In hoc namque gradu, dum mens à seipsa alienatur, dum in illud divinum secretarium rapitur, dum ab illo divini amoris incendio circumdatur, intimè penetratur & inflammatur, seipsam penitus excutit, & divinum quemdam affectum induit, & inspicit a pulchritudini configurata tota in altam gloriam transit. In hoc statu, anima in illum quem diligit liquefit, & in seipsa tota languescit, ut dicat: Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore languet.

Discrimen in-

Unde idem Auctor inter, quod sicut primus gradus affectum sauciat, sic secundus saniatum ligat,

& tertius actionem implicat ut animus circa aliqua ter hoc, occupari non possit, nisi quo eum voluntate divina motus transferri vel impellit: & sic qui ad hunc tertium gradum amoris profecerant, nihil jam propria voluntate agunt, nihil omnino suo arbitrio relinquunt, sed divina dispensatione omnia committunt. Hæc tenus ille, Quod cautè legas, ut non operationem totaliter excludas creaturæ: unde idem Richardus addit, dicens: Sicut artifex liquefactis metallis formam quamcumque voluerit imprimit, sic anima in illo statu ad omnem divina voluntatis nutum se facile applicat, imò spontaneo quodam desiderio ad omne ejus arbitrium seipsam accommodat, & juxta divini beneplaciti modum omnem voluntatem suam informat, ut obediat cum Christo usque ad mortem. Hinc exemplari quilibet se debet conformare, qui vult summam charitatis gradum attingere.

Hæc sunt prævia & proxima dispositiones ad ecclēticam & fructivam illam Unionem, de qua agimus, ut exprimit ex sequentibus verbis Richardi colligit, dum inquit: Quartus gradus violenta charitatis est, quando assueti animi desiderio jam omnino nihil satisfacere potest, & ideo ad defectum ducit. Sequitur: Quis hujus supremi gradus violentiam digne pensare sufficiat? quid queso cor hominis profundius penetrat, vehementius exagitat, quam quod firmam nec resistendo temperare, nec inebriando extingueret possit: in hoc præterea gradu est amor insuperabile, quia alii affectus etiam majores non cedit, insuperabile est, quia à memoria nunquam recedit; singularis est, quia socium non recipit; insatiabile est, quia is satisfieri non poterit.

Ex his intelligi poterit, qua ratione proxima ad hanc fructivam & ebriam unionem dispositio procedat ab hoc amore violento live vulnerante, qui sauciat, ligat, & languere facit animam; ad quem languorem sequitur defectus live mors illa, quæ anima extra omnes sensus ponitur, & in DEUM mediâ unionem transformatur.

Ex his intelligi poterit, qua ratione proxima ad hanc fructivam & ebriam unionem dispositio procedat ab hoc amore violento live vulnerante, qui sauciat, ligat, & languere facit animam; ad quem languorem sequitur defectus live mors illa, quæ anima extra omnes sensus ponitur, & in DEUM mediâ unionem transformatur.

Hæc sunt dispositiones, quæ à DEO liberalissime donari solent, qui ad ineffabilem istius Unionis gratiam divinitus excitantur; quæ quidem omnes in amore violento fundantur: neque enim alia via ad amorosam unionem esse potest nisi per amorem. Hujusmodi autem supernaturales & infusæ dispositiones prioribus dispositionibus, de quibus capitibus præcedentibus tractavimus, succedere solent. Quod si illas cum DEI gratia præstitieris, hæcque, quæ proximiores sunt, non acciperis; dices humiliter in corde tuo: Servus inutilis sum, quod debui facere, feci. Quod si meis laboribus & conatibus, quam cupio & postulo, unionem hanc fructivam non fuerim consecutus, sufficit mihi ad illam unionem & conformitatem cum divina voluntate, quæ totius perfectionis finis est, si possim pervenire: in hac enim si a est Christianæ vitæ perfectio. Ad hanc unio illa fructiva & mystica, tamquam in possimum scopum delinatur: sine hac nullus unquam Sanctorum vixit, multi forsitan sine hujus fructivæ unionis degustatione feliciter obierunt.

Legend. Tract. Theolog. de unione anime cum Deo, quæst. 12. art. 1. & 3. fol. 101. Ludovici à S. rebecca de opera laudatus, Walhaf. Comment. in 109. 3. mansion. 7. & ab co ibid. tract. n. idem an. in 1. 2. fol. 4. Tract. 8. n. 15. B. P. Joan. Cuce, & Phil. à S. Trinit.

Thom. Aquinas
Opera Spiritu
T. II
OTI

CAPVT XXV.

Effectus divina & fructiva Unionis.

§. 1.

Legend. Tract. Theolog. de unione anime cum Deo, quest. 12. art. 1. & 3. seqq. not. Ludovici à S. terefia & supra laudatus, Bal. haf. Comment. in cap. 3. mansio. 7. & ab eo ibid. titat. n. Salman. fic. in 1. 2. dist. 4. Tract. 8. n. 55. B. P. Joan. Crace, & Phil. à SS. Trinit.

ARCANA hæc & mystica Unio (ut in superioribus ostendimus) Sapientia divinissima tam à S. Dionysio Theologorum Principe, quam ab aliis Mysticis nuncupatur. Hinc autem Sapientie dono multiplex in Scriptura fructus adhibetur. Et ut interim alios prætermittam, de quibus passim frequens mentio in Scripturis sacris invenitur, illud planè ceteteris excedit, quòd sublime hoc Sapientie donum, omnium bonorum thesaurum secum proferat, de quo præclare Sap. 7. Venerunt mihi omnia bene pariter cum illa: quia cum hæc divina Sapientia (de qua sermonem institutum) sit amplexus & degustatio summi boni, nempe ipsius DEI; non mirum si degustanti DEUM, uberrimum omnium bonorum fontem, ab ipso omnium bona veluti rivuli à fonte in animam detinentur.

Oporet autem istum bonorum omnium cumulum speciatim recensere, ut hujus unionis multiplex effectus clarus cognoscatur. Non desunt in Scriptura sacra quamplurima testimonia, ex quibus perspicue hos liceat divinæ Sapientie colligere fructus. S. Paulus Apostolus ad Galat. 5. Spiritus sancti fructus (Spiritus inquam sancti anime uniti, eamque deliciosissime deosculantis) enumerat, dicens: Fructus autem Spiritus sunt, charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, bonitas, fides, mansuetudo, modestia, continentia & castitas. Hi autem fructus dicunt, (ut optime advertit D. Bonaventura 3. p. Centiloquij cap. 46.) affectuales delectationes circa bonitatem sponi degustandam. Ex mente verò D. Thomæ 1. 2. quest. 70. art. 3. important optimam mentis ordinationem & dispositionem circa fruitionem bonorum, & fugam sive cessationem maiorum. Primo autem loco ponitur charitas, in qua specialiter Spiritus sanctus datur, sicut in propria similitudine, nempe in charitate ipsa, quæ denotat amorem; vel in seipso, cum Spiritus sanctus purissimus iustorum mentibus per univivum amoris amplexum se manifestat.

In utroque sensu locutus est Paulus ad Rom. 5. Charitas DEI diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Ad amorem autem charitatis attenditissimum ex necessitate sequitur gaudium: omnis enim amans gaudet: ex conjunctione amati, & quòd major conjunctio, maius patit gaudium; unde realis & ardentissima sponsa cum sponso conjunctio sive unio, summum gaudium efficiet. Amorem verò gaudii que ingentem cumulum consequitur pax & quies in amato, longanimitas, alique fructus, qui omnes iustorum mentes, qui hæc divina fruuntur unione, mitificæ ornant & perficiunt.

Præterea Isaias uberrimam tempore adventus Christi futuram divinorum charitatum affluetiam à longè prospiciens, multis in locis hujus ineffabilis cum DEO unionis varios exponit effectus. Cap. 35. Gloria Libani data est ei, decor Carmeli, & Saron: ipsi videbunt gloriam Domini, & decorum DEI nostri. Et infra: Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt; tunc sicut, sicut cervus desiderat aquam, & aperit erit lingua mutorum, quia scissa sunt in deserto aqua, & terræ in solitudine.

Et qua eras arida, erit in stagnam, & sitiens in fontes aquarum. In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant, orietur viror calami & junci, & erit ibi semita & via, & via sancta vocabitur, &c.

Et post pauca: Non erit ibi leo, & mala bestia non ascendet per eam. Et veniet in Sion in laude, & latitia sempiterna super caput eorum, gaudium & latitiam obtinebunt.

Idem Isaias cap. 58. Et requiem tibi dabit Dominus semper, & implebit splendoribus animam tuam, & eris quasi hortus irriguus, & sicut fons aquarum, cujus non deficiet aqua. Et parcas iniectionis: Et sustolam te super altitudines terra, & cibabo te hereditate Jacob patris tui.

Demum idem cap. 65. Ego creo caelos novos, & terram novam, & non erunt in memoria priora. Et cap. 60. Et ponam, inquit, visitationem tuam pacem, & prepositos tuos iustitiam. Non audietur ultra iniquitas in terra tua, vastitas & contritio in terminis tuis, & occupabit salus muros tuos, & portas tuas laudatio. Non erit tibi amplius Sol ad lucendum per diem, nec splendor Luna illuminabit te; sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam, & Deus tuus in gloriam tuam. Non occidet ultra Sol tuus, & Luna tua non minuetur, quia erit tibi Dominus in lucem sempiternam, &c. Hæc tenet Isaias.

Reverè, si sublimi mentis intuitu prædicta Isaiæ verba considerentur, in his præsentis vite statum floridissimus ac jucundissimus non multum dissimilis æternæ felicitatis aperit describitur. Quod enim tam proprium est veræ beatitudini, quam tranquillitas jugis gaudium sempiternum, inextinguibile lumen, omnis malæ carentia, ac bonorum omnium affluentia & cumulus. Hoc igitur ipsum purissimis iustorum animabus, quando etiam in hac vita ad sublimem hanc pervenerint cum DEO unionem, se è promittit. Descendantus igitur in hos irriguos hortos, & speciatim hos fructus, sive effectus suavitissimos colligamus.

Omnes verò congruè redici possunt ad decem sequentes. Primus est, Immensa ferè anima DEO unita gratia & pulchritudo. Secundus, Lux, sive virtutis splendor. Tertius, Charitatis ardor. Quartus, inaffabilis suavitas. Quintus, Pax exuperans omnem sensum. Sextus, Virtutum omnium ornatus. Septimus, Vera Christimitatio. Octavus, Rerum humanarum contemptus. Nonus, Perfecta mandatorum DEI & Ecclesia adimpletio. Decimus, Mirabilis corporis transmutatio.

Primus Unionis effectus, Immensa anima Deo unita pulchritudo.

§. 2.

Hoc igitur inter alia præcipuum est, quod hæc Unio in justis efficit; quòd eorum animas summo gratiæ decore & pulchritudine afficit, ita ut deinceps non solum pulchre, sed & pulcherrimæ sponi ore nuncupentur. Cant. 1. O pulcherrima mulierum ab eodem sponso vocatur; quod non obscure illi Isaiæ verbis cap. 35. Gloria Libani data est ei, & decor Carmeli, denotatur; in quibus speciem & decorem animæ, montibus Libani & Carmeli idè comparat, quia illi montes speciosissimi, pulcherrimi ac deliciosissimi erant in re alios. Hoc quidem alia veluti dicendi phrasi cap. 58 Isaias expressit, dicens: Et eris quasi hortus irriguus. Magna sanè est horum amantibus & jucunditatis, quare DEUS animam ad tantam felicitatem

Ff 4

cve

vid. not. Antonii Director. my. sic. Tract. 4. dist. 20

Decem unionis fructus sive effectus.

evectam, non immeritò cum irriguo hotto comparat, cui jugis aqua sive ros cœlestis deesse non solent.

Præterea, quanta sit animæ ad tantam gloriam sublimatæ gratia & pulchritudo, ex eo facile conjici potest, quòd DEUS eam spiritali sibi connubio junxerit, sponsamque dicaverit. Hanc sæpè DEUS ita alloquitur: Tu es filia mea dilecta. Tu sponsa mea, in qua mihi benè complacui. Aliquando verò (non tamen sine divina revelatione) anima ad hunc pertingens statum, non solum de sua acceptatione sive gratia redditur certa, ita ut aliquando similia verba audire mereatur: Sufficit tibi gratia mea; sed etiam de speciali DEI protectione, sive in gratia confirmatione, (ut Apostolis contigit,) reddatur secura.

Hanc deinde miram gratiæ plenitudinem colent alia dona sive Spiritus sancti charismata commitari, qualia sunt ea quæ Apostolus 1. Cor. 12. enumerat, dicens: *Alii per Spiritum datur sermo sapientiæ; alij autem sermo scientiæ secundum eundem Spiritum; alij gratia sanitatum, alij operatio virtutum, alij prophetia, alij discretio spirituum, alij generatim linguarum, alij interpretatio sermonum.* Nam cum gratiæ gratis datæ præcipuè in eum finem à Deo infundantur, ut homo aliis cooperetur, eosque ad DEUM deducat; hujusmodi autem purissimæ mentes non solum in propriam, sed etiam in communem Ecclesiæ utilitatem eligantur à DEO; conveniens quidem videtur eas similibus donis ac gratis à DEO condecorari.

Præterea, duplici de causa (ut auctor est D. Thomas 1. 2. quæst. 112. art. 5.) solet DEUS aliquibus certitudinem suæ gratiæ revelare. Prima, ut securitatis gaudium etiam in hac vita in eis incipiat. Secunda, ut confidentius & fortius magnifica opera prosequantur, & mala præsentis vitæ sustineant. Quare cum purissimæ istorum animæ sæpè à DEO ad magnorum operum prosecutionem destinentur, ne tantorum operum difficultate succumbere contingat, non sine divino consilio de sua acceptatione & perseverantia in bono redduntur securæ.

Hanc gratiarum abundantiam & plenitudinem illis etiam verbis cap. 3. expressit Isaias: *Sifsa, inquit, sunt in deserto aquæ. & torrentes in solitudine.* Quali dica, cataractæ cœli, id est, divina omni influentiarum, aperitæ sunt, & pluri illud divinum manna super eas, quæ hanc cum DEO æcanam conjunctionem degustarunt.

Denotatur præterea non obscure ab eodem Isaias cap. 58. ista etiam in bono confirmatio, quam solet laicissimis, rarissimis tamen, viris DEUS elargiri. *Erts, inquit, sicut fons aquarum, cujus non deficiat aqua (aquæ inquam gratiæ, sanantis & salientis in vitam æternam.)* Et illis etiam verbis cap. 60. *Et non occidet ultra Sal tuus, quia eris tibi Dominus in lucem sempiternam.*

Secundus effectus, Splendor lucis.

§. 3.

PRÆCIPUUM inter alios hujus Unionis effectus locum sibi vendicat sublimis & perfecta divinorum sive mysteriorum fidei cognitio, ac ipsius DEI perspicax clarusque (quantum in hac vita permittitur) intuitus. *Videbunt, inquit Isaias c. 55. gloriam Domini, & decorem DEI nostri.* Quæ quidem visio, licet non sit omnino intuitiva, est ta-

men proxima valdeque vicina Beatorum visionis; manifestat enim seipsum DEUS in hac unione homini mortali, quantum fas est in hac vitæ quæquamvis DEUM sicuti est non videat, videt tamen id quod est, ut ex D. Bernardi de superiùs tradidimus.

Hanc præterea lucis divini ubertatem & affluentiam aperitis verbis idem Isaias cap. 58. significavit, dicens: *Et implebis splendoribus animam tuam.* De hac divinitus infusa luce optimè Macarius Homilia 8. *Interdum lumen ipsum cor illustrat, aperuit interius & profundus ac latens lumen, ita ut totus homo absorptus ab illa suavitatè & contemplatione, non sit ultra sui compos, sed sit tamquam stultus & barbarus huius mundi, propter immensam dilectionem ac suavitatem, atque recondita mysteria, ut ut tunc temporis homo liber perveniat ad perfectum gradum, sitque purus & immunis à peccato.*

Hanc etiam lucis plenitudinem commendat Isaias cap. 60. dum inquit: *Non erit tibi amplius Sol ad lucendum per diem, sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam.* Quali denotet, animas ad tantam cum DEO unionem evectas, ab ipso immediatè fore deinceps edocendas, ita ut amplius exteriori magistrorum doctrina non egeant; ipse enim Spiritus divinus sua unctione docebit illas omnem veritatem, quod idem Propheta antè prædixerat cap. 54. *Et erunt homines docibiles DEI.* Ipse enim DEUS est qui docet de omnibus, & spirituales mysticosque sensus animæ sibi unitæ aperit, ceberimè, vel etiam indefinenter eam visitat, adstringit, osculatur, illustrat, accendit, penetrat, & implet. Nam cum à talia anima sit speculum jam clarum sine macula divino Soli convenenter objectum substratumque, ipse Sol justitiæ non cessat assidue stillicidia gratiæ, radios sapientiæ, & charitatis sancti illas in eam diffundere. Valde quidem libenter atque mirabiliter DEUS se nonnumquam animæ perfectæ revelat atque manifestat; nondum tamen se ostendit sicuti est in sua ineffabili gloria, sed sicut in hac vita videri potest.

Magna præterea mysteriorum fidei penetratione ac certitudine hujusmodi animæ prædictæ sunt, quia lumine æternæ veritatis desuper illustrantur; quare si omnes mundi sapientes homines mysticam unionem experto diceant, *Falleri miser, fides tua non est vera.* ipse indubi à se responderet: *Imò verò vos omnes fallimini, nam fides mea verissima certissima aquæ est.* Hoc firmiter responderet, habens in corde suo, non tam per investigacionem rationis, quam per unionem amoris, infalibile fundamentum. Melius sanè talis divinitatem cognoscit, quam cognoscant plerique evaditi Magistri, qui in Sancta sanctorum & in secretum Regis æreni cubiculum nondum admitti, nondum lumine gratiæ excellenter illustrati sunt, DEI virtute divinarum Scripturarum sensus aperit, gustumque Evangeliorum donat. Ipse et go veram sapientiam ex influentia Spiritus sancti magis quam ex multorum librorum lectione acquirens, clare videt & inelligit, quid sibi vel aliis agendum, quidque dimitendum sit.

Quamvis verò ipsi nobilissimi spiritus divino lumine copiosè illustrentur, in quo clarè cognoscunt quid agere, & quid dimittere debeant; libenter tamen propter DEUM aliis se submitunt, ut ab eis aliquid addiscant; libenter omnibus secundum DEUM obtemperant, libenter infimum locum ubique tenent, neque propter dona

Hujus divinitatis effectus & commoda ubi docentur.

nobilissima, quæ accipiunt, extollunt; quia in nihilum suum se profundissime demergunt.

Præterea, hac veritate, quæ DEUS ipse est, anima illustrata, ut præclara est quidam devotus Auctor philosophatur, omnium cernit creaturatum labentium vilitatem & nihilum, agnoscitque vilia ut vilia, & pretiosa ut pretiosa. Videt inquam in hoc lumine, quàm vile & nihil sint omnes res terrenæ, quantumque illarum amor sibi adferat detrimenti. Unde jam ab illis sibi ulterius imponi non sustinet, tametsi plures alio eas insequi videat; perinde ac si quis veneno cibum infectum nosset, licet multi ex illo ederent, dicerentque ei, Comede, quia cibus bonus est; ille nihilominus abstineret, & diceret: Venenum est in cibo, ideoque non possum inde sumere; vos autem planè stolidi estis, dum inde editis, quandoquidem certa vos mors manet. Similiter, si quis turrim cernebat jam jamque ruituram, quantumlibet invitaretur ab aliis ad ingressum, dicentibus ut securus in ea moraretur, quando & ipsi idem facerent: si quis illi sensus esset, non utique intraret, sed illos potiùs irrideret.

Hoc igitur lumine quisquis perfusus est & regitur, non modò terrena non diligit, sed etiam odio ea & contemptui habebit, tamquam mortem inferentia. Enim verò animam veneno inficiunt; cumque certo certius ruitura sint, animam secum trahunt in præcipitium mortis æternæ. Quòd etsi aliquo in casu terrena hæc utilia ipsi fore, aut commodum temporale allatura videantur, isto tamen lumine illis renouari docetur, eò quòd læta potiora sectetur. Quomodo si quis Imperatori prædolum, licet non contemnendum, sexaginta libris venale offerat, quod aliqui septuaginta vendi possit, contemnetur utique ab Imperatore, recusatque hæc audire tam frivola offerentem, quandoquidem integra sit oppida castraque merca: potiùs studet, estque rebus & negotiis potiùs intentus. Sic anima cælestibus lucris inhians & occupata, terrenis & temporalibus emolumentis dedignatur animam apponere.

In hoc præterea lumine cunctarum animarum virtutum perfectio confertur à DEO. Quid est enim aliud humilitas, nisi quòd lumen veritatis? Quid charitas, quid patientia, quid obedientia, quid virtutes ceteræ, nisi quædam sunt lumina veritatis? Dirigitur ergo anima isto lumine ad ipsarum virtutum vim & efficaciam discernendam, earumque exercitia amplectenda, atque per hoc ad ipsas virtutes perfectè apprehendendas possidendasque. Unde si cuiquam hoc illustratò lumine, vel centum totius orbis elegantissimæ femine proponerentur, mox eas fastidiret, nec vel brevissimo temporis puncto ad luxuriam moveretur, ledemque gulam non solum respuit, sed & cum tædio ingenti magnoque cruciatu dulcia ac delicata cibaria, si sibi apponerentur, perciperet. Eodem modo ex hujus operatione luminis alia omnia abhorret vitia, eorum malitiã considerata.

Et ut breviter dicam, dirigitur per hoc lumen in singulis quibusque rebus & operibus particularibus, quandoquidem illustratur ab ipso, quo repletus est, ad considerandum in cunctis sibi occurrentibus honorem & voluntatem DEI. Cum enim hunc solum diligit, ejus honorem & voluntatem quærit, spectat, & intendit in omnibus, exemplo JESU Christi, qui tempore passionis hæc duo studiosissime observavit, nobisque imitanda reliquit. Inclinando etenim sese in oratio-

ne, instar pauperis cujusdam homuncionis, honoravit Patrem: dicendoque, *Non mea, sed tua voluntas fiat*, ejusdem quasi vit voluntatem. Sic igitur anima per hoc lumen, exemplum sequitur Christi Domini sui, ut si id quod occurrit, eum honore & voluntate DEI consentiat, prompto illud animo exequatur: sin verò alteri horum seu utriusque sentiat esse adversum, respicit ac detestetur, nec prore qualibet aut pro cujusquam gratia illud admittat, faciatve. Hæc de causa à verbis otiosis, pravis cogitationibus, & vitiis atque peccatis omnibus cavet sibi pro viribus, cum sciat illa omnia divino honori ac voluntati esse contraria, ut per hoc lumen perfectius edocetur.

Deinde, ubi in hac Via anima benè assuescitur & robotata est, non intercipitur nec impeditur illi hoc lumen propter occupationes alias bonas inter dum occurrentes, ut est cura regiminis animarum, sollicitudo concionandi, aut proximis quippiam vel obsequi vel beneficii impendendi. Ut enim aliquis cernens murum aliquanto spatio à se distantem, uno oculorum adspectu tam murum ipsam, quàm quæque interposita media intueretur: sic anima hoc illustrata lumine, & DEUM simul, & omnia propter DEUM agenda videt. Neque tamen propterea recedit à via jam cæpta, tametsi contemplatio interdum DEI causis intermittatur.

In hoc etiam lumine cognoscit anima vilitatis suæ veritatem; quantoque viciniùs DEO conjugitur, tanò se vilior em cenet, quia sese citius conspicit quid sit, quidque habeat à seipsa. Et quia nihil sibi reservat neque appropriat de omnibus receptis à DEO, vel de bonis quæ ex ejus munere facit, sed omnia illi fert accepta à quo habet, cunctaque, quæ accipit ab ejus benignitate, sine suis meritis sibi collata novit; ideo non extollitur, ne propter ingratitude donis DEI privetur. Imò Dominus ipse nihil eum furari vel usurpare sibi temerè animadvertens, sed omnia in se refundere, uberrimè in ea collocat thesauros suos: multoque ei plura largitur quàm vel perat ipsa, vel desideret. Hæc verò omnia consequitur anima ex hac expropriatione & abnegatione sui. Enim verò pestiferis exclusis ac proligatis cupiditatibus, ambitionibus, inordinatis affectibus, propriis voluntatibus, atque universis demum creatis amoris mediis, quæ animam obscuram reddunt: & obæcant, mox divina lux ingreditur, illustrans, replens & docens eam de omnibus. Neque tamen ex hac sui expropriatione dictam dumtaxat luminis ac veritatis gratiam anima consequitur, sed etiam gratiam stabilitatis & pacis; & tunc reverà eam DEUS inhabitat, qui nunquam habitare dignatur, nisi in tabernaculo pacis.

Unde jam talis anima, in afflictionibus, damnis, injuriis & pressuris quibuscumque tranquillam servat patientiam, manetque stabilis & fortis in DEO, in quem sese ex toto projecit, & in quo manet, sicut: & ipse in eascul etiam se totum commisit, ipsiusque se voluntati conformat in omnibus. Ideoque animadvertens adversa quæque ex mera DEI voluntate accidere, consentit eidem, & non patienter modò, verùm etiam libenter sustinet universa. Unde fit, ut verba injuriosa, damnavè temporalia, imò nec totus eam contingat mundus, cum non possint ista pettingere usque ad DEUM, in quo anima suam constituit hereditatem, nec est colligata amplius terrenis rebus &

capidatibus, ideoque jam non illic eam reperiunt, ubi esse consueverat: haud secus, quam si me quispiam inquirens, loca scrutaretur omnia, in quibus ante esse solitus fui, adeoque vel mundum universum, eo dumtaxat in quo nunc essem loco excepto; me utique minime reperire: & sicut domus, dum absente & ignorante domino ignibus confligaret, dolorem non inferi domino: sic qui temporalia per amorem non adspicit, damna jacturamque illorum docet pro nihilo. Vigorem nihilominus roburque accipit per exemplum Christi in ea commorantis, qui tot tantaque pro ipsa perpassus est, ut hac mente revolvens dissimulare non possit, quin fortiter amore inardescat reciproco, cupiatque ipsi conformari, gaudeatque in cruce & afflictionibus, ita ut de nullo eventu amplius vel laetetur vel turbetur inordinatè. Hinc etiam consequitur anima stabilitatem sensuum sui corporis. Postquam enim propter amorem Creatoris, omnium à se rerum creaturarum abjectis amorem, non vagatur neque discurret amplius sensibus suis per eandem, sed eis frangit, & DEO commendat, stabili fide & amore fixa in eo, dicens cum ab oratione recedit: Domine teneas me ligatum tecum, neque sensus meos, nec permittas me vagari extra te.

Et ut summa im dicam, adipiscitur anima ex hac abnegatione & expropriatione sui tam liberum & spiritum pacem & concordiam, ut deinceps non à se invicem dissentiant, sed caro propter se subijcit spiritui, sequens illum in omnibus quaecumque exercere velit, tam in rigore abstinentiae & vigiliis, quam laboribus & molestiis quibuscumque. Cum enim recordatur corpus sive sensualis homo, animam docente, sub quantis pressuris & angustiis sudare consuevit propter cupiditatem, avaritiam, ambitionem, & propriam voluntatem sive impatientiam suam, jamque in magna se pace cernit constitutum, libens amplectitur quocumque labores poenitentiae, tantum ut liberetur à pristinis laboribus suis instructuosis, imò & damnosiss, magisque cruciantibus: sicut si quis certus esset pro centum denariis mille se recepturum auti pondera, non utique grave illi foret centum dare denarios, imò libenter exponeret ducentos: ita corpus pro ingenti ducit lucro labores omnes spiritui necessarios, adeò ut hilariter saepe etiam spiritum antevertere & praecurrere conetur.

Tertius effectus, Ardor amoris.

§. 4.

IMMENSE (ut ita dicam) claritati, qua intellectiva potentia DEUM sibi praesentem ac unitum contempletur, succedit ardentissimus ac incomprehensibilis amor, totum animae regnum, nempe potentiarum superiorum & inferiorum, vigoroisè perfluens, secundum capacitatem & exigentiam uniuscujusque: facit enim animam ardore suo liquefcere, ac in amorem divinum, qui sine mensura est, transformari: solus amor est mediū, quo anima divino complexu DEO sociatur, conjungitur, adhæret, ac veluti divino copulatur matrimonio. Magna quidem est vis & violentia amoris, qua ad tantam dignitatem & celsitudinem anima passionum mole gravata attollitur, ut unus spiritus cum DEO fiat, ac tota defæcata, in DE-

UMque transformata, DEI proprietates similitudinemque participet: Non quidem obscure mirabilem hanc in DEUM per amorem transformationem expressit Isaias illis verbis: *Et implebit eam splendoribus*. Denotat autem splendor non solum lucem, sed & fulgorem ardoremque, quo anima veluti splendidissimo ac ardentissimo divini ignis radio penetrata, tota in DEUM, non aliter ac lignum in ignem, convertitur ac transformatur.

Ex hoc uberrimo amoris fonte oritur in anima immensum quasi desiderium videnti mellis tantam sponsi faciem: unde quasi turtur solitaria à se ipsa deficiens, pæne à quaesita & exanimata sperem, mentitate deliciarum & divitiarum glorie DEI sui, deficit & anxiatur præ radio praesentis vitae, ut egregiè S. Basilus sequentiibus verbis docet in Regula suis disputati, Interrogatione 2. Ea, inquit, Domini pulchritudo, si quando Sanctorum virorum quempiam circumfulsit, intolerabilem sermum in animis desiderii aculeum reliquit, quippe qui, cum vehementer eos vita hujus taderet, in voces illas irumpere soliti essent: *Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est, & Quado veniam, & apparebo ante faciem DEI, & Dissolvi & esse cum Christo longe melius est, & Stitit anima mea ad DEUM fontem vivum, & Nunc dimitte servum tuum Domine. Vehementer enim vitam hanc, veluti vitium quemdam carcerem abhorrebant, usque adeo diffidit ad cobivendum animos irantii, quorum mentis DEI amor persisterat. Cum enim inexplebilis invidenda divina pulchritudinis cupiditate flagrarent, illud exoptabant, ut aquata in finito sempiterna vita in vulgo sibi jucunditatis Domini contemplanda facultas praeberetur.*

Beatus Macarius prælatè Homil. 10, animam sumentis DEI faciem, ac alios ad nullum amoris effectus expressit, dicens: *Hujusmodi amor, quam ardens & insatiabilis dilectione flagrans erga Dominum, digna sunt vita aeterna, accipiuntque praesentem illuminationem, & participationem sancti & carissimi Spiritus, ac mystica societatis in plenitudine gratia.*

Et paulò infra: *Porro anima, qua DEUM verèque Christum colit, etiam si infinita iustitia opera ediderit, ita se habet, perinde ac si nihil egisset, propter inexplebile desiderium quod habet erga Dominum: quia licet jejuniis aut vigiliis corpus confectum sit, ita affecta est, ac si nondum quidquam agere coepisset, quò ad virtutes perveniat. Esti varia Spiritus charismata, aut revelationes ac mysteria caelestia consequi meruerit, propter immensam & insatiabilem dilectionem erga Dominum ita se gerit apud se, ac si nihil ad huc obtinisset, sed quotidie esuriens & sitiens, per fidem & charitatem perseverans in oratione, immò ac ad mysteria gratia, & ad omnium virtutum gradum aspirat, caelesti Spiritus amore vulnerata, ardens desiderio erga sponsum caelestem (per gratiam, qua prae data est, agitata) desiderans habere persicè mysticam & arcanam cum eo societatem in sanctificationis processu, revelata animae facie, fixis semper oculis instuens sponsum caelestem facie ad faciem, beneficio spirituali & ineffabili luminis in eo per dulcedinem fidei plene demersa, configurata morti ipsius praesumo desiderio, quo perpetuo sperat pro Christo mortem oppetere; confidens sine dubio, per gratiam spiritus se plene liberatam iri à peccatis & tenebris affectionum; ut purificata per Spiritum, & anima & corpore sanctificata, vas purum evadere mereatur ad suscipiendam caelestem amissionem, in qua manere dignetur caelestis ac verus Rex Christus.*

De

Demum ipse quoque Macarius Homil. 4. in eodem proposito loquens, ita scribit: Si ergo carnalis dilectio sic hominem solvit ab omni alio amore, quantum magis solvetur ab omni dilectione mundi, quicumque digni habitus sunt ut sancti, caelestis & semper amandissimi Spiritus verè participes fierent, & cuncta videbuntur eis inutilia, propterea quia victi sunt à desiderio caelesti, & in ipso casu Spiritus illi uniti. Nam qua illis sunt, desiderant & cogitant, illic vivunt, illic cogitationes inambulam, ibi mens assidue versatur, divino & caelesti amore atque desiderio spiritali superata.

Iste verò divinus amor, quo anima omnino videtur accensa, non est impetuolus, violentus, aut valde fervidus, sicut in initio esse solebat; sed potius est omnino serenus, quietus & purus, ad instar ollæ, in qua antequam perfecte decoquatur cibus, ita fervet, ut exterius effundatur; facta verò cibi decoctione, interior calor quiescit. Præterea, quò flamen est profundius, eò aquæ exterius apparent magis serena & tranquilla; ita quidem quantum divinus amor majores & profundiores immisit in anima radices, eò exterius magis tranquillus apparet.

Quartus effectus, Ineffabilis suavitas.

§. 5.

Legend. noll. Ludovici à S. terefia Tract. Theolog. de unione anima cum Deo, quaest. 12. & Joseph à Jesu Maria Tom. 2. Ascens. animæ ad Deum lib. 3.

LUCEM & claritatem illam immensam, amorem animæ incomprehensibilem, de quibus superius aliqua prænotavimus, quædam quasi beatifica fruitio (qui est quartus hujus divinæ Unionis fructus) consequitur. Hæc autem fruitio tam immensa est, quod per eam felicitas anima absorbetur in quamdam incipientiam & ingentem sui absorptionem, in qua experitur æternæ dulcedinis saporem, ac ibi summo bono intimè conjuncta, experimento ipso agnoscit quoniam suavis est Dominus. Ad summam enim cum hęc pertigerit anima cum DEO conjunctionem, ac amantissimum cum amato deosculatorem, necesse est ut summum etiam gaudium experiat. Hæc enim summæ dulcedinis perceptio, effectus est conjunctionis rei amatæ cum amato; & quod intimior ac immediatior fuerit connexio ac unio, eò magis gaudium accrescit. Gaudet in cælesti animæ iustorum, quia ista cum DEO summo bono conjunctione fruuntur: gaudent etiam in terris animæ perfectorum, quibus ista felicissima cum DEO unio ac transformatio contingere solet.

Hanc animæ DEO unitæ jucunditatem & exultationem multis verbis exponit Isaias cap. 35. Scissa sunt in deserto aqua, & torrentes in solitudine: id est, torrente voluptatis divinæ potabit eos Dominus. Et infra: Et lætitia sempiterna super caput eorum, & gaudium, & lætitiæ obtinebunt. Idem cap. 38. Et cibabo te hereditate Jacob patris tui; id est, pervenies ad terram promissionis fluentem lac & mel, quod verè denotat ingentem lætitiæ & consolationis abundantiam. Demum cap. 65. Ego creo caelos novos, & terram novam, id est, pro his qui ardentissimo amore mihi fuerint conjuncti, novum caelum, id est, novum vivendi modum ad instar cælestis gloriæ, eis liberalissima manu concedam; ita ut, sicut beatissimi illi spiritus DELIM videntes immensa luce, ardentissimo amore ac ineffabili gaudio fruuntur; ita & hi, licet non ita plenè, perpetua lætitiâ, inextinguibili veritatis splendore ac Seraphico amore etiam in hac peregrinatione afficiantur.

Et quidem anima in DEUM per hanc arcana unionem immersa atque absorpta, ultra citroque in Divinitate enatare videtur, abundante in ineffabili gaudio, quod etiam copiosè redundat in corpus; jamque illa in hoc exilio constituta diu quietam æternam incipit degustare, ac luo modo litas ac Beatorum dotibus indui, ut præclare Cassianus proprie Coll. 1. cap. 13. prolequitur, ubi statum perfectorum in hac vita, quantum ad gaudium & lætitiâ quibus in hac peregrinatione fruuntur, illis cælestibus substantiis comparat, quorum status nihil aliud est quàm perpetua jugisque lætitiâ. Quid enim, inquit, tam proprium veræ beatitudinis, tamque conveniens, quàm tranquillitas jugis & gaudium sempiternum? Et ut hoc ipsum quod dicimus, ita esse, non mea conjectura, sed ipsius Domini auctoritate certius instruaris. audi tum, qualitatem & statum regni illius aperitissimè describentem. Ecce, inquit, ego Is. 65. creo novos caelos, & terram novam, & non erunt in memoria priora, neque ascendent super cor, sed gaudebitis & exultabitis usque in sempiternum in his qua ego creo. Et rursus: Gaudium & lætitiâ invenientur in ea gratiarum actio, & vox laudis, & erit mensis ex mense, & Sabbatum ex Sabbato. Et iterum: Gaudium & lætitiâ obtinebunt, fugiet dolor & gemitus. Et si adhuc clarius de illa conversatione & civitate Sanctorum vultis agnoscere, attendite qua ad ipsam per usalem voce Domini dirigantur: Et ponam, inquit, visitationem tuam pacem, & præpositos tuos iustitiam: non audietur ultra iniquitas in terra tua, vastitas & contritio interminis erit, & occupabit salus muros tuos, & portas tuas laudatio. Non erit ibi amplius Sol ad lucendum per diem, nec splendor Luna illuminabit te, sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam, & DEUS tuus in gloriam tuam. Non occides ultra Sol tuus, & Luna tua non minuetur; sed erit Dominus in lucem sempiternam, & complebuntur dies lætitiæ tui. Hæc Cassianus.

Hæc est illa dulcedo inexplicabilis & mira suavitas spiritus, quam expertus S. Augustinus sæpè asserit esse principium futuræ arcanaeque beatitudinis, ad cuius gustum quomodo cum matre pervenerit, lib. 9. Confess. cap. 10. sic exponit: Dicebamus ergo: Si cui sileat tumultus carnis, sileant phantasie terra, & aquarum, & aeris, sileant & poli, & ipsa sibi anima sileat, & transeat se, non se cogitando; sileant somnia & imaginaria revelationes, omnis lingua, & omne signum, & quidquid transeundo fit, si cui sileat omnino, &c. Loquatur per se solus, qui fecit ea, non per ea, sed per seipsum, ut audiamus verbum ejus non per linguam carnis, neque per vocem Angeli, neque per sonitum nubis, neque per anigma similitudinis; sed ipsum quem in his amamus, ipsum sine his audiamus: sicut nunc extendimus nos, & rapida cogitatione attingimus æternam Sapientiam super omnia manentem, si continetur hoc, & subtrahantur alia visiones longè impari generis, & hac una rapiat, & absorbeat, & recondat in interiora gaudia spectatorem suum, ut talis sit sempiterna vita, quale fuit hoc momentum intelligentiæ cui suspiravimus; nonne hoc est, intra in gaudium Domini tui?

Hujus summæ delectationis, quæ ex amorosa unione animæ cum DEO resultat, eam rationem reddit Getton Tom. 3. de Mystica Theol. practica, Confid. 42. Quia cum res qualibet sit satiata & in quiete, tunc perfectionem suam adeptam videtur; & cum spiritus noster in hac mystica unione conjungatur summo perfectibili, nempe DEO, per amorem perfectum, necesse est, ut ibi quietetur, satiatur, & stabilizetur: sic materia in forma habita, sic lapis in centro positus,

Declatur hujus admirabilis gaudibilis gaudium illa in hoc exilio constituta diu quietam æternam incipit degustare, ac luo modo litas ac Beatorum dotibus indui, ut præclare Cassianus proprie Coll. 1. cap. 13. prolequitur, ubi statum perfectorum in hac vita, quantum ad gaudium & lætitiâ quibus in hac peregrinatione fruuntur, illis cælestibus substantiis comparat, quorum status nihil aliud est quàm perpetua jugisque lætitiâ. Quid enim, inquit, tam proprium veræ beatitudinis, tamque conveniens, quàm tranquillitas jugis & gaudium sempiternum? Et ut hoc ipsum quod dicimus, ita esse, non mea conjectura, sed ipsius Domini auctoritate certius instruaris. audi tum, qualitatem & statum regni illius aperitissimè describentem. Ecce, inquit, ego Is. 65. creo novos caelos, & terram novam, & non erunt in memoria priora, neque ascendent super cor, sed gaudebitis & exultabitis usque in sempiternum in his qua ego creo. Et rursus: Gaudium & lætitiâ invenientur in ea gratiarum actio, & vox laudis, & erit mensis ex mense, & Sabbatum ex Sabbato. Et iterum: Gaudium & lætitiâ obtinebunt, fugiet dolor & gemitus. Et si adhuc clarius de illa conversatione & civitate Sanctorum vultis agnoscere, attendite qua ad ipsam per usalem voce Domini dirigantur: Et ponam, inquit, visitationem tuam pacem, & præpositos tuos iustitiam: non audietur ultra iniquitas in terra tua, vastitas & contritio interminis erit, & occupabit salus muros tuos, & portas tuas laudatio. Non erit ibi amplius Sol ad lucendum per diem, nec splendor Luna illuminabit te, sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam, & DEUS tuus in gloriam tuam. Non occides ultra Sol tuus, & Luna tua non minuetur; sed erit Dominus in lucem sempiternam, & complebuntur dies lætitiæ tui. Hæc Cassianus.

De

fitus, sic res qualibet in adepro sine suo quietatur. Anima quippe rationalis dum conjungitur & unitur DEO, copulatur suo summo bono. Est enim DEUS summum bonum ejus, est centrum ejus, finis, totaque ipsius perfectio. quid ergo aliud ipsa requireret? aut ad quid aliud ulterius inhiaret?

Triplicem animæ in Deum tendentia.

Porrò in ipsa anima considerat tres tendentias principales proportionabiliter ad triplicem vim ejus, sive potentiam. Quarum una est concupiscibilis, alia rationalis, tertia irascibilis nominatur. Concupiscibilis tendit in bonum, rationalis in verum, irascibilis in arduum. Sic anima per has vires tendentiam habet in benedictam & sanctam Trinitatem. Nimirum quia ad eam & ejus similitudinem facta est, ejusque imago constituta.

Attribuimus itaque Spiritui sancto bonitatem, & ad hanc tendit vis concupiscibilis; attribuimus Filio veritatem, & ad hanc tendit vis rationalis; attribuimus Patri potentiam, majestatem, & gloriam, & ad hoc tendit vis irascibilis. Oportet igitur ut his viribus satisfiat per conjunctionem cujuslibet cum suo supremo appetibili, anima rationali totaliter satiatur, quietetur, & stabilizetur: nam si delectatio in bono conveniens, & voluptas suavitatis queritur, quid de anima voluptate (beata maxime) sentiendum est? Audiamus quid Prophetadicit ad Dominum: Torrente voluptatis tua potabis eos, &c. DEUS ergo finis est anime, & ultima eius perfectio; ipse est velut centrum & locus naturalis omnium desideriorum suorum. Dum ergo in se deficit anima in salutare DEI velut ad nihilum redacta, nulli iam alteri, nec sibi inimitur, sed soli DEO ut sua dulcedini, ut sua veritati, ut sua glorificationi, dicens pro primo: Renuit consolari anima mea, memor fui DEI, & delectatus sum. Dicens pro secundo: Nihil arbitratu sum me scire nisi JESUM Christum, factus stultus propter ipsum. Dicens pro tertio: Utinam qui gloriatur, in Domino gloriatur! Ac proinde non habens quò ulterius tendat, aut quid ultra requirat, quietatur anima in DEO, atque stabilizetur, possidens in eo omnia, ceteraque contemnens atque parvipendens. Hæc Gerson.

Denique, hujus delectationis immensitas ex hac quoque similitudine probari potest. Si sensus naturales & imperfecti, sua oblatione sæpè homines trahunt & rapiunt usque ad mentis excessum, absorbentque rationis usum, & hoc ex apprehensione objectorum imperfectorum; quis existimare dignè poterit, quanta sit illa delectatio, & quantus torrens divinæ voluptatis, dum perfectissima potentia suo perfectissimo objecto conjungitur & unietur?

Quintus effectus, Pax exuperans omnem sensum.

§. 6.

AMORIS & gaudii, pax, animi tranquillitas & quies, effectus esse solent certissimi & evidentes. Anima igitur arctissimo amoris vinculo Deo conjuncta, ac de uberrimo illo suavitate fonte haurienti Isaias cap. 60. pacem prædicit, inquiens: Et ponam visitationem tuam pacem. Et cap. 58. non solum pacem in præfixum tempus, sed sempiternam annuntiat: Et requiem dabit tibi Dominus semper. Nec perpetuam tantum, sed & abundantissimam Psalmista Psal. 118. offert: Pax multa diligentiibus legem tuam.

Pacis hujus ef. De hac pacis ubertate eruditè Richardus (ut solet) in illa verba Psal. 4. In pace in idipsum dor-

miam, & requiescam, ita scribit: Pax sua tunc veras scilicet recen- ter mens humana perfruitur, quando in id quod de recen- divina dulcedine sentit, tota resolvitur. Ex infra: Hæc est illa pax, in qua anima obdormit; pax, qua mentem ad interiora rapit; pax, qua exteriorum omnium memoriam intercipit, qua ingenij acumen exuperat, qua rationis lumen reverberat, & desiderium cordis replet, qua omnem intellectum absorbet.

S. Joannes Climacus Grad. 29. de Tranquillitate animæ: Ille propriè tranquillus est, qui carnem quidem omni corruptionis labe purgavit, mentem verò super creaturam omnem elevans, omnes illi subicit sensus, atque vultui Domini animam sistens, supra virium suarum modum in illum se semper extendit. Hanc igitur pacem & tranquillitatem hæc Unio menti infert, tam am sanè, quam nemo explicare sufficit; quia anima tunc in centro suo ponitur, ubi intimè soporatur, atque omnium desideriorum suorum latentiam conlequitur.

Sextus effectus, Virtutum omnium ornatus.

§. 7.

Sextus & uberrimus hujus unionis fructus, est omnium virtutum splendor & ornatus, quas DEUS in supremo gradu animæ ejus sponzæ dilectissimæ infundere solet: quem quidem pulcherrimum virtutum ornatum Isaias variè descripsit dicendi modis cap. 35. Et quæ erat arida, erit in stagnum, & siccus in fontes aquarum. In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant, oritur viros calami, & junci, & erit ibi semita & via, & via sancta vocabitur. Quasi clariùs innuens, animam prius sterilem & aridam, in virtutum excitatione fururam quasi hortum irriguam, & omni tam florum quam arborum varietate & abundantia ornatum, id est, virtutum omnium & gratiarum plenitudine affluentem; in eaque, in qua antea quasi in cubili dracones, id est, vitia sive inordinatæ affectiones habitabant, deinceps orietur viros calami & junci, hoc est, omnium virtutum & gratiarum decor & pulchritudo; ac demum viæ antea asperæ & obliquæ, à recta rationis regula aberrantes, viâ sancta & recta, per quam bestia mala, id est, vitium, non ascendet, vocabitur. Idem ferè sub horti irrigui comparatione, in quo variæ & pulcherrimæ arbores floresque amoenissimi, id est, omnium virtutum genera producuntur, idem Isaias significavit.

Sunt autem hujusmodi virtutes quæ à DEO infunduntur, non vulgares, neque communes omnibus justis, sed potius illæ, quæ ob eximiam earum pulchritudinem & nobilitatem, à præstantissimis Philosophis & Theologis purgati animi fuerunt nuncupatæ. Sunt enim virtutes (ut inquit D. Thomas 1. 2. q. 61. art. 5.) jam assequentium divinam similitudinem, & ob eam causam vocantur virtutes jam purgati animi, ita ut Prudentia sola divina intueatur, Temperantia terrenas cupiditates nesciat, Fortitudo passionem ignorat, & iustitia cum divina mens perpetuo sadere sociatur eam imitando. Quas quidem virtutes dicimus esse Beatorum, vel aliquorum in hac vita perfectissimorum. Hæc D. Thomas. Quare idem Angelicus Doctor virtutes purgati animi divinas appellat, quia sunt eorum, qui jam divinam similitudinem sunt assecuti. Porro verò Philosophus apud Macrobius prædictas virtutes purgati animi ideo vocat, quia sunt jam defæcati animi

Thomas

Oper Spiritu
T. II
OVI

Tria per
facili-
morum
homi-
num in-
dicia &
exerci-
tia.

Virtutes
purgati
animi
quæcum
dicuntur.

Quare
eodem
divina
nuncup-
antur.

mi ab omni hujus mundi asq; ergine preise pure- que detest.

Quandò igitur virtutes sunt perfectiores in his, qui continuo sordere sine amore DEO sociantur, tantò magis peccati & passionum fomitem extingunt, veramq; & omnimodam s. ipsorum mortificationem inducunt. Quare spirituales isti athleta seipos & naturam suam funditus mortificant, ardentè atque subtiliter æternæ veritati se applicant, naturæ suæ cunctisque labentibus creaturis viriliter renuntiant, tantaque cum strenui- tate DEO uniantur, ut per continuam abstractionem, per fervidas orationes ac infans tendentia desideria, Divinitatis amore carnem & sanguinè, ossiamque medullam panè contemplant, ita ut neque aliq; eis virium foret esse videatur, nisi quantum spiritus vivacitas subministrat; sanguis enim ipsorum divini amoris incendio velut decoctas & exsiccatas est. Hi planè se DEO omnino resignant ac obtulerunt, ita ut nihil aliud jam desideret, nisi ut in omnibus divina voluntas, ac DEI honor & gloria perficiantur. Unde quidquid ille vel cum eis, vel cum aliis quibuslibet creaturis agit, abundè eis gratum est: adeo ut si ve det, si ve auferat, nihil moventur penitus, nec quidquam sibi ex omnibus usurpant. Quidquid enim Deus agit, adeo ipsis præ amoris ardeti vehementia, ut nihil aliud optare possint, hoc ipsum undequaque optimum esse in animam inducentes. Ad hæc, bianda magis quam aspera fugiunt. Hæc est autem perfectissima passionum omnium mortificatio, quam præsignificavit Isaias cap. 35, illis verbis: Non erit ibi leo, & mala bestia non ascendet per eam. & cap. 60. Non audietur ultra iniquitas in terra tua, vastitas & contritio in terminis tuis. Quasi clariùs dicat, quòd immoderate passiones, quæ nomine leonis & male bestia denotantur, non amplius occupabunt animæ viros, neque dominabuntur super ea. Et quia perenni pace à Domino visitatur, ultra neque iniquitas, neque vastitas, aut pravatum affectionum contritio, quæ totam animæ regnum perturbare solent, audiuntur in ea.

Quare necesse est, ut ad tantarum virtutum amplitudinem & perfectionem tria hæc, quæ perfectissimorum sunt, consequantur: nempe, perfectus recessus à malo, perfectus progressus in bonum, perfectus status in optimo, ut pulchre docet D. Bonaventura Tom. 1. in Tract. de Beatitudinibus. Neque ob id censendi sunt, qui eorumque per venerunt, impassibiles, & omni humanæ perturbationis & affectionis expertes evadere; ut olim quidam Scriptores, inani perfectionis studio ducti, in eum errorem prolapsi sunt, quem S. Hieronymus in Epist. ad Ctesiphontem tribuit Origeni, Evagrii, Rufino, & aliis.

Septimus effectus, Vera Christi imitatio.

§. 8.

PURÆ animæ, quæ ad purissimos & delectabilis sponsi amplexus pervenerunt, omni conatu student, ut Christi vitam, passionem, virtutes quoque imitentur, ac pro ejus amore quascumque tribulationes & adversitates libenter sustineant; gratum quippe est pro amato & magna facere, & adversa perferre: nec potest anima tribulationem & crucem non amare, quæ caput Christo Domino vero ejus sponsi conformari.

Thom. à Jesu Oper. Tom. II.

Paulus post raptum in paradysum, in tribulationibus & Christi cruce libentius quàm in rebus pationibus & acceptis gloriabatur. Unde nihil aliud tristissimè appetunt quàm Christi imaginem & exempla in Paulus omnibus sectari, eique fieri conformes in omni gloria- pressura, ignominia, & afflictione intus & foris, batur. omnique prolixo solatio destituti ac detestati esse, recogitantes assidue ineffabilem illam angustiam ac derelictionem spiritus Domini nostri JESU Christi, cum ille nudo ab omni solatio amore, adversus naturam colluctando sudorem emisit sanguineum, & gloriosum ex durissimo certamine illo pro nostra omnium salute triumphum reportavit; quomodo item in maxima amaritudine totus undique in cruce derelictus pependit.

Hoc pacto omne fundamentum (cum in fide nudo amore exornata, in vera que suæ voluntatis resignatione collocantur; si que læpius, ut DEUS sua ab eis excellentia dona auferens, in tanta eos paupertate relinquat, ut putares eos nihil unquam de DEO percipisse; simulque gravissimas supra omnem humanum intellectum tentationes eis evenire perantur, ita quòd ab omnibus despiciantur ac persecutionem sustineant. Ceterum, ipsi in his humiles semper ac resignati perseverant, omnique sibi consensione ac oppressione digni videntur; unde nec unquam tot eis possunt adversa contingere, quin plura semper exoptent. Nec enim ulla eos sollicitudo tenet, nisi quod metusunt, non ita perfecte atque vellent Christi te exempla sectari.

Præterea, ex divina illuminatione facile quibuscumque sint vitiiis irretiti persciant. Deinde, quantis peccatis bona hominum pars obnoxia sit, opumè cognoscunt, & eis vehementissimè compatiuntur, ita ut nonnumquam corporis inde incurrant ægritudinem: hæc enim major ipsorum crux est, quam ad mortem usque ad Christi Domini imitationem ferre coguntur. Tanto siquidem tamque ineffabili divinitatis amore feruntur, ut soli libenter omnes Purgatorii exciperent pœnas, si miseris in eo detentis animabus absolutionem impetrare possent; adeoque Salvatoris passione commoventur, ut afflictionem sustiniant, & turpissimam quæ excogitari possit mortem, ad mortis illius honorem libentissimè patere: ut, si peccatores quosque à peccatis ipsorum eripere possent, idque ob divini iudicii, quem non ignorant, metuendissimam rigorem: in ò cum omnes ingenti complectantur dilectione, si DEO ita visum foret, libenter ipsam quoque infernum subirent, ut omnes quanta sit in DEO beatitudo atque lætitia compertum atque exploratum haberent.

Denique, nemo ipsos nisi solus DEUS seipso Quamvis consolari potest, adeoque in Christo firmati sunt hujus atque fundati, ut nec mille mortes ab ipso eos valeant separare: unde & tanto eos amore prosequuntur, ut si unus ex eis pro aliquo ipsum negotio deprecaretur, & mille alii etiam boni homines contrarium peterent, ab hoc uno civitatis atque libentius se pateretur exorari. Sed hi tales, pro dolo paucissimi sunt; & tamen quantumlibet rari sint, Christianitatis columnæ sunt, quibus ea innititur atque fulcitur.

Gg

Osa

Optimus effectus, Conemptus rerum humanarum.

§. 9.

Quam procul sit à rebus humanis & quam mundi sunt anima, quæ dulcissimum spongi osculum degustavit, confirmat Isaias illis verbis capite 58. *Sustollam te super altitudines terra.* Per hanc verò altitudinem S. Gregorius omnia illa terrena loca, quæ homines magna reputant, intelligi libro 3. *Moral. cap. 34.* dum inquit: *Hoc namque esse speciale Electorum, quod sic sciunt presentis vitæ iter capere, ut per spem certitudinem noverint jam se ad alia pervenisse, quatenus cuncta quæ præterflant, sub se esse videant; atque omne quod in hoc mundo eminet, amore aternitatis calcant. Sic est enim quod sequenti se anima per Prophetam Dominus dicit: Sustollam te super altitudines terra. Quasi quadam namque inferiora terra sunt: damna, contumelia, egestas, abjectio, quæ ipsi quoque amatores sæculi, dum per lata via plantarum ambulans, vitando calcare non cessant. Altitudines autem terra sunt lucra rerum, blandimenta subditorum, divitiarum abundantia, honor & sublimis dignitatum; quæ qui per ima adhuc desideria incedit, eo ipso alta aestimat, quo magna putat. At si semel cor in caelestibus figitur, mox quam abjecta sint eruuntur, quæ alta videbantur. Hæc Gregorius.*

Quam sit inferiora, & quam terra altitudines.

Consonat Macarius Homil. 4. dicens: *Anima enim, quæ ob summum desiderium & expectationem, fidem atque dilectionem digna fuerit habita, quæ recipiat illam supernam virtutem (nempe caelestem spiritus dilectionem) & quæ caelestem ignem immortalis vitæ fuerit adeptæ, ab omni dilectione hujus mundi relevat & solvitur; & ab omni laqueo nequitiæ liberatur. Quem admodum enim ferro, plumbo, auro vel argento in ignem coniectis resolvitur eorum dura natura, & in molliorem mutatur, quantoque diutius in igne permanserint: tanto magis solvuntur & mutantur à sua naturali duritie per virtutem ignis calidam; sic & anima, quæ mundo abrenuntia veritatis, solum Dominum desiderans omni animi pervestigatione, studio, atque contentione, & ex fide ac spe sua expectationem indeficientem in illum contulerit, illum ignem caelestem divini atque spiritualis amoris consecuta, cum verè à mundo exsolvitur, & ab omni vitio affectionum liberatur, & cuncta procul à se repellit; mutato naturali ipsius habitu atque peccati duritie, reliqua omnia pro superfluis habens, in solo sponso caelesti, quem recipit, quietescens per ardentem & inenarrabilem ipsius dilectionem. Hæc Macarius; qui eadem Homilia hunc rerum humanarum despectum alia comparatione explicat, dicens: *Si ergo carnalis dilectio sic hominem solvit ab omni alio amore, quando magis solvitur ab omni dilectione mundi, quicumque digni habitus sunt, ut sancti, caelesti ac semper amandi illius Spiritus verè participes fiverint, & cuncta videbuntur eum inutilia, propter quod quia victi sunt à desiderio caelesti, & in ipso casu Spiritus illi uniti: nam quæ illis sunt desiderata & cogitant, illic vivunt, illic cogitationes inambulans, ubi mens assidue versatur, divino & caelesti amore atque desiderio spirituali superata. Hæc ille.**

Sublimis harum animarum status indicatur.

Nec solum super terrena & mundana lucra sustolluntur à DEO, sed etiam supra omnes curas, supra omnem perturbationem, supra mortis metum, & omnia quæ animæ vel corpori accidere possunt, tranquilla mentis libertate elevantur, neque frequentia hominum, neque occupationes

externæ eis præsentiam DEI præscripant; quia ipsi in omni multiplicitate unitatem spiritus servare norunt, stabili essentialique introversione donati. Ex omnibus quæ visu vel auditu percipiunt, celeritè in DEUM diriguntur, & cuncta eis quodammodo vertuntur in DEUM (sicut loqui fas est) cum in omnibus nihil in eotione & amore prosequantur nisi DEUM; quem admodum experientia quotidiana discimus, eos, qui aliquamdiu in Solis spheram obitus defixerunt, in omnibus quæ deinde aspiciunt, quamdam Solis speciem videre. Hi cum intus circa ea quæ DEI sunt, jugiter occupentur, Deoque adherent, foris videndo veluti cæci, audiendo surdi, & loquendo muti permanent: supernam ætheralem & Angelicam vitam in terra ducunt, ob idque terretres angelis vocari possunt. Unde hujusmodi rari ac sanctissimi viri mundo huic proflus mortui sunt, & seipos ac creata omnia penitus dereliquerunt, nec seipos, nec aliquid suum usquam hinc, vel in futuro sæculo inquirunt, sed omni privato commodo cunctisque labentibus creaturis strenuè renuntiantes, soli DEO adherent.

Optimus effectus, Perfecta mandatorum DEI & Ecclesie adimpletio.

§. 10.

ARDOR quidem perfectæ charitatis non solum virtutes ipsas ad supremum gradum perducit, sed & ad exequenda divina mandata, proprii instituti Regulas, & Ecclesie etiam minimas caritonas se accingit. Reversus Moyses de monte, Exod. 32. tabulas præceptorum DEI propriam manus scriptas ad populum detulit. Tabulæ quidem sunt corda iustorum, quos cum DEUS ad hanc altissimam unionis montem admittit, non jam hominum industria, sed digito DEI, ipsius mandatorum observatio exaratur. Superioribus in omnibus humiliter subduntur, Ecclesie etiam mandata & ritus magni faciunt: neque enim se liberos ratione hujus unionis divinæ à præceptorum aut Superiorum obedientia reputant, ut quidam tam præsentis sæculi, quam antiqui ævi hæretici temerè affirmarunt.

Decimus effectus, Mirabilis corporis transmutatio.

§. 11.

SPIRITUS itaque DEO assimilatus & unitus, præterea qualificatus & affectus per divinum amorem, qualificatus (ut præclarè Geison philosophator) etiam & afficit consequenter corpus proprium, tamquam suum formabile seu materiale, per redondantiam spiritus ad corpus; unde fit ut corpus sic habitatum, induat & gerat quasdam conditiones & proprietates ipsius spiritus. Inde est quod Aristoteles dixit: *In virtuoso omnia consonant rationi.* Sic ergo spiritus nosler tractus à DEO, trahit consequenter ea quæ corporis sunt, ac proinde resultat unio mirabilis spiritus ad DEUM, & corporis ad spiritum.

Legimus, Moysen, postquam locutus fuerat ei Dominus in montis caligine, quod ad populum tumultuans regionem descendebat, faciesque ejus radiosa cornuque videbatur. Etenim sicut lampas ex lumine, sic corpus totum ex interna

Legend. de prædicatione sancti Pauli. cap. 1. & 2. & 3. & 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. & 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.

f. Castell. anima. s. 6. Reflex. i. & 3. seq. & B.P. Joan. a. Cruce. a. lique ab eod. laudat. Au- thores. Vid. eud. P. Bal- thas. in cap. 3. mans. 7. s. 12. & 3. & B.P. Joan. a. Cruce. Colleg. Salmant. Cam. D. Sc. in 1. 2. disp. 4. Tra. 2. i. & P. Philip. 3. part. Theolog. mystic. Tra. 3. disp. 3.

contemplatione elucescit, pulchrificatur & nite- scit. hinc vultus, hinc oculi, hinc tota corporis compositio divinum aliquid, sobrium, mode- stum, serenum & decorum preseferunt; sed ut al- ter Moyses, velant faciem hanc humiles, dicentes: *Secretum meum mihi.*

Nec solum corpus ex redundantia spiritus his qualitatibus afficitur, sed adinstar ipsius spiritus mira agilitate sursum aliquando sublevarur; pon- dus enim divini amoris emergere facit non so- lum spiritum a turbida fluctuantium phan- tasmata & desideriorum carnalium terra caligine, ut solum libetis ascendat sed & aliquando corpus ipsam naturam suam grave a terra spiritus vi & effica- cia trahitur & elevatur. Senferat experimento faci- lili hanc amoris & spiritus vim sursum agentem ipsa mater Augustini S. Monica. Hæc aliquando in Ecclesia S. Cypriani martyris susceperat sacram Communionem, in qua plenitudo gratiæ veluti in suo fonte sumitur; tunc protinus corpore a terra levato tales eripit in voces: *Polemus in celum, vole- mus in celum, fideles.* A qua dum postmodum qua- rere, quid sibi voluisset hæc insolita clamatio & elevatio ipsa, ut erat tota colubina simplicita- tis, pie benignèque respondit: *Et quid vultis, quid queritis? Cor meum & caro mea exultaverunt in DE- O. M. virum.* Cong. ut it quod sequitur: *Altaria tua Domine virtutum, supple, contulerunt hanc ele- vationem.*

Tale aliquid de S. Thoma referunt, cujus cor- pus etiam contempla- to levabat a terra. Sic in bea- tis poenitentia speculis Maria Magdalena & Maria Aegyptiaca, de sancta virgine & Matre nostra Te- resa, ac de B. P. no. Joanne a Cruce factu legimus.

Solent etiam alia corporis mirabiles alteratio- nes ex divinis communicationibus evenire. De quibus D. Bonaventura Process. 7. Religionis cap. 15 & cap. 19. *Quandoque, inquit, corpus quasi obrigitur, & membra indubilia & inflexibilia sunt ex subita ser- vore & suavitate & fluentia: & hoc potest esse, quia spiritus omnis distenduntur corde inflammato, quia extensio nervorum, & obstruuntur nervorum spiri- tualium, membra amittunt habitatem officiorum suorum, ut lingua loquela, manus operativum, & pe- des & cetera gradandi, quousque servit iterum remittatur, & via spirituum aperta sicut ut prius. Nec mi- rum si hæc divina affectiones possunt efficere, quarum virtus fortior est; cum etiam humana affectiones id interdum valeant, ut subitus terror, & subita & im- moderata lætitia & subitus dolor, & adum immen- sum & intemperatus amor sicut sæpe compertum est, & in estusum, vel stuporem, vel phrenesim alios ex hu- jusmodi raptos fervore esse. & membra in vigorem vel tremorem versis, vel etiam febres ex vehementi mole- stia incidit. Et infra: Quia virtus divina dulcedinis intolerabilis est imbecillitati terreni corporis, sicut si ignem intro immittas. Unde legimus, Sanctos ex divi- nis visitationibus & revelationibus corrumpi, & viri- bus amarcuisse, de quo legitur in Daniele: Visionem hanc grandem vidi, & non remansit in me fortitudo, & emarci, nec habui quidquam virtutum, & jacebam confertus super faciem meam. Ita D. Bonaventu- ra.*

Dixit etiam Dionysius Carthusianus de Fonte lucæ, art. 8. has corporis transmutationes frui- vam unionem consequentes descripsit, dicens: Ex tanto quoque contemplationis excessu, amoris que im- petu, amore, & ebullitione generantur per redundan- tiam quamdam in parte sensitiva ac corpore languor, debilitas, maror, ac macies, detestatio corpori alimen-

ti, impotentia usus ac motus membrorum ac sensuum, & totius corporis rigor.

Et infra: Amplius quoniam amor ingreditur ubi scientia permanet serena, dum mens contemplationi mystice est intentata, inflammato & velut commoto & irruato amore, incipit quodammodo ebullire ac super- fervere, suaque violentia totum corpus concutere, quod autem fervet, quadam caloris ac desiderij sui vio- lentia extra se ipsum projicitur, & supra se tollitur, quasi ibi esse dedignetur, unde vehementer se jactat sic & mens transfixa amoris fervore, quasi extra cor- pus jactare se nititur, & usque in summum volare ni- titur. Hæc ille.

Demum, pro coronide hujus tractatus de U- nionis effectibus, addamus egregium D. Laurentii Justiniani testimonium, quo conditiones ha- lam nuptialis, in quo spirituale animæ cum DEO connubium celebratur, alio- que mirabiles effe- ctus & affectus lib. de Casto connubio cap. 25. his verbis depinxit: *Thalamus quidem nuptialis est, in quo casta Verbi & anima connubia consummancur, & tanquam in sede propria suaviter residet Sapia- tia. In eum non audent adversari irrumperere propter Angelorum custodiam vigilem. A sponsi inhabitantis, velut a facie gladii fugiunt affectu. Ibi jure celebratur convivium, & vitulus sapissime comeditur saginatus. Pax in illo gustatur interna, secreta tranquillitas, tranquilla felicitas, jucunditas magna, fides serena, amabilis societas, oscula unitatis, contemplationis dele- ctatio, suavitas in Spiritu sancto. Ibi calyx æna est & paradisi porta. Sponsa frequenter de thalamo ascendit in celum, de celo jugiter sponsus descendit in thala- mum; non parvitas, non de salute tueri & ingreditur sponsa in supernorum mansiones, sed tanquam in dilecti domum & in propriam possessionem. Ut enim il- lam emeret, vendidit sua, & tradidit ingenio; ut illam lucraretur, pugnavit in tentationibus, pugnavit cum spiritibus nequam, quotidieque pugnat contra se; non temerarie, sed considerenter intrat in atria sponsi: nam est aliis advena illius sanctæ fuerit civitatis, nunc ve- ro civis effecta est. Sanctorum & sponsa Verbi, cui ex amoris privilegio omnia qua sunt sponsi debentur. A- mor quippe virus nil privatum habet, nil proprium, sua quaque gratante imperitur, ea quoque lege, ea- demque charitate, qua largitur propria, utitur alienis. Ex amoris igitur mutis exuberantia tanta est inter Verbum & animam familiaritas, locutione fiducia, gloria certitudo, & conditionis inconsideratio. Num- quam praesumeret anima, quæ amvis munda, quamvis sancta, accedere ad Verbum, loqui illi, importunusque precibus invincibile vincere, si non interveniret a- mor.*

Et infra: Postquam fidelis anima connubij vinculo Verbo sociata est, omnis timor causa sublata est. Innovata sunt signa, prodigia immutata & antiqua restaurata miracula, dum Sapiencia ex altissimi ora prodicis, in montibus saliens, collesque transiens, humana illabitur menti, non recessura, sed videns perpetuo moratura. Merito igitur pro tanti laude connubij, observanda est dies & hora, quando Verbum ingreditur in mentis thalamum, ut una cum sponsa grata capiet secreta silentij. Clanculo quidem dis- fundendi sunt vernantes flores, convallium lilia, & rosarum odora menta, ut thalamus omnis suaviter redeat. Tunc Prophetarum cunctis sancto serren- tium Spiritu advocandus est, unâ cum Patribus cunctis Testamenti veteris, universi quoque nove Le- gis Sancti, & præcipue Virgini sacrosacri nume- rus invitandus est, ut consona modulatione epithala- my hujus essent præconia. Ipsa etiam Angelorum &

Spiritu- lis con- nubij animæ cum DEO effectus & affe- ctus es S. Laurentii Justiniano expo- nuntur.

Archangelorum ceterorumque spirituum beata agmina, nec non & cantatores omnes atque cantatrices caelestis Iherusalem & curia paradisi exhortandi sunt, ita ut ipsorum nullus remaneat, qui venerandi connubij non seruet excubias. Resonant ibi organa, & vox sambuca ac psalterij benefonantis, sonus exultationis, jubilationis & laudis per universam audiat orbem,

ascendat nubium altitudinem, transcendat aethera caelorum, & ad aures usque perveniat Domini exercituum, illique immensas referat gratiarum actiones pro tanti dignatione mysterij tamque exuberantissimi. Omnis quippe laus, omnis honor & gloria exigua est tanto respectu connubij. Haec ille.

QUARTA PARS.

De Unione fructiva reali & immediata animae cum Christo, praecipue in Venerabili Eucharistica Sacramento.

CAPVT XXVI.

An in hac vita detur Unio fructiva & immediata animae cum Christo Domino, & qualis illa sit?

De Unione animae immediate & fructiva cum summo & invisibili DEO, in superioribus non pauca disseruimus; nunc de Unione animae cum Christo Salvatore nostro reali & fructiva disseramus oportet. Possumus in duplici sensu difficultatem propositam investigare. Primus, An dignè suscipientes Sacramentum Eucharistiae, Christo immediate hac unione inhaereant: de hac re sequenti capite dicemus. Secundus, An extra Sacramentum possit in justis aliqua unio ita arcta aliquando contingere, ut realiter Christo ipsi uniantur.

Primo certum est, de lege ordinaria non dari similem cum Christo unionem: quia cum Christus (ut fides Catholica docet) sit in caelo, nisi iterum de caelo descendat, ut animae uniantur, non videtur possibilis talis unio. An verò aliquando contigerit Christum Dominum de caelo descendisse, vel ut loqueretur alicui, vel cum eo dilectissimo amoris vinculo immediate uniretur, nihil expressè ex Scripturis aut Patribus constat. Probabile tamen existimo, Christum pro Pauli conversione de caelis ad terras descendisse, & forsantunc cum anima Pauli fuisse unitum. Docet D. Thomas 3. p. 2. q. 57. art. 6. ad 3. Christum Salvatorem nostrum tunc temporis pro conversione Pauli de caelo ad terram venisse; & colligi non obscure videtur ex Scriptura sacra. Ad. 9. dixit Ananias Paulo: Dominus IESUS misit me, qui apparuit tibi in via, & ibidem dicitur, Barnabam introduxisse Paulum ad Apostolos, & narraisse illis, quomodo vidisset in via Dominum. Deinde narratur mulier aliarum apparitiones apud Patres factae à Christo Domino viris sanctis.

Probabilius tamen existimo, Christum Dominum post ejus ascensionem numquam de caelis ad terram descendisse, neque umquam relicturum sedem caelestem usque ad iudicii diem. Haec est communis Patrum sententia, qui unanimi consensu sentire videntur, IESUM Christum Redemptorem nostrum, ex quo gloriosus caelos ascendit, corporali specie in terram non descendisse. Quae quidem veritas probatur, Primo, Quia sacra Scriptura & fides Catholica duplicem tantum Christi Salvatoris nostri adventum docent;

unum, quando homo factus est, ut nos à peccati iugo & demonis tyrannide erueret; alterum futurum gloriosum, cum ad iudicandum descenderet. Quod verò nequaquam sit ante illum deinceps descendurus, evidenter patet ex verbis S. Petri ad. 3. dicens: IESUM Christum, quem oportet quidem caelum suscipere usque in tempora resurrectionis omnium. Super quae verba dicit S. Joannes Chryostomus Hom. 9. Necessè est usque ad tempora resurrectionis omnium, Christum in caelo permanere. Multa faciliè adducere in huius veritatis confirmationem SS. Patrum testimonia, verumtamen illis consulèd omisiss, ne nimium prolixus sum in hoc brevi Tractatu, ad potiora quorundam Auctorum fundamenta, quibus suam in hac re opinionem stabilire conatur, descendam.

Et in primis apud Patres illud communi calculo receptum invenio, Redemptorem nostrum in terram non descendisse quando se sancto Paulo videndum praebuit, idemque sentiendum esse de variis apparitionibus, in quibus se alii Sanctis manifestasse dicitur. Et quamquam Auctores sunt divisi & multiformes in explicanda vocatione S. Pauli, & Redemptoris necesse apparitiones; omnes tamen uniformiter asserunt, Redemptorem nostrum non descendisse de caelis, neque S. Paulum in huiusmodi apparitione eum oculis corporeis in terra vidisse.

Primo, S. Joannes Chryostomus Tom. 3. De perferendis reprehensionibus, & conversione sancti Pauli, dicit, S. Apostolum minimè oculis corporeis Christum vidisse, propter ista verba: Saul, Saul, quid me persequeris? Et paulò infra, representans S. Paulum ex equo in terram prostratum, ibique jacentem, dicit: Immobilem eris quidem nunc, & neque videre poteris persequentem. Et sunt Paulus non vidit eum quem persequabatur, ita & illi non videbant. Ex quibus verbis patet, S. Chryostomum sentire, quòd S. Paulus non viderit Christum aliter, quàm illi qui eum comitabantur.

Eisdem quoque sententiae est S. Bernardus Serm. 1. de Conversione S. Pauli, dum ait: Audibas Paulus vocem Domini, sed faciem Domini non videbas, quoniam erudiebatur ad fidem, & ut ipse postea docuit, fides ex auditu. Glossa interlinearis una cum Nicolao Lyrano super 1. Corinth. 9. dicit, non posse colligi ex illo loco sacrae Scripturae, S. Paulum pro tunc DEUM vidisse. Hanc quoque tener sententiam S. Maximus Episcopus Taurinensis in Festo Sanctorum Petri & Pauli, per haec verba: Illi namque de caelo Dominus ait: Saul, Saul, quid me persequeris? Et infra: Numquid nocere

An Christus D. aliquando post suam ascensionem de caelis in terram descendit,

Oper. Spiritus
S. II
OTI

visi quidquam poteris, quem non potes intueri? Quae verba iteratis vicibus reperit in eadem Hom. & in 2. & 4. super idem Festum.

Hanc sententiam S. Joannis Chrysostomi supra à nobis exposuimus, expressis verbis aditulantur multi alii SS. Patres & Auctores gravissimi, qui tractantes de admirabili vocatione S. Pauli, solius vocis, quae de caelo erupit, mentionem faciunt: quorum unus est Theodorus Daphnopatus in encomio S. Pauli apud Metam, h. athen, dum sic ait: Quomodo quidam piscator super altam petram hamum mittit in mare, ita etiam noster Dominus sedens tamquam in alta petra colorum, tamquam hamum vocem illam emittens de super, & dicens, Saule, Saule, quid me persequeris? Nec minoris auctoritatis Nicephorus Callistus, qui lib. 2. Hist. Eccl. cap. 5. ait, vocem factam S. Paulo fuisse de caelo delapsam. Cui videtur alluisse S. Augustinus Serm. 14. de Sanctis, dum sic inquit: Voce prostratus de caelo. Et infra: Membris adhuc possis in terra, capus clamabas de caelo, & Serm. 10. de Verbis Apostoli: De caelo vocavi, dejeci, & percussus.

Secunda sententia est S. Gregorii lib. 19. in Job. cap. 7. qui tenet, S. Paulum à terra vidisse JESUM Christum in caelo existentem, his verbis: Et super aperiatis oculos aperis, feseq; illi JESUS de sublimibus descendit. Et infra: O Paulus, jam JESUM in caelo conspicias. Idem quoque repetit S. Doctor lib. 31. cap. 10. & lib. 33. cap. 32. Huic quoque sententiae suffragatur S. Ambrosius super 1. Epist. ad Corinth. 15. sic inquit: Apparuit primo quidem in caelo. Hanc sequitur venerabilis Beda super eundem locum, dum dicit: Visus est mihi, sed hoc jam de caelo post tempus ascensio visus. Sic etiam docet S. Adelmanus Episcopus Brixienfis in Epistola de Veritate Corporis & Sanguinis Domini, quae habetur Tom. 3. Bibliothecae sanctorum Patrum. Necon S. Anselmus ibidem: Visus est mihi de caelo vocatus post ascensionem suam.

Sanctus autem Doctor Thomas 1. Cor. 9. verf. Notandum, multis probat hanc S. Pauli visionem fuisse imaginariam & spirituale, nequaquam verò corporalem; eamq; comparat cum ea quam habuit Patriarcha Jacob in aspectu caelestis. Eiusdem quoque sententiae videtur esse Augustinus Serm. 14. de Sanctis, ubi ait: Cacus sanè factus est, ut interiori luce fulgeret cor ejus. Et infra: Et in eo tempore quo cetera non videbat, JESUM videbat. Nam juxta mentem Augustini, si sanctus Paulus non vidit Christum oculis corporis, sed tantum animae, visio erat imaginaria.

Hanc sententiam possit confirmari ex visionibus, quibus se Christus videndam praeboit sanctis Prophetis & Patribus veteris Legis, qualis fuit visio illa Jacob, & Moysis, & aliorum; quemadmodum meminit sacra Scriptura, dum expressis verbis ait per illas vidisse DEUM, non visione immediata seu corporali, sed spirituali vel imaginaria, ut cenfer S. Gregorius lib. 18. Moral. cap. 36. estque sententia communis multorum sanctorum Patrum. Et si sermo sit de visionibus factis in nova Legge, quid clarius, ac ad nostrum propositum evidentiis istis verbis prolatis à S. Stephano Protomartyre inter crepitantes lapidam ictus Act. 7. retulit: Video caelos apertos, & JESUM stantem à dextris virtutis DEI. Quam visionem S. Thomas ubi supra, necon S. Gregorius Nyssenus in Oratione de S. Stephano, & fufius Abulensis lib. 4. Reg. cap. 22. q. 16. & alii graves Auctores de imaginaria intelligendam esse unanimiter concludunt.

Thom. à Iesu Opr. Tom. II.

Accedit quòd (etiam si S. Paulus dicat se vidisse JESUM Christum Dominum nostrum) nullà fortior ratio militet pro parte visionis corporalis. Ex horum omnium Doctorum testimonio supra dictis luce meridiana claris elucescet, neminem asseruisse JESUM Christum in his apparitionibus seu visionibus de caelesti regione in terram descendisse; qui tamen omnes Doctores & Patres multa apud omnes pollent auctoritate, & praecipuum in Ecclesia DEI obinent locum. Econtrario verò non vidi aliquem sanctum Patrem, vel Auctorem alicujus estimationis, qui affirmativam teneatur, nisi forè Doctorem Angelicum in 3. p. sua Summa, qui tamen super 1. Epist. ad Corinth. cap. 9. negativam partem affirmativam praefert, & in favorem nostrae sententiae (ut supra notavimus) omnino inclinatur.

CAPVT XXVII.

De unione reali immediata fructiva & ecclasiastica, qua purissimae mentes Christo Domino in Eucharistia Sacramento junguntur.

ALTERA in hac ipsa mentis nostrae cum Christo Domino unione restat explicanda, quae itio, quae tam prioris quam hujus aevi Theologos valde torquet, an scilicet praeter unionem, qua per affectum charitatis unum dicimur esse cum Christo in hoc Sacramento, sit constituenda alia specialis unio, quae sit realis, substantialis, aut naturalis, vel animae nostrae cum ipso Christo, vel saltem nostrae carnis cum ejus carne. Quae difficultas duopraecipue continet examinanda. Alterum spectans ad unionem animae realeam cum Christo; alterum verò ad unionem corporis suscipientis Sacramentum cum carne ipsius Christi.

In priori sensu illud in primis certum videtur, regulariter non dari, etiam in his, qui dignè accedunt ad hoc divinitimum Sacramentum, ullam unionem realeam, praeter eam, qua ipsi Christo animae eorum per charitatis affectum, virtute hujus Sacramenti peculiari unione conjunguntur. In hoc sensu locuti sunt aliqui Patres. In primis Cyprianus in Serm. de Cena Domini, Fidei nostra, inquit, infirmitas edocetur visibilibus Sacramentis inesse vita aeterna essellum, & non tam corporali quam spirituali transfiguratione Christo nos uniri. Et infra: Non quòd usque ad substantialiarem Christi, sed usque ad societatem germanissimam ejus hac unitas pervenisset. Et paulò post: Nostra & ipsius conjunctio nec mixta personae, nec unitas substantialis, sed affectus consociat, & confederat voluntatem. S. Damascenus lib. 4. de Fide, cap. 14. loquens de hoc Sacramento, Ex voluntate quippe, ait, conjunctio haec existet, non autem contra animi nostri existentiam. Hæc Damascenus.

Deinde ratione ipsa consistere videtur: quia regulariter etiam dignè venerabile hoc Sacramentum suscipientes, non sentiunt animae suae cum Christo aliam unionem realeam, praeter eam quae fide per affectum amantis ad amatum stabilitur: quia nulla unio realis inter nostrum spiritum & ipsum Christum intelligi potest, nisi ea, quae fit per affectum charitatis & amoris.

Unde quamplurimi ex Theologis antiquis in ea fuerunt sententia, ut existimarent, esse impossibile unionis aliud genus inter nostram animam

G g 3 & Chie

Duplex hujus quæstionis sensus.

Legendi, directior, mystic, noit. Antonii Tractat. 4. disput. 1. sect. 1. & Tract. 3. part. 3. Theolog. noit. Philip. disc. 2. art. 1. & seq.

Duplex & Christum in venerabili Eucharistiae Sacramento existentem, præter illud quod ad affectus conjunctionem spectat. Quæ quidem sententia mihi semper visa est improbabilis: nam præter illam unionem, quæ in affectu consistit, alia quædam cum Christo mirabilis & divinissima unio contingere potest, & aliquando solet, de qua infra: & ideo dixi, *regulariter* non contingere dignè suscipientibus aliam unionem, præter eam quæ fit per charitatis affectum; quia hæc est communis omnibus dignè ad hoc Sacramentum accedentibus.

Utraque etiam per effectum, ac realem conjunctionem cum Christo, aliquando (rarissimè tamen) purissimis mentibus contingit. De qua antequam plenius disseramus, operæ pretium erit animadvertere discrimen inter unionem affectus charitatis cum Christo, & eam quæ est etiam affectus charitatis cum ipso DEO; quia hæc habet pro obiecto Divinitatem ipsam, cum qua, charitate media, anima tenacissimè conglutinatur: illa verò quæ per affectum est, cum ipso Christo in hoc Sacramento verè & realiter existente, intimè per amorem conjungitur. Altera unit spiritum nostrum cum DEO, secundùm illud: *Qui adhaeret DEO, unus spiritus fit cum eo.* Altera vero cum spiritu ipsius Christi, secundùm illud Joan. 6. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Et qui manducat me, & ipse vivet propter me.* Hæc autem unio propriè consistit in affectu.

Conveniunt verò inter hæc Unionum genera in eo, quòd sicut unio cum DEO per amorem in iustis solo charitatis affectu ut plurimum perficitur (licet aliquando amoris incendium eò perveniat, ut ad Unionem realem immediatam & fructivam cum DEO feliciter divina præventus gratia pertingat, ut latius ex Scripturis & Patrum sententiis in superioribus docuimus) ita etiam unio, quæ in Eucharistiae Sacramento nos Christo conjungit, frequenter fit tantùm in affectu, licet aliquando in effectu & reali connexionione defæctæ mentes ipsi Christo immediatè & reali conjunctione feliciter copulentur.

Præterea, quemadmodum ea unio, quæ est tantùm per affectum charitatis cum DEO, etiam si DEUS sit intimè præsens per suam essentiam omnibus iustis, non dicitur realis, nec naturalis unio: quia DEI præsentia non percipitur neque gustatur, sed tantùm per fidem edocemur, DEUM esse ratione suæ immensitatis in omnibus rebus intimè præsentem, ac per gratiam inhabitare in cordibus iustorum; stat tamen post partem nostram ita absconditus, ut vix nisi per effectus gratiæ cognoscatur. Ita in venerabili Eucharistiae Sacramento, quamvis Christus realiter mediis speciebus sit intimè præsens corpori & animæ dignè eum suscipientium, non tamen potest hæc dici unio realis nostri spiritus cum ipso Christo, quia ejus præsentia non gustatur, neque experimentaliter percipitur ab omnibus, qui ad illum dignè accedunt; quare tantùm est unio & conjunctio per affectum.

Præter hanc verò unionem affectus, dari existimo aliam realem & ineffabilem cum ipso Christo in hoc divino Sacramento, quæ defæctis tantùm meritibus, ac Christum ipsum ardentissimè desiderantibus evenire solet. Hæc autem felicissima unio nihil aliud est, quàm ipsius Christi præsentiae in hoc Sacramento latentis intima manifestatio,

non tam per visionem aut revelationem, quàm per amplexus dulcissimos, quibus animam ita ineffabiliter ac suavissimè adstringit, ut ipsa ejus realem præsentiam, oscula & amplexus certissimè percipiat. Erit igitur (si propriè loquamur) vitalis sensus & gustus ipsius Christi in Sacramento contractum ejus præsentia realiter percipitur, ejus bonitas & ineffabilis dulcedo in suo fonte gustatur. Et hæc est vera unio & noveria experimentalis ipsius Christi non per affectum tantùm, sed per arcanum contractum, ac unionem immediatam & realem animæ nostræ cum Christo.

Quare sicut unionem fructivam & ecstasiam animæ cum DEO esse diximus ex parte DEI illapsam & manifestationem quamdam, quo DEUS animæ nostræ illabitur, se intimè conjungens cum intellectu in ratione summæ lucis, cum voluntate, in ratione summi boni & summi desiderabilis, qui illapsus appellatur deosculatio, sive amplexus DEI, aut ostensio faciei (sæpe sub ratione omnium bonitæ ex parte verò animæ esse perceptionem experimentalem omnium sensuum interiorum istius summi objecti, nempe DEI, ad quam unionem experimentalem (ut fufius supra) sequitur transformatio sive liquefactio animæ, ad liquefactionem, ecstasiam sive defectio; ad defectioem verò, absorptio, &c.

Ita unio ista realis Christi in venerabili Sacramento, quæ purissimis & Seraphicis mentibus eum suscipientibus contingere aliquando solet, si ex parte Christi consideretur, nihil aliud est quàm illapsus sive manifestatio ipsius Christi existentis occultè in hoc Sacramento, ostendentis se mentibus purgatissimis sub ratione summæ lucis & summi boni, ac contractus quodam divinissimo ac ineffabili, non solum ad carnem, sed ad spiritum pertingentis; qui contractus nihil aliud est, quàm dulcissimus amplexus & deosculatio Christi, quo sponsæ sibi dilectæ osculum dulcissimum concupiscenti largitur. Ex parte verò animæ, est mutua ac reciproca unio, sive amplexus, ad quem consequitur experimentalis & dulcissima perceptio ipsius Christi, per quam spiritalis dulcedo in ipso DEO possidetur.

Hæc est illa felicissima unio realis & immediata, qua animæ ab omni labe purgata Christo Domino Servatori nostro in Eucharistiae Sacramento existenti, suavissimo & arcano vinculo conjunguntur. Præter unionem igitur charitatis & fidei, qua omnes Christum dignè suscipientes ipsi junguntur, adesse etiam aliquando, quamvis rarò, purissimis mentibus unionem aliam altioris, qua Eucharistiae Sacramento suscipientes ipsi Christo ita uniri & misceri, ut cum illo unione reali & vera unum efficiantur, non obscure tam ex Scriptura, quàm ex veteribus Patribus probari potest.

In primis Joannis 14. *In illo die vos cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, & vos in me, & ego in vobis.* Quæ verba non solum de adventu Spiritus sancti sunt interpretanda, ut superius exposuimus; sed & de Christi Domini adventu per Eucharistiae sanctæ assumptionem intelligi propriissimè possunt, quasi dicat: In illa die, quando ego venero ad vos sub speciebus panis velatus, cognoscetis tria hæc; nempe, me esse in Patre meo, id est, me esse DEI Filium DEUM verum, ejusdem cum Patre substantiæ.

Rursum cognoscetis vos esse in me, id est, percipie-

Confir-
mantur
per d. &
SS. Pa-
trium al-
tiss.

pietis spiritum vestrum & carnem vestram meae carni ac Divinitati intime esse vestram.

Ac demum experiemini, quod ego etiam sum in vobis, id est, vobis omnino per interioram amplexum unitus, ita ut verè possit dici, quod vos, qui manducatis meam carnem, & bibitis meum sanguinem, in me maneat, & ego in vobis, quod commune est omnibus digne ad me accedentibus, sed & ulterius in illo die cognoscetis, quod ego, qui à Patre processi, maneo in vobis, & vos in me, quae quidem cognitio, quae purioribus animabus contingit, nihil aliud est quam cognitio experimentalis, & perceptio Christi realiter uniti cum ipsis: de qua unione, ut alicubi dixi, intelligenda sunt illa verba: *Rogo Pater, ut unum sint, sicut ego & tu unum sumus.*

Haec quidem interpretatio manifestè colligitur ex sequentibus verbis, *Qui habet mandata mea, & servat ea, hic est, qui diligit me, & Pater meus diligit eum, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum.* Non solum, inquit, Pater dirigit mandata mea observantes, sed & ego etiam, non ut DEUS tantum, sic enim una & eadem dilectione cum Patre diligo; sed ut homo etiam mea charitate, quam ut homo habeo, eos diligam, non tantum continentando amorem, sed novis tempore cumulando beneficiis, quibus multifariam & continuo meo affecto amicos, inter quae praecipuum illud est, quod & manifestabo eis meipsum. Quae quidem promissio cum non solum de Discipulis, sed etiam de omnibus perfectè Christum diligentibus intelligatur, non video de alia manifestatione locum hunc interpretari posse, quam de ea, qua Christus ineffabiliter in hoc Sacramento aliquando sanctissimis anitnabus per divinum illapsum se manifestat, ac percipiendam per unitivum amplexum se praebet.

Ex Patribus S. Hilarius lib. 8. de Trinit. hanc unionem animae cum Christo naturalem appellat, quia realiter caro & sanguis Christi cum suscipiente unitur & conjungitur, ita ut cum ipso in susceptione illius Sacramenti non solum consenta charitateque, sed re etiam vera unum simus cum ipso.

S. Cyrillus lib. 10 in Joan. cap. 13. multa in huius sententiae confirmationem adducit, cujus tantum aliquot verba recitabo, omisiss multis aliis ad rem hanc pertinentibus. *Qui manducat, inquit, meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo.* Unde considerandum est, non habitudine solum, quae per charitatem intelligitur, Christum in nobis esse, verum & participatione naturali: nam quem admodum si quis igne liquefactam ceram alij certa similiter liquefacta ita miscuerit, ut unum quid ex utriusque factum videatur, sic communicatione Corporis & Sanguinis Christi ipse in nobis est, & nos in ipso. Vide qualem unionem ob permanentiam nostram in Christo & Christi in nobis exponat.

S. Joannes Chryostomus Homil. 45. in Joan. Ut autem non solum per dilectionem, sed etiam re ipsa in illam carnem convertamur, per cibum id efficitur, quem nobis largitus est: cum enim suum in nos avorem indicare vellet, per corpus suum se nobis commiscuit, & in unum nobiscum redegit, hoc enim amantissimum maxime est.

Simile est quod S. Ambrosius Sermon. 90. de sancta Agnetae refert dixisse eam, cum jam motitura Christi Corpus accepisset. Nunc, inquit, Corpus Domini mei corpori meo associatum est, & Sanguis illius ornavit genas meas.

S. Gregorius Nyssenus Homil. 8. in Ecclesiastem: *Propter id nobis seipsum comedendum proponit ut qui semper est, ut cum ipsum in nobis ipsis acceperimus, illud sciamus quod ille est.*

Hec & similia alia apud antiquos Patres passim repetita invenies, quibus unionem realem & naturalem, non solum quae per affectam charitatis fit, sed & eam, quae reali & consummata unionem non solum affectu, sed effecta perficitur, manifestè docent. Quorum quidem sententia licet difficilis & falsa videatur, si ad omnes dignè Christum in Eucharistia fumentes referatur (constat enim non omnes percipere hanc realem cum Christo unionem sive manifestationem.) Verissima verò apparet, si tantum ad eos, qui defaecatis mentibus angelica puritate praestantes Christum in venerabili hoc Sacramento absconditum recipiunt, quibus Christus ipse manifestatur; eisque inestabili modo unitus ab ipsis suavissimè percipitur & degustatur, ut sequenti capite latius exponemus.

De quibus haec sunt intelligenda.

CAPUT XXVIII.

Plurimis Patrum testimoniis hac divina anima cum Christo in venerabili Eucharistia Sacramento unio confirmatur.

Non desunt etiam quamplurima aliorum sanctorum Patrum testimonia, qui plenius ac clarius hanc realem animae cum Christo unionem explicaverunt.

De hac unione expressè loquitur S. Thomas Opuscul. 60. Grad. 7. & 8. amoris divini, dum ita inquit: *Cum senseris tactu, qui cognoscit de proximo, & in conjunctione maxima, labia illa JESU, labia illa distillantia myrrham primam, vel non myrrham, sed mellis stillam primam, polluta olim anima tua bibia non abominari, sed mirabiliter ipsis imprimi, ineffabiliter osculari quasi oblita innoxio, Exploratos estis, oblita comminationis, Per salutem Paracleti non exibitis. Deinde & quasi oblita iustionis, non iudicem, vel magnum pratendere metuendum, sed sponsum amantem tenerimè & teneriter reamandum.* Post quae, inquit, *ausi sum loqui ad eum, sic audet illa, qua loquitur: Osculetur me osculo oris sui.* Haec D. Thomas: Quibus verbis alludit ad Historiam Joseph Gen. 55. Quando post minas & terrores fratribus se manifestans, eos suavissimè est amplexatus.

Et infra idem D. Thomas: In praecedentibus ergo gradibus anima amat & amatur, quarit & quaritur, vocat & vocatur: in hoc autem gradu, quodam miro & inestimabili modo rapit & rapitur, tenet & tenetur, stringit & stringitur, & una uni per amoris copulam sociatur.

Dionys. Amor est copula amantis cum amato. Et post pauca: *Nec talis copula haec, sed omnem artem & facultatem transcendens, copulat animam DEO, creaturam Creatori, finitum infinito, semper congruè semper verè, semper benè.* Hoc igitur est adstringere.

S. Macarius Homil. 4. praclare de hac reali & arcana cum Christo in Sacramento unione differat, dicens: *Permiscetur & apprehendit sanctus animas sibi pergratas atque fideles, sicque spiritus unus cum illis, ut Paulus eloquitur, atque, ut ita dicam, anima evadit in animam, & substantia in substantiam, quod possit anima in novitate vivere, vitamque immortalem*

Confite-mur p. redicta SS. Patrum a-fertis.

relationem, quibus animam in-
ngit, ut ipsa eju
implexat certitudi-
è loquatur) vitali
in Sacramento co-
divinissimum con-
percipitur, eju bo-
suo fonte gustare
experimentalit
ran-um, sed per
em immediatam &
Christo.
viam & eucharistiam
ex parte DEI illa
indam, quo DEUS
de conjugata con-
suetudine voluntate
mi delectabilis, qui
o, sive amplexu
e sub ratione comit
perceptionem ve-
rum intermoros
Et, ad quem unio-
nis (sper) sequitur
animae, ad hunc
s ad defectum
venerabili Sacra-
mentis moribus
aliquando solet, si
alibi aliud est quàm
Christi unitatis
evidentis se men-
summe luci &
tam divinissimo re-
n, sed ad spiritum
il aliud est, quam
laro Christi, quo
dulcissimum con-
rò animae, est mo-
exus, ad quam
dulcissima perc-
itituali delecto in
realis & imme-
purgare Christo
charistia Sacra-
arcano vinculo
igitur charitatis
ignè suscipiente
ando, quamvis
nem aliam alio-
tum suscipiente
e cum illo unio-
ne, non obli-
eribus Patribus
e vos cognoscit,
ans, & ego in
ventu Spiritus
eis exposuimus,
per Eucharis-
si propriissimè
ando ego vene-
us, cognoscetis
meo, id est, me
eiusdem cum
ne, id est, perci-
pie.

Thom. Aquinas
Opera Spiritus
S. II
De
Orat.

talent sentire, & participare eterna gloria. Ita nempe anima, qua DEO digna est, & illi per placet.

Educatia: Quo pacto ars infausta & inerrabilis multiformis sapientia DEI creavit ex his, qua non erant, tam illa qua crassiora sunt, quam subtiliora & simpliciora corpora subsistere fecit voluntate sua. Quamvis magis ipse, qui est ut libet benignitate inducibili & bonitate incomprehensa ductus, se transmutat & demittit, atque similem animarum sanctarum & fidelium seipsum reddit, assumpto (quoad fieri potest) corpore, ut perspiciatur ab illis, qui alioquin invisibiles essent; & palpetur, qui secundum naturam subtilitatis sua palpari non potest, & ita gustens suavitatem ipsius, & dulcedine lucis arcanae oblectationis experientia ipsa fruatur.

Et post pauca: Perfascilia sunt ei omnia, qui se in quavis transmutat in gratiam fidelium: & eo dignarum animarum, modo quis det operam, ut amicus & pergratus illi fiat: qui quidem experientia ipsa & sensu percipit celestia bona, & delicias inenarrabiles, divitiasque divinitatis vere immensas: qua quidem omnia oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt: sique Spiritus Domini in requietem, exultationem, delicias & vitam aeternam animarum dignatur: seipsum enim format Dominus in esiam, sicut scriptum est in Evangelio: Qui manducavit hunc panem, vivet in aeternum; ut inenarrabili modo tranquillet & implet animam letitia spiritali: ait enim, Ego sum panis vivus. Itidem transformatur se in potum celestem portionis sicut dixit: Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei, fiat in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. Et omnes, ait, eundem potum spiritalem bibent.

Et iterum: igitur unicuique sanctorum visus est DEUS, quem admodum ei libuit, nempe ad salutem & requietem, & ut illos ad cognitionem DEI perduceret. Nam omnia qua vult, sunt ei perfascilia; & quando illi videtur, seipsum demittendo incorporat & transformatur, conspicuum se exhibens diligentibus illum in gloria luminis inaccessis, pro multa & inenarrabili dilectione apprensus his, qui digni sunt, secundum ipsius virtutem. Hactenus magnus ille Monachorum Pater MACARIUS, qui praecedenti sententia praeclearè loquitur de unione cum Christo, in quantum Christus in Sacramento est celestis animarum cibus.

Divus quoque Bonaventura l. in. 6. aetern. dist. 6. uberius docet qua ratione Christus experimentaliter perceptionem in hoc Sacramento à veris amatoribus per univium amplexum attingatur & tenetur. Quare, inquit, DEUS panis sacramentalis. Cum sit summa attingentia, quia ipsa se dat in cibum, & manet in cibato, & cibus in eo, ut dicitur Jo. an. 6. & hoc in maxima charitate, ubi sit verissima attingentia anima & DEI spiritalis. Sed notandum quod Hugo in lib. de Arca Noe. dicit sic: Ad Deum attingere, est semper per desiderium eum querere, & per cognitionem invenire, & per gustum tangere. Ex quo patet: quod attingentia ista habet quosdam gradus, per quos DEUS acceditur, & invenitur, & attingitur; non accessu locali, nec tactu corporali, sed similitudine spiritali acceditur ad DEUM, & dissimilitudine à DEO receditur, ut dicit Augustinus lib. 6. de Trinit.

Primus igitur gradus est, quo DEUS attingitur, cum per desiderium quaritur: quomodo enim attingitur DEUS, ut desideratur, secundum aliquid, ut praesens non habeatur; tamen necesse est ut etiam secundum aliquid praesens habeatur, alias non desideraretur. Dicit enim Gregorius in Homil. Profecto qui DEUM

desiderat, jam habet quem amat; & tamen habetis amplius quaritur, quia sine fine est querendus, qui sine fine est diligendus. ut ait Augustinus, exponens illud Psalmis: Quare faciem ejus semper.

Secundus gradus quo DEUS attingitur est, cum per cognitionem invenitur. Cognitionem enim est actus vitalis: actus autem vitales attingunt sua objecta, ut dicitur supra, alias dilectus non dixisset dilecti: Vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum, intelligentia tua penetrante, ait Vercell. Sed attingentia manet imperfecta, nisi illud quod praesens est cognitum, fiat praesens voluntati amatum. Quia Augustinus dicit, quod quidam DEUM cognoscunt, qui tamen DEUM propter hoc non habent; quia si eam, ut DEUM cognoverunt, non tamen ut DEUM glorificaverunt, ait Apostolus.

Tertius gradus quo DEUS attingitur, est, cum DEUS per amorem tenetur & amplexatur, & spiritualiter manducatur. Hi autem actus & gradus, sunt principaliter ipsius affectus & voluntati. Unde Augustinus dicit, quod voluntas habet unum proprium actum, qui est actus tenendi sive amplexandi, & quasi possidendi; quos actus non potest habere intellectus: nam possessio non est intellectus cognoscens, sed voluntatis habitio: sicut scitis scire non est scire cognoscens, sed scire eam habentem. Unde actum gustandi non habet intellectus, sed voluntas; quia gustus est in charitate sicut dicit Richardus. Sed charitas vel dilectio est actus voluntatis. Nam sicut dicit Richardus: Sicut DEUS per memoriam auditur, & per intelligentiam videtur, ita per affectum amplexatur & attingitur. Hanc tactum spiritalium experientiam, qua dicitur: Lava ejus sub capite meo. Lava nomine intelliguntur splendoris intellectus speculativi, qui ad gustum viatorum pertinent. Dextra nomine, quae patriam signat, intelligitur superintellectus alio modo ad DEUM, quae speculum nescit, & quasi ad praeium inclinat, tamquam arbor & pignus, nec asseritur; quare dicit sponsa: Tenui eum, nec dimittam illum postquam excessivos amplexus & ineffabiles. Hae Vercell.

Et inferius propinquitatem addit: Unde & Richardus lib. 1. de Trinit. cap. 3. dicit: Non debet nobis sufficere illa aeternorum noticia, quae est per fidem solum, nisi & apprehendam us illam, quae est per intelligentiam, si modum sufficiens ad illam quae est per experientiam. Haec ille.

Idem quoque Autor dist. 7. hanc suavissimam Christi in hoc Sacramento praegustationem explicat, dicens: Septimo videndum est, qualiter spiritus noster ad veniendum per iter experimentaliter praegustationis aeternorum ad intrinsecum Domini IESU invitatur ab ipso dicente: Surge, prope amica mea, columba mea, & veni, & huius invitationis subiungit alleluum, dicens: Quia sicut protulit gressus suos id est, quia iam est desiderati viatici optata suavitatis. Tunc namque est invenandi securitas, quando invenit suavitatem refectur, & inveniunt virtus augmenatur, donec cum Propheta ad montem DEI Hierosolymen veniat. Dicit igitur, O anima mea, propter experientialem meam manducationem. Noane comedisti sanguinem meum cum meo, id est, dulcedinem divinitatis cum corpore & sanguine mea humanitati. Hoc enim proprium est amicus meus, ut comedant & bibant, & inebrientur charissimi, ut Corpus meum comedant, & Sanguinem meum bibant, & experientia intima mea divinitate inebrientur. Hoc enim proprium est electorum, dicit Haymo super Apocal. Surge ad meam experientialem cohabitationem, ut visum ego, & tu vis, quia ex hac manducatione mea, tu manes in me, & ego maneo in te, tamquam mihi iam incorporata.

Unde cum exiit mihi Sac. E. char. hinc est dicit.

E.

Et paucis interiectis, iterum inquit: O formosa mea, propter experientia tua radiosam multiplicationem experiri enim me, te visitante post parietem stantem, per cancellas prospectivum, in montibus salientem. Item experiri me te alloquentem, te odore meo semper attingentem, te respicientem & amplexantem, &c. ut patet in Canticis amoris per totum.

Joannes Gerlon expressius alius hanc unionem figuravit & experimentalem animae cum Christo docuit Tom. 3. tract. 9. super Magnificat, part. 3. Contemplabatur, inquit, MARIA existentiam mirabilem Filij in hoc Sacramento, quem visibiliter tractaverat cum blanditiis & osculis suavissimis in gremio corde matris. Credebat hoc idem sibi licere nunc, quamvis alio modo, sed non minor merito. Osculatur, tangit, & quod sibi tunc non licuerat, corporaliter manducat & bibit, & accipit vitam: nam qui manducat me, inquit, & ipse vivet propter me. Grandem rem sibi, o anima Christiana, grandem nimis estimasses, si Virgo benedicta possideret olim filium suum in gremio tuo, si concessisset amplexum & osculum: sed habes hunc rem suo miraculo & merito granditatem. Et nunc, o anima, canta Canticis cantioram, quae suspirantibus petebas. Quis dat tibi te fratrem meum, sugentem ubi matris meae, ut inveniam te solum foris, & deosculer te, & jam nemo me despicit? Ecce foris, & verè foris à nemine visibilis, dat te solum tibi, dat ut osculeris eum, fac quod sequitur, apprehende eum, & intraduc in domum conscientiae tuae, quae est domus sapientiae matris tuae, illic docebit te, da & tibi potum ex vino conditi divotissimi tuae, da tibi mustum malogranatorum tuorum servida dilectionis.

Et iterum infra: Contemplabatur MARIA existentiam filij sui vivacis per intelligentiam, quam per solam fidem, & nullo modo imaginationem admittit, immò nisi rationem. Participat insuper presentiam ejus per amoris sentimentum & complexum. Hac ille, ecce qua ratione beatissimam Virginem in sompno hujus Sacramenti Christo intumè fuisse unitam, ac ejus presentiam per amoris sentimentum ac complexum percipisse, rectè docet, quod fieri nequit sine unione & reali conjunctione cum ipso Christo.

Item Auditori eodem Tract. 9. part. 4. effectus ineffabilis hujus Sacramenti enumerat, quos ad duodenarium numerum reducit, & his tribus carminibus apulimè comprehendit:

Dnodecim eximium Sacramentum Eucharistiae effectus.

Restaurat, satiat, delicta at, roborat, auget, Obdormire facit, caro servit, mens dominatur, Vitam genitivam dat, transformat, inarrhat, & unit.

Exponens igitur praedictus Auditor mirabiles hos Eucharistiae effectus, ac ad hanc animam cum Christo in hoc Sacramento unionem perveniens, ita scribit: Hic finis, hoc complementum omnium qua dicta sunt ante dici possunt super cibi istius laudibus, fructibus, & effectu. Totus ob hoc mundus creatus est, exterior & interior. Ad quid, inquires? Cerè ad unitatem, ut omnia sint in unum consummata; hoc est illud verbum, de quo Christus: Perri unum est necessarium, & divinum Dionysius: Omnia unum participant. Deum & ipsa Theologiae suam mysticam in unione supra mentem constituit. Unionem hanc praeposuit sponsa pro sine dilectionis sub osculi nomine, Osculatur me osculo oris sui.

Et infra: Postremò, quia transiturus erat ad Patrem, etiam corporaliter videntibus Discipulis, quibuscum eras humillima creaturarum (loquitur de B. Virgine) reliquit hoc pignus dilectionis, hanc arrham

Eucharistia, qua nos consummat in unum. Nam quid dici potest unitus, quàm, Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in eo. De inesse & mansione super admirabilis prorsus ista sententia: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo, nec minus admiranda simul & amplexanda, quae sequitur: Sicut me misit vivens Pater, & ego vivo propter Patrem, & qui manducat me, & ipse vivet propter me. Denique subditur: Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum. Et quoniam alio tempore & loco Christus ait: In domo Patris mei mansiones multae sunt. Et iterum de diligenter se: Et Pater meus, inquit, diligit eum, & ad eum venimus, & mansionem apud eum faciemus: subditus aliqua de hujusmodi eversione, per quam noster Emmanuel, (quod interpretatur: unum est Nobiscum DEUS) manet in manducante, & manducans in eo.

Explicatis deinde aliquibus mansionum generibus, ita scribit: Dicitur (exempli gratia) in se DEI in homine, & homini in DEO, ut hic: Dicitur vivificationis, & habitatio vitae aeternae, sicut in radice, ut hic: Vivet in aeternum, quia suam gratiam habet. Dicitur autem Apostolus, quod à gratia DEI est vita aeterna. Dicitur & osculum oris sponsi, quod patitur sponsa. Dicitur lac, & vinum, & argentea, & oleum ipsissimum, & tractus, & pulsus ad sponsum. Dicitur introductio in cellaria, conjunctio dilecti inter ubera sponsae tamquam fasciculus myrrhae. Dicitur suus deor, sua quis in lectulo florido. Hoc est donum perfectum desursum descendens, non ascendens de deorsum. Haec est sapientia divini spiritus inspirata cum suis laudibus universis. Hoc divinum silentium, hoc sibilus aura tenuis, hoc susurrum verbi absconditum. Hoc vox quasi aura lenis, immò & tonitruum magnum, & ut ad unum colligam innumerum, quidquid sonat mansionem, vel habitationem, vel inhabitationem, vel unitatem unius corporis & unius spiritus anima cum DEO, sponsae cum sponsi, unitae cum uniti, o, sub gratiae gratificante nominis & radice principio firma, & sine unico vocabulo datur intelligi, quod est, manere in Christo per mutuam gratiae complementum.

Addit praeterea infra dicens: Mansionum hujus convenientiam gratiam profectus felix, qui possiderit habitualiter si licet qui actualiter eam habuit, sed felicissimus, qui velata facie transformatus fuerit in eandem imaginem de claritate in claritatem, tamquam à Domini Spiritu actus, ductus, & tractus, ita quod sentiat per illum, quos cordis oculos (sicut imprecatur Apostolus) supereminenter scientia charitatem Christi, hoc est gratiam hanc conjugentem & charam unitatem ad simplicem Deitatem. Multi quidem sunt qui habent in habitu, sicut pueri noviter baptizati: multi qui in actu possident, & exirent, dum merentur: sed paucissimi sunt, sentire distinctè & aperte nexum istam, mansionem istam, & vocem istam, propter occasiones curarum in memoria, phantasiarum in intelligentia, & concupiscentiarum (quamvis minimè criminalium) in voluntate, vel affectiva.

Sentiant hanc gratiam inhabitationis Christi & Spiritus sancti, qui cum Apostolo mente excedunt DEO. Praeterea sentiunt operationem intra se verbi DEI, de quo dicit idem Apostolus, quod vivus est sermo DEI, quia loqui possit cum quolibet, & efficax & penetrabilior omni gladio ancipite, quem gladium venit Christus mittere in terram, ut pertranscat usque ad divisionem animae & spiritus, & feratur spiritus sursum, & anima maneat deorsum: quod fieri nequit, nisi maxima pax fuerit & silentium, tam sursum quam deorsum, nisi praeterea fuerit diviso compagum, &

Multi vaneque nominibus haec animae cum Christo unio designatus.

ma

medullarum, & cogitationum, & affectionum naturalium sibi completentium. Eiat etiam de sercico cogitationum & intentionum simplicium naturaliter acquiratarum, vel acquifibilium, & remaneat in sentimento & experientia solus felix iste & gratus Dei-formis illapsus & influxus Spiritus IESU Christi, plus supereminens in spiritu & mente super animam, quam distat caelum à terra. Dicimus operationem vitalem non ita penitus esse eandem in spiritu, vel cum spiritu anima. Sentiant hanc gratiam actualem & experimentalem non quidem omnes, qui digne manducant Corpus Christi, & in quibus manet Christus, & ipsi in Christo sicut modò dicebamus. Haec tenus Getton, quibus praecclare unionem ineffabilem animae cum Christo, non omnibus digne suscipiuntibus, sed Seraphicis mentibus concessam exposuit.

Mirifici ac multiplices fructus dignae Communionis.

Nec minus praecclare Dionysius Carthusianus Serm. 4. de Visto Corporis Christi de hac unionem divina & ineffabili disseruit. Si ergo, inquit, ita sollicitus fueris semper omnem culpam vitare, omnem obicem removere, etque mundum receptaculum exhiberi; senties & experieris certissime praecclaros & gloriosos huius Sacramenti effectus. Inirabit ad se, & introibit in animam tuam, intellectum atque affectum in viscera Spiritus tui Christi, virtus & sapientia DEI Patris cum effusione & communicatione opulencia sua, ostendet oculis tua mens divitias gloriae sua, quemadmodum anime S. Agnetis, qua dixit: Ostendit mihi thesauros incomparabiles, quos se mihi daturum, si ei perseveravero, reponisit. Veniet & ad te Sol sapientiae cum emicacione largitua illustrationis sapientiae, cum luminoso fulgore illuminabit oculos cordis, ut consideras atque intelligas mirabilia legum suarum, & habes fidem cum rationibus credendorum, ac depurata intelligentia mentis. Sic illuminatus ac specialiter introductus in sanctuarium DEI, in lucis circumscripta abyssum, circumdatus lumine insubercis connexionem & ordinem, consonantiam, rationes, fundamenta ac firmamenta fidei tuae, apparbit que tibi; & vero sic est, quod nihil sit rationabilius, nihil certius, nihil profundius assertionibus fidei Christianae, dum omnia comportantur.

O quam repente ab adventu & coruscatione visitationis & illustrationis praecclata recedens ac fugient ab interioribus tuis nebula passionum, caligines inordinatarum affectionum, inquietudines solitudinum, tentationes circa mirabilia fidei, obscuritates errorum, & omnia erunt serena, tranquilla, & iucunda in te! Sic igitur ingrediens Christus in te, cœnabit tecum, etiam ante prandium, & seipsum proponet tibi in serculum, dicens: Comede amice, & bibe, & inebriare charissime: comede panem vitae & intellectus. Degusta & vide quam dulcem sim ego. Nullus corruptibilis cibus ita delectat & confortat, impinguat, extendit carnem mortalem, quemadmodum contemplatio, degustatio, & interna ista refectio Sapientiae, qua est Christus, facit fidelissimam animam immortalem.

Porro, ex ista tam lucida intuitionem Sapientiae aeternae, proximus vehementer accendetur amore ipsius tui affectus, & tunc verè Desiccat ac supernaturaliter in Christum mutabitur, secundum quod amor, praesertim supernaturalis, insusius praedominans, transformatur amantem in amatum. Cum ergo, amatum hoc increatum sit verè amabilitatis penitus infinita, ac simul immensa efficacia ad trahendum ac recipiendum in se, ad alterandum in flammam, quae apicem affectiva, trahit seipsum è mentem amanti tam validè, tam praedominanter & gratiosè in se, in divitiis gloriae sua, in Occa-

num deliciarum beatitudinis suae, quod aper mentis prorsus absorbetur atque demergitur in ipsam Divinitatis abyssum, praecujus admiratione, intuitionem, delectatione, degustatione, complacentia desitit prorsus à se, tanquam vehementer mens tota Divinitati intenta est, quod omnes vires sensitiva inferiores à suis actibus suspendantur, harmonia velut congelatione quadam confringitur, corpus sopitur, membra rigescant, motiva vi desitit, jacetque caro velut truncus immobilis, nec rivus homo tunc vite animalis humanae, sed intellectus hinc Desiderii duntaxat.

De his multa leguntur in libro de quibusdam sanctis personis, imò & nonnullis innocensibus praecclatis puellis, quae ad huiusmodi perfectionis prorsus mirabiles ac divinas perducta sunt, non solum interdum aut raro, aut duratione permodica; sed valde frequenter, & per spatia longa, & quadam sepe aut circiter omni die, in omni quaque sacra Communionem & celebrationem, praesertim sub elevationem. Quod si quis ista non credat, in promptu est etiam huiusmodi hoc demonstrare ad oculum. Jacent ac degunt hinc inde devotissima puella ac femina in saeculo, & in Caenobio, & forsitan aliqui viri, in quibus ista & similia aguntur & consistunt, quibus DEVS omnipotens & aeternus incerta & occulta sapientia sua demonstrat.

Idem Serm. 4. de Visitatione B. MARIAE, explicans illa verba, Unde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me? Quamvis magis, inquit, nos pauperum & pusilli, Christo ad nos in Sacramento quotidie veniens dicere ex profundissima humilitate debemus: Unde hoc mihi, ut veniat Dominus meus, DEI Patris unicus Filius, ad me?

Euntem: Propterea hospitem istum dignitatem ac maiestatem immensa apud nos, & in nobis inessenter servare infatigabiliter laboremus, faciendo iugiter quae cum delectant, ut sunt opera charitatis, pietatis, pax, concordia, humiliatio magna, contemplatio divinorum, omniumque actus virtutum. Quod si ita egerimus, semperque grati ac diligentes fuerimus, libenter valde manebit nobiscum, & gratiarum suarum charismata auget in nobis, atque perficiet, qui per Salomonem testari dignatus est: Deliciae meae, esse cum filiis hominum. Et per Ioan. in Apocal. Ego sto ad ostium & pulso.

Præterea, si ita egerimus, abundanter ac celeriter valde crescemus in omni virtute, praesertim in charitate & dono sapientiae; ita quod DEVS in corde nostro quasi in thalamo tota die morabitur, & inter humeros nostros quiescet. In intellectu nostro quasi in Cherubim resplendet, in affectu nostro spiritori quasi in Seraphim incalcescit, in memoria quasi in throno residebit caelesti. Tunc suavissimè consolabitur corda nostra, & gratiosissimè mentem nostram praeterniet, excessibus quoque inopinatis, repentinis, validissimè rapiet eam aliquando in se, ita ut nec ista queat resistere, sed desiliens atque desiliens à seipsa ita transeat, transformetur, absorbeat in Dilectum, & lucis immensa intueatur abyssum, & igne aeterni superamabilissimi DEI totaliter incendatur, ita ut non sapiat nisi DEVS, & cum sponsa decantet: Lava ejus sub capite meo, & dexter a illius amplexata est me. Tunc anima tam pifissimè de super visitata videbit & affluet, & mirabitur maiestatem DEI in se, dignationemque ejus ad se, & dilatabitur cor ejus amplitudine charitatis in tantum, ut omnes etiam inimicos in se comprehendat, universorum salutem cordialissimè appetendo, atque pro cunctis toto affectu rogando.

Denique quando tunc DEVS gratiosissimè agit nobiscum,

quam quanta plenitudo cor nostrum illustrat, & sic
Divinitatis altitudinem insipienter elevat, et ostendit,
quod simplicitas propriam consuevit paritatem, vltima
rem, desuper insipientem, & culpam. Unde & tam profun-
dandis seipsum humiliat, gratissima ac humilissima lo-
quens: Unde hoc mihi, ut veniat Dominus meus ad me,
& taliter agat mecum? Tunc certe in mente omnia
sunt serena.

Inlepara-
bilis cu
Deo unio
est daode-
cimus digna
commu-
nionis
fructus.

Alii undecim
preclari-
ssimi
Sac. Com-
munionis
fructus
legend.
apud
eand.
Thauler.
eodem
cap. &
cap. 38.

Thaulerus alius fortan plenius & clarius hanc
beatam Chelili in Sacramento cum anima con-
iunctionem explicavit Institut. cap. 39. Duodeci-
mus, inquit idemque postremus Eucharistia fructus est,
unio inseparabilis cum DEO. In hac admirabili unione
omnis divina perfectionis anima particeps est, tamque
perfecte omni illius perfectionis, qua DEUS ipse est,
suprema virtute replitur, ut nullius omnino rei capiat
desiderio: hinc mirum in illa felicissima unio-
ne quidquid vult, DEUM videlicet ipsum, & omnia,
supremamque perfectionem suam supra modum &
tempus in illa aeternitate, qua DEUS ipse est. Hac unio
anima cum DEO, felix quadam digestio est omnis
illius beatitudinis, qua ipse percipit supra modum &
semper in illa aeternitate, qua DEUS ipse est. Hac unio
anima cum DEO, felix quadam digestio est omnis
illius beatitudinis, qua ipse percipit supra modum &
semper in illa aeternitate, qua DEUS ipse est. Hac unio
anima cum DEO, felix quadam digestio est omnis
illius beatitudinis, qua ipse percipit supra modum &
semper in illa aeternitate, qua DEUS ipse est.

Idem Sermon. 2. de Venerabili Eucharistia Sacra-
mento: Transsumus nunc ad ea quae D. Bernar-
dus verba confidendo, quibus ait: Digeror, domi-
nans transformor in unum, dum conformor. Sed quan-
do tandem, ait aliqui sepe memorata finitur affli-
ctio: quae eius terminus est quod tandem hominem a se-
ipso asistentem perducet? Adjucundissimum quem-
dam suum, mirum ad felicissimam unionem DEI,
qua in DEUM transformatur, DEOque unitur &
conformatur. Quod nobis Paulus Apostolus, sicut ipse
hoc veraciter in ter. i. c. 17. scilicet, in divina claritatis
speculo didicerat & fuerat contemplatus, liquido sa-
teu probat, cum ait: Nos vero omnes revelata facie
gloriam DEI speculantes, in eandem imaginem
transformamur a claritate in claritatem, tam-
quam a Domini spiritu. Qui quomodo spiritum ho-
minis in se trahat, rapiat, transformet (quemadmo-
dum D. Augustinus Dominus ait: Tu mutaberis in
me) ut inquam ista mutatio fiat, illi feliciter expe-
riuntur, qui viam memoratam rite ambulaverunt. Con-
tingunt autem eis praedicta omnia non in multiplici-
tate, sed in pura quadam simplicitate, de quo paucis ali-
quid dici non potest.

Est invenire quosdam in praedictis exercitiis pos-
tos, quibus hoc pura transformatio velut in superna-
turali quadam conversatione repente contingat, non-
numquam semel aut bis in hebdomada, interdum se-
mel, bis, ter, aut saepius in die, quoties videlicet divi-
na id eis praestat misericordia, & ipsi ad intimum ani-
mae suae fundum sese recipiunt. Contingit autem quan-
doque cum discretione quadam, quandoque sine omni
discretione in quadam caligine.

Idem etiam Sermon. 3. us supra, de dispositione

ad hanc mirabilem unionem agens, ita scribit: Quid
Enimvero hanc ineffabilem & incomprehensibilem sac. Co-
munionem, praestantissimi Sacramenti huius dignitatem, nobilitatem,
tatem, ac divinitas veraciter sentire & assiqui cupiens, fructus
tibus in primis necessarium est, ut abstracte vivans, supra-
dicum Magdalena otio sancto vacans, solitarie degans, etos per-
& interioribus suis commoretur; hoc est, necessa-
ria illi est abstractio, otium sanctum, solitudo, & in-
terioris hominis sedula inhabitatio.

Et infra: Vbi vero ab externis exercitiis praestatur cessario
otium, tunc totum se cum omni sui parte, cum viribus sic pra-
& sensibus omnibus intus recipiat, recolligat, uniat, & standum
in anima sua fundum immergatur absorbaturque.
Sanè quanta hic anima conferatur dignitas, cum ea
profus ineffabilis sit, nec verbis explicare, nec intel-
lectu capere valeamus. Si enim tanta est claritas & pa-
ritas hominis in ea naturali dignitate & qualitate,
qualis erat Ada protoplasta ante praecepti transgressio-
nem, in sola dico natura illa absque gratia consti-
tuiti, ut nullius hominis intellectus satis eam queat
comprehendere; quo tandem modo fieri possit, ut ali-
quis intellectus hanc superfluentem capiat abyssum,
ubi cibus hic vitalis cum homine miro quodam modo
unitor, adeoque eundem totum in se trahat, & in se
transformat, ut nulla possit unio consensior, nec
transformatio verior perfectiorque cogitari: cum lon-
ge verius anima hic unitor DEO, in ipsumque perse-
ctus transformetur, quem guttula una aqua ingenti
dolo in fusa mutetur in vinum, aut Solcum splendore
suo in eodem vitro unitor, aut anima denique suo co-
puletur corpori, quae unum hominem unamque substan-
tiam constituunt.

In hac autem unione spiritus DEO unitor supra
omnem infirmitatem, naturalitatem (ut ita dicam)
& dissimilitudinem suam, supra quoque omnes vi-
res suas, & supra ipsum rapitur, ibique persifica-
tur & illustratur, omniaque opera & totam vitam,
cuncta exercitia & instituta illius DEUS pertransit
atque permanat, cunctaque hac in divinum quem-
dam modum transferuntur, divinaque redduntur.
Hic iam VERBUM increatum in anima reipso nasci-
tur, & (ut dixi) spiritus omnem perdit dissimilitudi-
nem, atque in divinam profertur unitatem. Sicut enim
ignis in lignum agens, humorem, viriditatem, crassi-
tatem illum absorbit, ipsumque calcitans, ferventem, flos-
que similitudinem reddit, & quod lignum ignis sit confirmat,
ed amplius omnis ab eo perit dissimilitudo: deinde brevi
intervallo temporis ignis omnem ligni materiam
adeo absorbit, ut iam lignum quoque ignis sit, tenuis-
que intereat eam similitudo quam dissimilitudo: u-
num quippe cum igne lignum effectum est, nec iam illi
simile dicitur, sed & ipsum quoque ignis appellatur: u-
nitas namque multipliciter nescit: sic inquam &
spirituali hic cibus spiritum hominis DEO unitor extra
omnem dissimilitudinem ad veram similitudinem, &
extra hanc ad divinam pertrahit unitatem; ubi iam
spiritus illuminatus ac purificatus, dissimilitudinem
& similitudinem perdit; quippe in quo fervet Divini-
tatis ignis amoris omnem absorpsit humorem, crassi-
tatem, dissimilitudinem, idemque hic per cibi huius ope-
rationem in Divinitate se amittit: sicut & ea Domini
verba testantur, quibus ad Augustinum ait: Cibus
sum grandium, crece, & manducabis me; nec tu
me in te mutabis, sicut cibum carnis tuae, sed tu
mutaberis in me.

Idem etiam Auctor cibi corporalis similitu-
dine exponit huius divinae unionis incompre-
hensibilitatem, dicens: Verum, antequam huc
perveniat, (loquitur de ecclastica ista unione)
natura innumerat prius morse subire habet, di-
ver-

Anima
cum Deo
conjun-
ctio
quantum

Aptra fi-
militudo
ne decia-
tatur,

1. Cor. 1.

Quibus *visaque, incognita, deserta, & mirabiles viae calcanda* sunt, per quas Dominus hominem trahit, sibi que mori-
tibus docet. Sed quis dicere sefficit, quam praeclarissimam,
fructuosissimam, deluciosissimam vitam ex ipsis nascatur
ta nascatur. *Planè sibi ipsi mori posse, ineffabiliter prorsus*
atque purissimum quoddam bonum est.

Certe quotidiana experientia edocet sciri (dilectis-
simi) quòd cibus corporis, panis & vinum, & quo-
cumque alio vescimur, prius in seipso penitus corrumpi
ac deficere habet, antequam in natura nostra substan-
tiam transeat, eidemque uniat. Multipliciter nam-
que prius, ut ita dixerim, mori, funditusque in seipso
corrumpi & perire ipsum necesse est, antequam perse-
ctè delabatur ad stomachum: hic verò denud à se deficere
habet, priusquam ad hepatis, ad caput, ad cor, & ad
sensus perveniat, atque huic uniat, ac demum spiri-
tualis fiat. Hic verò tam sibi ipsi dissimilis effectus est
cibus, ut nulla oculorum acies, nec sensus ullus discernere
possit, certoque pronuntiare, cibum fuisse. Imò tam
subtilis modo est, ut nulla possit ratio consequi vel in-
telligi, ubi, quomodo nunc operetur, ubi consistat:
credi tamen potest, sed sensibus haudquaquam apprehen-
dendi. Sic ergò multò minus sciri vel intelligi potest, ut
spiritus hominis in divinam transeat, semper tamen
creatura manens, unitatem; cum ad hoc ipse se per-
dat, ut nulli exploratum sit intellectui, an unquam
creatura fuerit.

Verùm, non desunt, prohi dolor! homines stupidi ac
solidi, qui ista carnaliter accipientes, dicant se in divi-
nam naturam transformandos; quod quidem non so-
lùm falsissimum, verùm etiam haeticum est. Si qui-
dem excellentissimam, intimam, conjunctissimamque
creatura cum DEO unionem in immensum divina ex-
cedit natura & essentia, quippe qua prorsus infinita
quadam abyssus est, quam certè nulla unquam crea-
tura comprehendere valebit. Enimverò cum nulla sit
tantia, perspicax & subtilis creatura, qua ad mira-
biles sibi corporei meatus & vias, aut natura humana
dignitatem, aut quo pacto anima in capite, manibus,
pedibusque vitam operetur, ad plenum capere sufficiat;
qua ratione fieri possit, ut aliqui abditissimam hanc
abyssum penetret, sciatque quid praeclarissimas hic cir-
bus in spiritu puro ac illuminato operetur.

CAPVT XXIX.

*Plenior divina Unionis anima cum Christo
in Eucharistia Sacramento contin-
gentis explanatio.*

SED ut plenius hanc Unionem animæ cum
Christo ad mentem Scripturæ factæ, Patrum
ac Scholasticæ Theologiæ methodum explicem-
us, illud primo loco præmittendum duximus,
quod & à nobis superius, dum de Unionem fructiva
loqueremur, petratatum est; nempe, amorem
(ut auctor est, D. Thomas 1. 2. q. 28. art. 1. in cor-
pore, & ad 2.) suapte natura contendere ad unio-
nem non tamùm per affectum, verùm etiam rea-
lem amantium inter se, eo modo quo fieri potest;
quo sensu D. Thomas adducit & explicat illa
verba Augustini lib. 8. de Trinitate. cap. 10. ut amor
sui junctura quædam duo aliqua copulans, vel co-
pulet et appetens, amantem scilicet, & quod ama-
tor. Quod enim dicit copulans (ait D. Thomas)
refertur ad unionem affectus, sine qua non est a-
mor: quod verò dicit copulans intendens, pertinet
ad unionem realem.

Idem quoque sanctissimus Doctor in solutione

Quid sit
Amor,
& quæ
ejus pro-
prietat.

ad 2. hac ratione explicat dictum Aristophanis ad
pud Aristotelem 2. Politicorum. cap. 2. qui dicebat ta-
lem esse amorem ex se, ut vir uterque illius, si fieri pos-
set, ex ambobus amantibus fieret unus: quia verò
hoc impossibile est, amor inquit, quærit ipsa unio-
nem quæ convenit & decet, quæ quidem rea-
lis conjunctio, est amoris præcipuus effectus &
consummatio.

Superiori igitur capite ex mente Patrum late
probavimus, præter illam unionem, quæ per affec-
tum charitatis dicitur, quæ omnibus dignè fa-
cipientibus Christo communis est, unionem rea-
lem, quæ consummata est & vetus amo-
ris effectus, aliquando etiam inveniri: hanc verò
nihil aliud esse diximus, quam ipsius Christi illa-
plum, quo per unicum amplexum animabus
heroicis virtutibus præditis se manifestat, ac per-
cipiendum reali contactu eidem seipsum exhibet.
Oportet igitur nunc latius explicare, quibus & quid
mentibus, & quando hæc divina contingat unio,
& quid tandem illa sit.

Sed ut certa ab incertis discernamus, illud in
primis stabilite oportet, hanc unionem realem
consummatam & perfectam, quæ ad ipsius Chri-
sti illapsam, sive divinam ejus amplexum & ma-
nifestationem consequitur, non in omnibus dignè
Christi susceptibus inveniri: cuius rei ea
potest assignari ratio, quia ad istam unionem rea-
lem & consummatam animæ cum Christo, non
sufficit amor quantumvis perfectus, nec alia dis-
positio in suscipiente Eucharistiam: nam amoris
vis, etiam si possit aliquando amantes loco con-
jungere, eosque sibi præsentem efficere, ut sua præ-
sentia reali mutuò fruatur, non tamen eò pertin-
gere potest, ut realem & consummatam unionem
ita efficiat, ut una caro vel unum quid reale se in-
vicem amantes dici possint: requiritur enim ulter-
rius corporum inter se temperatio, ut unum
corpus, aut una caro ratione talis conjunctionis
esse dicantur. Hæc igitur ratio est, quare fere om-
nes dignè suscipientes Christum cum ipso in vene-
rabili Eucharistia Sacramento per affectum
tamùm uniantur, rarissimè verò reali & naturali
unionem: nam quamvis hi mutua Christi præsentia
gaudeant, tam corporali quam spiritali & divi-
na, qua tamen illa præsentia Christi corporalis est
omnino abscondita, ac fide potius credita, quam
experientia tactus, aut alterius sensus percepta, &
præter eà Corpus Christi non est ita tempera-
tum & unitum corpori (si regulariter loquamur)
eum etiam dignè suscipientium, ut ab illis ample-
xetur, tangatur, aut sensu aliquo percipiatur; verè
non potest ibi alia unio, quam ea quæ per affectum
charitatis dicitur, imaginari; sicut de facto cum
DEO per gratiam nobis inhabitante ac inimè
præsentem, aliam unionem, regulariter loquendo,
justi non habent, quam eam, quæ per affectum
amoris & charitatis invenitur. Dixi, regulariter lo-
quendo; quia aliquando non sine specialissima gra-
tia justis ad realem, immediatam, & fructivam
cum ipso DEO unionem evchuntur, ut plenius in
superioribus scripsimus.

Ista verò unio per affectum charitatis, quam Propriam
omnibus justis debet ad Eucharistiam accedere effectum
tibus communem esse diximus, est proprius effectus Sacra-
mentis istius Sacramenti, de qua etiam proprie in-
telliguntur illa verba Christi Joan. 6. Qui manduca-
cat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me
manet, & ego in eo. Quæ quidem verba expendenda
sunt; non enim dicitur manet in carne mea, &
ego in eo.

caro in ea manet in ipso, sed ego in ipso, & ipse in me. denotans eam unionem, per quam dicitur amatum esse in amante, & amantem in amato.

Secundò, illud etiam videtur certum præter istam unionem per affectum charitatis, aliquando etiam divina misericordia Christum defecatis mentibus unionem realem per claram sibi ipsius manifestationem & perceptionem indulgere: quæ quidem nullius creaturæ meritis sive dispositioni respondit, cum sit gratia gratis liberalissima DEI manu paucissimis concessa.

De hac unione Patres superiori capite allati appetere loquuntur, probarique ea conjecturali ratione potest; quia aliquando summus Christi amor eò peringere solet, ut suam divinissimam in hoc Sacramento præsentiam animæ eam suæ ac suspicanti amplius occultari non valeat, ac se ipsum post fidei parietem absconditum aperitè manifestet, dulcissimoque amoris amplexu languentem sponfam complectatur, divinaque virtute operante, ejus corpus ita artemperetur & uniatu spiritui, sive corpori eum suscipientis, ut ab eo tangatur, ac sensu ipso tam interno quam externo percipiatur.

Unde fit, ut non tantum unio per affectum charitatis, sed & illa quæ est per effectum realem conjunctionis, perfecte inveniatur: sicut enim conjuges ratione conjunctionis carnalis ex ardentis & mutuo amore profectæ, una caro merito incunantur, testante Scriptura Gen. 2. *Erunt duo in carne una* & Mat. 19. & Mat. 10. *Itaque jam non sunt duo, sed una caro.* Ita in hoc Sacramento, quod inter conjuges efficit corporalis conjunctio tamquam ipsius amoris effectus & consummatio, efficit iste Christi illapsus & manifestatio per ardentissimum amoris amplexum, quo ipse Christus immediatè charissimam sibi sponfam amplectitur, ab eaque recipit oco amoris vinculo & nexu tenacissimè reali & consummata unione adstringitur.

Discrimen inter sensationem tactus & ceterorum sensuum, quia ad illius sensationem non sufficit, sicut ad alios, sensus intentionalis, sed necessariò requiritur aliqua transmutatio naturalis & realis. Quare non potest tactus objectum suum percipere, nisi in movetur realiter ab illo: unde non potest objectum tangibile producere speciem sui in tactu, nisi immediatè ei sit unitum, & reali contactu eum contingat. Christus igitur cum in hoc Sacramento aliquando per istum contactum vitalem defecatis mentibus præbeat se per divinum amplexum & illapsum percipiendum, necessariò fit ut Christus sit unitus animæ, & anima Christo. Ad hunc verò contactum & unionem Christi sequitur vitalis perceptio præsentia Christi non solum in anima, sed & aliquando etiam in carne eum dignè suscipientis.

Præterea, quemadmodum ad tactum & perceptionem objecti tangibilis, sequitur realis ac naturalis immutatio organi: ita ad tactum, qui fit per unionem & amplexum Christi cum anima, & animæ cum Christo, sequitur immutatio non Christi, sed animæ, quæ hoc ineffabili contactu in Christum transformatur, non aliter ac ferrum ad ignis contactum altera um in ipsum ignem transformatur. *Nec tu* (inquit Augustino de hoc Sacramento loquens) *mutabis me in te, sed tu mutaberis in me.* Quam transformationem merito Divus Thomas præfenti cap. citatus copulam animæ cum Christo appellat illis verbis: *In hoc autem gradu & Thom. à Jesu Oper. Tom. II.*

in indicibili modorapit & rapitur, tenet & tenetur, stringit & stringitur, & una uni per amoris copulam sociatur.

Dionysius: *Amor est copula amantis cum amato.* A mot & c. Hæc autem copula & conjunctio non solum copula est moralis, sed & verè dicitur realis, quia realiter est amata Christus animæ conjungitur, eique oscula spiritualia imprimi, & mutuo etiam ab ipsa anima osculatur, percipitur, astringitur, & tenetur, appellaturque merito hæc conjunctio matrimonium. Matrimonium spirituale inter animam & Christum, inter quos contrahitur per charitatis affectum & per illapsam verò Christi in animam & per ejus amplexum, consummatur & perficitur. Christum

Istud verò matrimonium spirituale est suprema & animæ unio cum Christo, est maxima omnium, quæ in hac vita cum eodem Christo contingere potest; nec faciliè ad eam omnes dignè etiam suscipientes Christum admittuntur, sed tantum illi, qui ab ipso diversis tribulationibus & tentationibus & quoprius fuerunt exercitati, ac veluti aurum in fornace probati, ac digni inventi, ut divinis amorem ac præsentiam suam in hoc Sacramento Christus prænimio amore dissimulare ac occultare non possit: imò, quemadmodum magnus ille Patriarcha Joseph aliquamdiu alienum sese & implacabilem fratribus suis ostendens, illorem inspecta angustia gravique dolore, nequaquam seulrà continere potuit, vicit demum natura, vicit sanguinis conjunctio, venæ charitatis commotæ sunt, lacrymæ proruperunt, tandem inquit, *Ego sum Joseph frater vester, adhuc pater meus vivit* ac in singulorum colla tuens, blandè amplexatus, & fraterno eos affectu est exosculatus. Itaque clementissima illa majestas DEI, quamvis sponse ejus præsentiam ardentissimè desideranti, ad majorem ejus probationem, alienum sese ac subaversum illi prius exhibeat, ex ingenita tamen bonitate sua diuini differe non potest, quin clamantem suscipientemque sponfam, ejus dulcissimam præsentiam & unionem propitius exaudiat, ad sese trahat, sibi que in charitate consummari, hoc est, spirituali matrimonio jungat. Sic igitur post multa tandem suspiria, accepto in hoc Sacramento sponsi osculo, introducitur amans anima in cellam vinariam, ubi pretiosa vinâ propinquantur, quibus animæ, quæ eò ingrediuntur suavissimè inebriantur.

Dices: Quæ igitur ratione Christus in hoc Sacramento reali conjunctione his animabus conjungitur? An, inquam, prius sua carne nostram tangente, & sua virtute ad spiritum usque nostrum peringente, seu potius immediatè animæ ipsi illabatur, ac ejus præsentiam realem exhibeat, eique ardentissimè uniatu.

Respondeo, hanc unionem in primis esse ineffabilem, ac proinde vix posse ejus modum exactè explicari: gustari potest, quod explicari nequit. Ceterum, quamvis perfectè nequeat istius unionis divinissimus nexus elucidari, breviter tamen, ac sub peritorum correptione, illud imprimis sentimus, in hac unione Corpus Christi tangi, palpari & sentiri supernaturaliter posse: iam à nostra carne, & de facto id contingere, ut sequenti capite differemus. Quomodo verò glorificatum corpus tangi queat, cum ad eò subtile sit, ut neque attradari neque teneri possit, hoc divinæ omnipotentia attribuendum arbitror. Legimus in Evangelio *Joan. cap. 20. Thomas* Christum dixisse: *Infer digitum tuum huc, & vide*

vid nost. Philip. 3. part. Theo. log. myst. Tract. 3. disc. 20.

Quomodo hæc unio gustari queat, explicari nequeat.

manus meas, &c. Ubi D. Augustinus ac quāplures alii Patres, per illud verbum *vide*, intelligunt *tange*, & verē Thomam Christi corpus tetigisse, ex Augustino & aliis Patribus infert Maldonatus in Commentariis ejusdem loci. Non igitur quia gloriosum, idēd à nostra carne sentiri, aut percipi, si ve tangi divina virtute nequit. Caro igitur Christi eorum carni, qui ardentissima inflammata charitate eam suscipiunt, reali conjunctione unitur, & tunc Divinitas, imō totus Christus animz illabitur, ac intimē realique conjunctione inhaeret. Hæc consummata & perfecta cum Christo unio tam in carne quā in spiritu, in hac vita inchoatur, perficitur & consummatur in gloria. Hæc unio immediata nostræ carnis cum Christi etiam vivificante carne, magis consona Patrum loquendi modo videtur.

Possumus etiam in hac unione illud satis probabiliter judicare, ut ipse Christus sine alio physico aut reali nostræ carnis contactu, usq; ad interiora spiritus nostri clausis corporis januis ingrediatur, ubiq; spiritui dignissime eum recipientium manifestetur, eique arctissime conjungatur, ita ut spiritus noster per interiorē amplexum vitali sensatione, intellectu scilicet & voluntate, ipsum Christum sibi unitum sentiat, tangat, percipiat, degustet, eiq; intimē adhaereat, atque unus cum Christi Spiritu factus vivat. quod apertē sonare videntur illa verba Joannis 14. *Qui autem diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei me ipsum.* Quæ quidem manifestatio, ut *superiori capite* diximus, nihil aliud est, quā illapsus Christi in animas sanctissimas per amplexum & deosulationem suavissimam; quem amplexum cum degustaret sponsa, *Leva ejus*, inquit, *sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.*

Decla-
rantur o-
peratio-
nes intel-
lectus ac
volunta-
tis tem-
pore di-
vini illa-
psus.

In hac verō experimentalis ipsius Christi tempore hujus illapsus perceptione, quæ sint vitales tam intellectus quā voluntatis operationes, explicemus oportet. In primis intellectus tunc sentit ac vitaliter percipit Christi præsentiam, ut autem nulla ratione possit dubitare Christum esse spiritui proprio unitum, licet eum intuitivē ac clarē non conspiciat, sicut sponsa nocturno tempore sponsi amplexum, quem videre nequit, sentire potest, & de ejus præsentia reddi certa, ut in superioribus plenius explicuimus.

Aliquando verō ipse Christus, clementissimus animarum sponsus, tunc temporis permittit non solum ab intellectu sub fidei nocte percipi, sed & clarē ac intuitivē videri nō multum dissimili visione (quantum ad hoc) ab ea, qua nunc à beatis spiritibus videtur in cælo, quamvis non ea plenitudine gloriæ, claritatis, essentia divini visione. In venerabili igitur Eucharistia Sacramento, prædicti illapsus si ve unionis tempore, visio intellectualis oculi divina virtute elevati in ipsum Christum terminatur, non tantum ut ibi præsentem, sed ut omnino dignē suscipienti unitum, ac intimē per amplexum illum divinissimum conjunctum: qua quidem visione intellectus sit omnino certus de præsentia Christi, tam sub speciebus Sacramentalibus, quā sibi arctissime cōjuncti. Quare sanē certitudo pro brevissimo illo tempore fidem evacuat, quantum ad illum articulum de præsentia Christi in Sacramento. Quōd verō possit intellectus creatus, divina virtute elevatus, videre Christum ibi Sacramentaliter existentem gloriosum & beatum, imō etiam sine modo Sacramentali, comunior est Theologorum sententia.

Si verō de voluntate loquamur, certum est, ip-

sam tempore istius illapsus immediatē Christum ipsum sibi præsentem dulcissime amplecti, ac ejus suavissimam præsentiam & osculum degustare, ac deliciosissime frui, quare voluntas tunc perfectissime DEO unitur, ipsunq; perfectissime amat, sentit, & gustat; & sicut beatitudo cælestis consistit in manifestatione seu manifesta visione ipsius DEI, ac unione intellectus & voluntatis cum ipsosia ista unio si ve perceptio vitalis Christi, quæ beatitudinis vera inchoatio dici potest, nihil aliud est, quā perceptio seu sensus vitalis Christi in Sacramento existentis, qua non minus intellectus quā voluntas ipsum Christum immediatē attingunt. Sunt enim istæ deæ potentia, quasi duobus brachiis, quibus anima Christum complectitur, eique unitur.

In hac igitur præclarissima unione, anima etiam in hac vita præ amore extra se rapta soporatur, ibi que dormit somno placidissimo, ac per mentis excessum extra se rapta, omnino ejus sensus tam interiores quā exteriores absorbenitur. Hujusmodi soporem ecclasticum, desiderabat sponsa in Canticis, clamans apud Bernardum, *Indica mihi, d tu quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ubi cubem tecum.* Hujusmodi sopore tenebatur amans illius præ cunctis à sponsa dilecti Discipuli amma, cum in ejus pectore reverà lacte & melle manante recumbens, incomprehensibilem illam sapientiam excessit, quam postmodum ad totius mundi refoeculationem abundē effudit. Hujusmodi somnum dormivi primus ille omnium nostrum parens Adam in paradiso, in statu adhuc primæ innocentia, summaque illa perfectionis dignitate constitutus. Hujusmodi sopore soporatus fuit Apostolus Paulus, qui raptus in tertium cælum audivit arcana verba, qua non licet homini loqui. In ralem ecclasticum fuit raptus egregius ille Prophetia, qui cum DEO quadraginta diebus ore ad os loquebatur, non sanē per umbram aut in enigmate, sed apertē, sicut solet amicus ad amicum loqui.

Et insidat: *Nec mirandum est, cur soporem tunc non nocturnum, non matutinum, sed veridicantem sponsa nuncupet.* Haud inquam præter rationem: nam in meridie Sol omnium ferventissime, splendensissime, altissime in sua sphaera resurgit; sic in dulcissimum hujus excessus soporem sponsa pervenire nequit, nisi firventissima præiis charitate DEI & proximis sacrosata, nisi splendensissimæ Solis justitiae radiis illustrata, nisi in altissimo virtutum omnium solo consistens. Istud profectō epulum omnium est deliciosissimum, summaque omnium felicitas, qua in hoc mundo sponsa contingere potest. Gustus enim quidam est celestium voluptatum, fructioque amplexus sponsi. Istud est, quod præ omnibus potissimum desiderat sponsa. Virum, *proh dolor!* adeo rarē, adeo tenuiter ac momentaneè hac illi suavitate frui licet, ut eam, priusquam se percepisse sentiat, amittat. Hactenus Bernardus. Non enim durat hæc felicissima sponsi præsentia, nisi quantum species Sacramentales non consumuntur, imō nec per hoc sæpè tempus; rara enim est (ut inquit Bernardus) *hora, & brevis mora.*

Inferamus igitur primò ex dictis, præfatam unionem carnis Christi cum nostro spiritu non consistere in eo præcitè, quod Christus ex intimo affectu per modum cibi intra nos operatur, ut aliqui existimant; est enim ista unio moralis tantum, quæ nulla ratione dici potest realis & naturalis unio, cum adhuc Christus ipse per modum cibi intra nos operans nullo sensu percipiatur aut tangatur, sed fide tantum credatur & cogno-

Nolla
hac da-
tur in
hac vita
unio ac
man-
ifestatio
verior a
perfe-
ctior.

Ad e-
nem
unio
licet
nec i-
tent
tarif
tam
ad h-
tunt

gnoscatur ut presens. Hæc autem unio, de qua lo-
cuti sumus, verè realis, substantialis & naturalis,
quia non fide tantum & affectu, sed reipsâ putif-
simæ animæ ipsius Christi consummatam ex ejus
divino amplexu sentiunt unionem.

Dixi, eam unionem rectè vocari *naturalem*,
non quòd una in naturam alterius convertatur,
sed quia Christus secundum veritatem naturæ &
carnis suæ, nobis unione reali per physicum con-
tactum eo modo, quo fieri potest (nempe per vital-
talem perceptionem) conjungitur. Christus enim
animæ nostræ & sponsus & vitalis cibus, in hoc
Sacramento, miro quodam modo unitur, ita ut
totum hominem ad se trahat & transformet, ut
nulla possit unio conjunctior, ac transformatio
verior perfectiorque cogitari in hac vita. Sicut
enim ignis omnem ligni materiam ad eò absorbit,
ut jam lignum non tam lignum quàm ignis esse
videatur, anamque cum igne efficiatur, omnique
deperdita ligni similitudine in ignem ita trans-
formetur, ut ignis etiam nomine merè appelletur;
ita anima hoc arcæano Christi contactu tota à
seipsa deficiens, Christo ipsi unitur, ac in eum in-
effabili modo transformatur, ita ut pro illo bre-
vissimo tempore divinis Christi splendoribus to-
ta illustrata, ac ejus amplexu penè us ignita, in ip-
sum Christum transivisse videatur, cum Aposto-
lo verè dicens: *Vivo ego, jam non ego, vivis vobis in
me Christus.*

Simili fermè comparatione unionem hanc
explicat S. Cyrillus lib. 5. in Joan. cap. 14. *Quem-
admodum si quis scintillam ignis in feno aut palea oc-
cultaverit, totum inde ignitum necessè fiet; sic Ver-
bum DEI tanquam scintilla in naturam nostram im-
missum totam inde inflammavit, atque ad vitam, in-
teritum penitus destruxit, reduxit.* Et forsan in hoc
aniam sensu loquitur ipse Cyrillus, aliique Pa-
tres, cum similes hujus unionis comparationes
adducunt, quales sunt illæ de cera liquata alte-
ri ceræ liquaræ infusa, quæ per minimas partes il-
lius ceræ miscetur & permeat, & de fermento to-
ti massæ permixto, & aliæ similes, quæ aperte huic
mirabili & arcæanæ cum Christo unioni quadrare
videantur.

Ad divi-
nam hæc
unionem
licet om-
nes invi-
tentar,
rarissimi
tamen
admit-
tuntur.

Secundò infertur, Christum, quantum in se est,
paratissimum esse omnibus eum dignè suscipien-
tibus, si ea mentis puritate, eum super omnia sin-
cerissime diligendo, ferventissime desiderando,
affectuosissime constringendo ad ipsum acce-
dant, sui ipsius manifestationem liberalissime
concedere; ad hoc enim Christus, benignissimus
animarum sponsus, nostræ humanitatis factus est
particeps, ut nos suæ Divinitatis ineffabili modo
efficeret participes. Et si ad hanc deliciosissimam
Christi participationem omnes invitentur, rari-
ssimi verò admittuntur, hi que Angelicis spiriti-
bus valde similes, qui pleno ore Christum man-
ducantes, ardentissima charitate inflammati, in
ipsum Christum transformantur. Bibant amici,
inebriantur verò charissimi de hoc dulcissima &
sanctissima voluptatis fonte, qui emittit tam
quam torrentem fortissimum à se omnem san-
ctam voluptatem, quam felicissimæ animæ in ip-
so fonte degustare solent.

Felix anima, quæ cibum istum omnium deli-
catissimum comedit; felicitior, quæ audire meruit,
*Nec tu mutabis me in te, sed tu mutaberis in me, tu
mutabitur inquam in Christum incommutabilem,*
jam ultra nullam commutationem recipiens, post
hanc enim felicissimam mutationem, vultus ejus
Thom. à Jesu Oper. Tom. II.

amplius non sunt in diversa mutari. O DEUS
meus, vita mea, & dilectio mea sancta! quando
ignominia nostra in tuam gloriam, nostra pau-
peritas in tuas divitias, fragilitas nostra in tuam
potentiam, labor noster in tuam requiem, nostra
suis in tuam satietatem, intemperies nostra in
tuam temperantiam, ac demum mortalitas no-
stra in tuam vitam immortalem commutabitur?
erimusque de tua bonitate boni, de tua prudentia
prudenter, de tua humilitate humiles, de tua pace
pacifici, de tua Divinitate divini, ac demum de te
erimus tu, quia tecum secundum petitionem
tuam in unum consummati erimus in te, & te-
cum, sicut in Patre tuo tu es unum; ita ut hanc u-
nitatem acquiramus per gratiam, quam tu habes
per naturam.

Illud demum pro hujus capituli coronide ani-
madvertendam occurrit, hanc fructivam unio-
nem animæ cum Christo ferè namquam sine ec-
clasi contingere; aliquando tamen ex raptu live
sensuum alienatione in sumptione Eucharistia, et-
iam puris mentibus contingente, non licet con-
jicere animam eo tempore ad istam ineffabilem
unionem fuisse divinitus elevatam: quia quam-
vis mentalis iste excessus ex ardentissimo Chri-
sti amore frequentius promaneat; hæc tamen non
videtur sufficiens conjectura interioris unionis
animæ cum Christo (solet enim, idque non ra-
rò, etiam Incipientibus sui excessus, tam in sa-
ceptione Eucharistia, quàm alibi contingere)
nisi per istum amoris ardorem mens ipsam Chri-
stum sibi ipsi unitum & intimè conjunctum in
hoc divino Sacramento clarè manifesteque per-
cipiat: est enim de ratione hujus felicissimæ unio-
nis, ut ad eam experimentalis ipsius Christi, ejus-
que osculi & amplexus vitalis perceptio sequatur,
perceptionem verò tantæ dulcedinis transfor-
matio, transformationem ecclasi, ecclasi de-
fectio omnium animæ vitium, defectioem ve-
rò absorptio consequitur. Felix anima, quæ Re-
gi æterno Christo per similes nuptias est copula-
ta. O eximiam & beatam Christi & animæ con-
junctionem! quæ talis tantaque est, ut Christus sit
illi omnia in omnibus, qui id eò factus est homo,
ut media hac Sacramentali ac Divina unione ho-
mo fieret DEUS.

CAPVT XXX.

De Unione Corporis Christi cum carne
dignè eum suscipientis.

VIRTUTE Eucharistia inter carnem nostram
& carnem Christi, etiam corruptis specie-
bus, peculiarem unionem esse constituendam,
quæ aptissimi ac insignes nostræ ætatis Theologi
docuerunt; videnturque favere eorum senten-
tiæ plures Ecclesiæ Patres, nempe Hilarius lib. 8.
de Trinit. ubi argumento sumpto ab unitate,
quæ est inter carnem nostram & carnem Christi,
virtute & participatione hujus Sacramenti, quæ
non est solum affectu, sed re ipsa, probat unitatem
inter Patrem & Filium secundum divinam na-
turam. In eadem sententiam inclinare viden-
tur D. Chrylasmus *Homilia 46. in Joan. S.*
Cyrillus Alexandrinus *libro 4. in Joan. & lib. 10.*
cap. 3. referunturque aliorum Patrum testimonia
latissime apud Maldonatum in *Compendio*
cap. 6. in Joan. in illa verba, In me manet, & ego in eo.

Hh 2

Vab

Videtur in 3. parte q. 79. art. 2. disput. 204. cap. 2. in fine. cap. 2. refert varias pro hac unione Patrum sententias.

Ceterum, ut meam faciat in hac parte ignorantiam, quamvis a ten. è horum Auctorum perlegerim fundamenta & rationes, quibus nituntur, ut constituant hanc unionem inter iustorum & Christi carnem, non potui earum vim assequi, nec enim potest intelligi, regulariter loquendo, aliqua unio inter Corpus Christi & nostrum, cum realiter corpus nostrum ipsius Christi Corpus non tangat, neque nest un à Corpore Christi realiter & immediatè attingatur. Nec enim (ut antecedenti capite dictum) mutua amantium præsentia sufficit, ut matrimonium carnale constet: sed amplius requiritur, ut duo sint in carne una copulati; multò minùs, ubi amantium præsentia nulla ratione sentitur: nec enim Christus in Sacramento existens videtur neque corporeo aut intellectuuali, sed tantùm fidei oculo, neque aliquo alio sensu regulariter percipitur. Idè non potest dici unio naturalis aut realis inter corpus dignè suscipientis Christum, & ipsius Christi Corpus, ut latius probat Suarez tertio Tomo in 3. partem q. 79. disput. 64. sect. 3.

Dist. 1. regulariter loquendo unionem corporalem sive realem non inveniunt in omnibus dignè suscipientibus Christum, quia aliquando contingit dari similem unionem, non in omnibus dignè suscipientibus Christum, sed in illis tantùm, quorum mens divina dignatione ad unionem illam felicissimam (de qua multa in capite superiori) sublevarur. In his enim, ut eo capite cepimus edocere, Corpus Christi immediatè non solùm attingitur ab horum spiritu, sed & eorum caro sentit ineffabili contactu Christi præsentiam; qui quamvis in Sacramento sit intangibilis & imperceptibilis, divina tamen virtute fit, ut & tangat, & tangatur, ac immediatè percipiatur non solùm à purissimis ac purgatissimis mentibus, sed etiam ab eorum carne.

Demum, ut plenius constet quid & qualis sit hæc Unio, tam spiritus quam carnis nostræ cum ipso Christo & ejus carne; explicanda erit per comparationem, quam nunc in celo animæ separatae, & post communem resurrectionem etiam beatorum corpora cum Christo feliciter experientur. Nam in primis Christus ipse ineffabili modo eorum mentibus illaberur, ac tunc eorum animæ in ipsum Christum divinitus transformantur, ita ut in ipsis verè per hanc unionem realem vivat & regnet Christus, & ipsi in ipso manentes vivant in Christo, & proprie Christum. Hæc quidem est fructiva unio, qua in illa felici ac beata vita ejusmodi animæ in perpetuas æternitates Christo plenissimè fruuntur, & quam aliquando prælibare solent etiam in hac vita (transiunt tamen) purissimæ iustorum animæ, de quibus Pfaltes verè cecinit Psal. 109. *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.* Quæ verò ratione in beatitudine caro nostra gloriosa, Christi Domini carni etiam gloriosæ copuletur ac uniat, non difficile erit explicare. Nec enim cogi a re debemus illam unionem esse ita intimam, ut caro nostra penetraret (ut ita dicam) à carne ipsius Christi: nam hanc unionem alienam esse purò à corporibus Beatorum, cum ista potius conveniat spiritui nostro cum spiritu divino vel cum ipso Christo, quam carni nostræ cum carne Christi. Unita verò ac copulata inter se u-

traque caro dicetur, quia sepe è mutuis amplexibus ac suavissima delectatione caro nostra gloriosa, Christi carne in beata illa vita non in incredibile delectatione fruatur. Unde Beatorum corpora duplici quidem, eaque ferè immensè delectatione gaudent; altera, à gloria animæ in ipsa derivata; altera verò, à contactu & dulcissimo Christi amplexu proveniente: quæ quidem duo delectationum genera, laboribus ac iustorum afflictionibus pro Christi amore in hac vita perpeffis, tamquam vitale præmium correspondebant.

Illud itaque non præmittam, etiam si alicui divini amoris inexperto forsitan incredibile videatur, quod etiam in hac peregrinatione purissimis animabus (sicut rarissimè) contingere solet, ut ad ejusmodi oscula & amplexus Christi, post tanti Sacramenti susceptionem divina dignatione ab ipso Christo animarum dulcissimo sponso admittantur, ut in hac vita etiam eorum corpora æternæ felicitatis fructus percipere incipiant. O castissimi & purissimi amplexus! o felix osculum ac stupenda dignatione mirabile, ubi per contactum labiorum & complexum ipsius Christi, transfunditur spiritus osculantis non solùm in corpus, sed & præcipuè in ipsam animam! Nam sicut etiam hi qui se invicè osculantur, non sunt sola labiorum impressione contenti, sed præterea & spiritum ipsam sibi invicem videntur infundere: ita hoc Christi osculum non solùm carne percipitur, sed & spiritus ipse Christi animæ infunditur, ubi corporis contactu anima sponse ad plenissimam in Christum transformationem sublimatur.

Unde quando Patres, pro explicanda hac vitali unione iustorum cum Christo in venerabili Sacramento existente, utuntur variis loquendi modis sive comparationibus, quales sunt illæ: *Sicut si sera igne liquefacta, alteri coram etiam liquefacta immisceatur, ac unum ex utraque fiat.* & illud Chrylologi: *Non solùm per dissolutionem, sed etiam ipsam illam carnem convertamur & infundamur: Per corpus suum se nobis commisit.* accipienda sunt de unione animæ cum carne Christi, id est, cum ipso Christo ferè non aliter ac nunc animabus separatis in gloria similis unio contingit, eo modo quo superius explicavimus.

Cum carne verò dignissimè suscipientiam atq; unio sive transformatio non fit, sed potius est quidam contactus nostræ carnis cum gloriosissima Christi carne eo modo quo S. Ambrosius *Ser. 9. de S. Agnate*, refert dixisse eam, cum jam manura Christi corpus suscepisset: *Nunc, inquit, corpus Domini mei corpori meo associatum est.*

Ex hoc autem Christi contactu mirabilis virtus in carnem nostram derivatur. Virtus enim ex illo exit, quæ non solùm mentes, sed & corpus sanat ac corroborat, reformans illud, ac influens in ipsum miram spiritui subjectionem, exhibensque membra illius arma iustitiæ, ac quodammodò gloriosi corporis, immò & ipsius Christi incipit induere qualitates, ut ferè in hoc proposito scribit S. Bonaventura *Itin. 7. dist. 6. Es notandum*, inquit, quòd sicut per opera interioris hominis, ut per contemplationem, quandoque fit quædam prælibatio æternæ vitæ, ita & per opera exterioris hominis fit in eo aliquando similitudo aliqua vel imago æternæ vitæ, sicut dicit Bernardus in libro de Amore Dei, ubi dicit sic: *Sicut in sanctitate vitæ, & hominis interiori contemplatione, & fruitione Divinitatis, jam futura vitæ beatitudinem præ-*

videre in hac vita videntur & imitari: sic etiam de corporum ipsorum glorificatione, quam plenè ibi percipiuntur sunt, in hac vita nonnihil percipiunt. accepta enim illa gratia, qua habitantes in unum seipsi in DEO & DEO in seipsis fruuntur, ipsius carnis se sentiunt vicisse omnes contradições, ut universa substantia carnis non sit eis nisi instrumentum boni operis. Nam etsi ipsius miseris & infirmitatibus conabescunt, ex hoc ipso in interiori homine fortius convalescunt: quando enim infirmor, tuus fortior sum & potens, ait Apostolus. Sequitur: Sensus ipsi novam percipiunt quamdam & propè spirituales gratiam, oculos simplices, & aures obtemperantes, & aliquando in fervore orationis tanta cordis ignota quadam fragrantia inspirat, tanta gustus, etsi non gustando, suavitas, tanta per mutuum tantum spirituale charitatis incensivum fit, ut videntur sibi intra seipsos spiritus alius gratia cunctis voluptatis gerere paradysum. Vultus etiam & totius corporis compositione, vite, & morum, & actuum decore, mutue etiam servituti in illis devotis exhibitionibus, & piis susceptionibus cujusdam gratia benelacisio sibi conveniant invicem, & ita conveniunt, ut verè sit carnum, & anima una. Nimirum corporum suorum gloriam jam his inchoant vel inchoant, & puritate conscientia, & intima conversationis gratia perfectè haberi tam in futura perennis vita pronuntiat.

Neque huic sententiæ, Patrum testimonia ob stare videntur: quia illa Patrum locutiones, & similes, quibus Christi Corpus dicitur frangi, manducari, atteri dentibus, misceri, incorporari, & similes alia, metaphorice sunt, & non propriæ, ac intelligi debent per figuram Meronymiam, qua continens pro contento usurpatur. Cum enim hac eadem figura species ipse dicantur Corpus aut Sanguis Christi, multa quæ ipsis speciebus conveniunt, etiam de Corpore & Sanguine Christi predicari solent. Ita communiter Theologi Scholastici has interpretantur locutiones.

Illam verò unitatem naturalem sive substantialem quam S. Hilarius constituisse videtur, nihil aliud sonat, quàm quòd una & eadem caro, Christi vera ac naturalis, verè etiam ac realiter sit in

nobis per prædictam realem præsentiam ac manducationem; in quo sensu potest dici hæc unio realis & naturalis, ut excludantur sola signa & figura, & unio, quæ est per solam apprehensionem fidei, aut affectum: propriè verò hæc unio vocari potest mystica seu moralis, fundata aliquo modo in corporali vinculo seu conjunctione corporis Christi, mediis speciebus, cum carne nostra.

Constat igitur ex dictis tam in hoc quàm præcedentibus capitibus, esse quadruplex unio, unio in re dignè suscipientes Christum, Primum, per affectum charitatis, quæ communis est genus affectionibus; hæc unio verè differt ab illa generis, & expli- omnibus hoc venerabile Sacramentum dignè suscipientibus; quæ unio verè differt ab illa generis, & expli- li, qua per charitatem justis cum DEO unio, catur, quia illa respiciit propè DEUM ipsum, hæc verò ipsam Christum intra nos in hoc Sacramento verè existentem, ac excitantem nostrum spiritum, ut cum ipsius Christi spiritu arctissime conjungatur. Secundum genus unionis est, cum Christus non tantum per affectum, sed etiam in effectu, reali conjunctione sua immèdiatè animæ unio, ut ab illa ejus præsentia suavisimè percipiatur, quæ nunquam sine mentis excessu contingit: hæc verò paucissimarum ac sanctarum est animarum. Tertium verò, quod & secundo annexum est, cum non solum Christi realis præsentia à mentibus purissimis unione prædicta ineffabili percipitur, sed etiam corpori conjungitur, ac à carne nostra caro Christi ineffabili modo sentitur. Quartum denique unionis genus dici potest, cum Christus mediis speciebus carni dignè eum suscipientium conjungitur, quæ potius moralis & mystica, quàm realis dici debet.

Et hæc de Oratione divinitus infusa, ac præcipue de felicissima animæ cum DEO unione, ad laudem & gloriam DEI omnipotentis, ac sub Ecclesiæ sanctæ Romanæ cœntura, cui libentissimè in omnibus tamquam verus ejus filius me submisit, dicta sufficiant.

F I N I S.

